

SEANCES DU JEUDI 2 JUILLET 1992
VERGADERINGEN VAN DONDERDAG 2 JULI 1992ASSEMBLEE
PLENAIRE VERGADERING

MATIN

SOMMAIRE:

CONGES:

Page 1291.

PROJETS DE LOI (Discussion):

Projet de loi modifiant le Code judiciaire.

Discussion générale. — *Orateurs*: MM. Arts, rapporteur, Barzin, Erdman, Van Belle, Vaes, Loones, Desmedt, M. Wathelet, Vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques, p. 1291.

Discussion et vote des articles, p. 1304.

A l'article 29: *Orateurs*: M. Desmedt, M. Wathelet, Vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques, M. Arts, rapporteur, p. 1309.A l'article 52: *Orateurs*: M. Desmedt, M. Wathelet, Vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques, M. Arts, rapporteur, p. 1314.

Projet de loi modifiant la loi du 12 juin 1991 relative au crédit à la consommation.

Discussion et vote des articles, p. 1316.

ORDRE DES TRAVAUX:

Page 1318.

Ann. parl. Sénat de Belgique - Session extraordinaire 1991-1992
Parlem. Hand. Belgische Senaat - Buitengewone zitting 1991-1992

OCHTEND

INHOUDSOPGAVE:

VERLOF:

Bladzijde 1291.

ONTWERPEN VAN WET (Beraadslaging):

Ontwerp van wet tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek.

Algemene beraadslaging. — *Sprekers*: de heren Arts, rapporteur, Barzin, Erdman, Van Belle, Vaes, Loones, Desmedt, de heer Wathelet, Vice-Eerste minister en minister van Justitie en Economische Zaken, blz. 1291.

Beraadslaging en stemming over de artikelen, blz. 1304.

Bij artikel 29: *Sprekers*: de heer Desmedt, de heer Wathelet, Vice-Eerste minister en minister van Justitie en Economische Zaken, de heer Arts, rapporteur, blz. 1309.Bij artikel 52: *Sprekers*: de heer Desmedt, de heer Wathelet, Vice-Eerste minister en minister van Justitie en Economische Zaken, de heer Arts, rapporteur, blz. 1314.

Ontwerp van wet tot wijziging van de wet van 12 juni 1991 op het consumentenkrediet.

Beraadslaging en stemming over de artikelen, blz. 1316.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN:

Bladzijde 1318.

9 feuilles/vellen

171

APRES-MIDI

SOMMAIRE:

CONGES:

Page 1319.

MESSAGE:

Page 1319.

Chambre des représentants.

COMMUNICATIONS:

Page 1319.

1. Cour d'arbitrage.
2. Parlement européen.

HOMMAGE A LA MEMOIRE DE M. FRANCIS HUMBLET,
SECRETAIRE GENERAL EMERITE DU SENAT:

Orateurs: M. le Président, M. Coëme, Vice-Premier ministre et ministre des Communications et des Entreprises publiques, p. 1320.

ASSASSINAT DU CHEF DE L'ETAT ALGERIEN:

Orateurs: M. le Président, M. Claes, Vice-Premier ministre et ministre des Affaires étrangères, p. 1320.

PROPOSITIONS (Prise en considération):

Pages 1320 et 1351.

M. Lallemand et Mme Delcourt-Pètre. — Proposition de loi relative à la création et à l'organisation d'un Office national des créances alimentaires.

M. Bouchat et consorts. — Proposition de loi modifiant la loi du 12 juillet 1976 relative à la réparation de certains dommages causés à des biens privés par des calamités naturelles.

M. Erdman et consorts. — Proposition de loi complétant l'article 261 de la nouvelle loi communale.

M. de Seny. — Proposition de loi modifiant l'article 35 de la loi du 14 août 1986 relative à la protection et au bien-être des animaux.

M. L. Martens et consorts. — Proposition de loi modifiant l'article 2, § 1er, alinéas 1er et 3, de la loi du 16 juin 1970 relative aux bonifications pour diplômes en matière de pensions des membres de l'enseignement.

M. Erdman et consorts:

- a) Proposition de loi insérant un chapitre *IIIbis* (nouveau) au titre IV de la loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée le 16 mars 1968;
- b) Proposition de loi modifiant la loi du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation.

M. De Roo et consorts. — Proposition de loi abrogeant l'article 150 du Code des impôts sur les revenus 1992, en ce qui concerne la réduction pour pensions, revenus de rempla-

NAMIDDAG

INHOUDSOPGAVE:

VERLOF:

Bladzijde 1319.

BOODSCHAP:

Bladzijde 1319.

Kamer van volksvertegenwoordigers.

MEDEDELINGEN:

Bladzijde 1319.

1. Arbitragehof.
2. Europees Parlement.

HULDE TER NAGEDACHTENIS AAN DE HEER FRANCIS
HUMBLET, SECRETARIS-GENERAAL EMERITUS VAN
DE SENAAT:

Sprekers: de Voorzitter, de heer Coëme, Vice-Eerste minister en minister van Verkeerswezen en Overheidsbedrijven, blz. 1320.

MOORD OP HET ALGERIJNSE STAATSHOOFD:

Sprekers: de Voorzitter, de heer Claes, Vice-Eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken, blz. 1320.

VOORSTELLEN (Inoverwegingneming):

Bladzijden 1320 en 1351.

De heer Lallemand et mevrouw Delcourt-Pètre. — Voorstel van wet houdende oprichting en organisatie van een Rijksbureau voor alimentatievorderingen.

De heer Bouchat c.s. — Voorstel van wet tot wijziging van de wet van 12 juli 1976 betreffende het herstel van zekere schade veroorzaakt aan private goederen door natuurrampen.

De heer Erdman c.s. — Voorstel van wet tot aanvulling van artikel 261 van de nieuwe gemeentewet.

De heer de Seny. — Voorstel van wet tot wijziging van artikel 35 van de wet van 14 augustus 1986 betreffende de bescherming en het welzijn der dieren.

De heer L. Martens c.s. — Voorstel van wet tot wijziging van artikel 2, § 1, eerste en derde lid, van de wet van 16 juni 1970 betreffende de bonificaties wegens diploma's inzake pensioenen van leden van het onderwijs.

De heer Erdman c.s.:

- a) Voorstel van wet tot invoering van een hoofdstuk *IIIbis* (nieuw) in titel IV van de wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd op 16 maart 1968;
- b) Voorstel van wet tot wijziging van de wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie.

De heer De Roo c.s. — Voorstel van wet houdende opheffing van artikel 150 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992, in verband met de vermindering voor pen-

cement, prépensions, allocations de chômage et indemnités légales en matière d'assurance contre la maladie et l'invalidité.

M. Bouchat. — Proposition de loi modifiant l'article 26 de la loi du 22 décembre 1986 relative aux intercommunales.

M. Vermeiren et consorts:

- a) Proposition de loi portant suppression du service militaire obligatoire;
- b) Proposition de loi abrogeant les lois portant le statut des objecteurs de conscience, coordonnées le 20 février 1980.

Mme Dardenne et consorts:

- a) Proposition de loi modifiant la loi du 29 mars 1958 relative à la protection de la population contre les dangers résultant des radiations ionisantes, en vue d'interdire l'exportation de déchets nucléaires à destination d'Etats étrangers aux Communautés européennes;
- b) Proposition de loi modifiant la loi du 9 juillet 1984 concernant l'importation, l'exportation et le transit de déchets, en vue d'interdire l'exportation de déchets dangereux et toxiques à destination d'Etats étrangers aux Communautés européennes.

MM. Flagothier et Bock. — Proposition de loi modifiant l'article 1er de l'arrêté royal du 4 décembre 1974 portant statut des personnes de nationalité belge qui, après avoir contracté un engagement volontaire pour la durée de la guerre, ont accompli du service pendant la guerre de 1940-1945 dans les forces belges.

M. Cerexhe. — Proposition de loi créant un tribunal de la famille.

M. Steenbergen. — Proposition de loi complétant l'article 89 de la loi organique des centres publics d'aide sociale.

MM. Cuyvers et M. Maertens. — Proposition de loi interdisant d'organiser des compétitions automobiles sur des circuits entièrement situés sur la voie publique.

M. van Weddingen et consorts. — Proposition de loi modifiant l'article 42 de la loi du 28 décembre 1983 portant des dispositions fiscales et budgétaires.

M. Vermeiren et consorts. — Proposition de résolution relative à l'instauration d'une armée de métier.

QUESTIONS ORALES:

Question orale de M. Van Belle au ministre de l'Intégration sociale, de la Santé publique et de l'Environnement sur « le problème du vagabondage ».

Orateurs: M. Van Belle, Mme Onkelinx, ministre de l'Intégration sociale, de la Santé publique et de l'Environnement, p. 1320.

Question orale de M. Van Thillo au ministre des Finances sur « la nomination du président du comité de direction de la banque CGER ».

Orateurs: M. Van Thillo, M. Maystadt, ministre des Finances, p. 1321.

Question orale de M. Monfils au Vice-Premier ministre et ministre des Communications et des Entreprises publiques sur « la publicité sur les flancs de véhicules d'auto-écoles ».

Orateurs: M. Monfils, M. Coëme, Vice-Premier ministre et ministre des Communications et des Entreprises publiques, p. 1322.

sioenen, vervangingsinkomsten, bruggensioenen, werkloosheidsuitkeringen en wettelijke vergoedingen inzake ziekte- en invaliditeitsverzekering.

De heer Bouchat. — Voorstel van wet tot wijziging van artikel 26 van de wet van 22 december 1986 betreffende de intercommunales.

De heer Vermeiren c.s.:

- a) Voorstel van wet houdende afschaffing van de dienstplicht;
- b) Voorstel van wet tot opheffing van de wetten houdende het statuut van de gewetensbezwaarden, gecoördineerd op 20 februari 1980.

Mevrouw Dardenne c.s.:

- a) Voorstel van wet houdende wijziging van de wet van 29 maart 1958 betreffende de bescherming van de bevolking tegen de uit ioniserende stralingen voortvloeiende gevaren, ten einde een verbod te stellen op de uitvoer van kernafval naar landen die niet tot de Europese Gemeenschappen behoren;
- b) Voorstel van wet houdende wijziging van de wet van 9 juli 1984 betreffende de invoer, de uitvoer en de doorvoer van afvalstoffen, ten einde een verbod te stellen op de uitvoer van gevaarlijk en toxisch afval naar landen die niet tot de Europese Gemeenschappen behoren.

De heren Flagothier en Bock. — Voorstel van wet tot wijziging van artikel 1 van het koninklijk besluit van 4 december 1974 houdende statuut van de personen van Belgische nationaliteit die, na een vrijwillige dienstverbintenis voor de duur van de oorlog te hebben aangegaan, gedurende de oorlog van 1940-1945 bij de Belgische strijdkrachten hebben gediend.

De heer Cerexhe. — Voorstel van wet houdende instelling van een familierechtbank.

De heer Steenbergen. — Voorstel van wet tot aanvulling van artikel 89 van de organieke wet betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn.

De heren Cuyvers en M. Maertens. — Voorstel van wet houdende een verbod op autowedstrijden op omlopen voor zover die volledig op de openbare weg zijn gelegen.

De heer van Weddingen c.s. — Voorstel van wet tot wijziging van artikel 42 van de wet van 28 december 1983 houdende fiscale en begrotingsbepalingen.

De heer Vermeiren c.s. — Voorstel van resolutie inzake de instelling van een beroepsleger.

MONDELINGE VRAGEN:

Mondelinge vraag van de heer Van Belle aan de minister van Maatschappelijke Integratie, Volksgezondheid en Leefmilieu over « het landlopersprobleem ».

Sprekers: de heer Van Belle, mevrouw Onkelinx, minister van Maatschappelijke Integratie, Volksgezondheid en Leefmilieu, blz. 1320.

Mondelinge vraag van de heer Van Thillo aan de minister van Financiën over « de benoeming van de voorzitter van het directiecomité van de ASLK-bank ».

Sprekers: de heer Van Thillo, de heer Maystadt, minister van Financiën, blz. 1321.

Mondelinge vraag van de heer Monfils aan de Vice-Eerste minister en minister van Verkeerswezen en Overheidsbedrijven over « de reclame op de zijanten van de voertuigen van de autorijsscholen ».

Sprekers: de heer Monfils, de heer Coëme, Vice-Eerste minister en minister van Verkeerswezen en Overheidsbedrijven, blz. 1322.

Question orale de M. de Donnée au Premier ministre sur « le récent accord auquel ont abouti les travaux de dialogue de Communauté à Communauté, en matière de politique internationale ».

Orateurs : M. de Donnée, M. Coëme, Vice-Premier ministre et ministre des Communications et des Entreprises publiques, p. 1322.

Question orale de Mme Maes au Vice-Premier ministre et ministre des Communications et des Entreprises publiques sur « la réglementation inefficace de la navigation aéronautique ».

Orateurs : Mme Maes, M. Coëme, Vice-Premier ministre et ministre des Communications et des Entreprises publiques, p. 1323.

Question orale de Mme Delcourt-Pètre au Premier ministre sur « le Fonds d'impulsion pour la politique de l'immigration ».

Oratrices : Mme Delcourt-Pètre, Mme Onkelinx, ministre de l'Intégration sociale, de la Santé publique et de l'Environnement, p. 1324.

Question orale de M. Verwilt au Vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques sur « les déchets radioactifs d'origine étrangère ».

Orateurs : M. Verwilt, M. Wathelet, Vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques, p. 1325.

Question orale de Mme Harnie au ministre des Finances sur « les travailleurs occupés au ministère des Finances par la firme OFSER ».

Orateurs : Mme Harnie, M. Maystadt, ministre des Finances, p. 1326.

Question orale de Mme Nélis au ministre de l'Intérieur et de la Fonction publique sur « la réduction de la durée du service civil des objecteurs de conscience et l'opportunité de maintenir la contribution des organismes qui les emploient ».

Orateurs : Mme Nélis, M. Tobback, ministre de l'Intérieur et de la Fonction publique, p. 1326.

Question orale de M. Capoen au Premier ministre et au Vice-Premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur « l'organisation de la séance de clôture et la signature de la Convention internationale sur l'interdiction générale des armes chimiques ».

Orateurs : M. Capoen, M. Claes, Vice-Premier ministre et ministre des Affaires étrangères, p. 1327.

Question orale de M. De Croo au Vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques sur « les lenteurs de l'enquête disciplinaire dont fait l'objet le procureur du Roi de Nivelles ».

Orateurs : M. De Croo, M. Wathelet, Vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques, p. 1328.

PROJET DE LOI ET PROPOSITION DE RESOLUTION (Discussion):

Projet de loi relatif à l'exercice des compétences attribuées par la loi aux comités ministériels et aux ministres.

Discussion générale. — *Orateur :* M. Verreycken, p. 1329.

Discussion et vote des articles, p. 1329.

Mondelinge vraag van de heer de Donnée aan de Eerste minister over « het recente akkoord inzake internationaal beleid dat tijdens de dialoog van Gemeenschap tot Gemeenschap tot stand is gekomen ».

Sprekers : de heer de Donnée, de heer Coëme, Vice-Eerste minister en minister van Verkeerswezen en Overheidsbedrijven, blz. 1322.

Mondelinge vraag van mevrouw Maes aan de Vice-Eerste minister en minister van Verkeerswezen en Overheidsbedrijven over « de ondoeltreffende regeling van de ballonvaart ».

Sprekers : mevrouw Maes, de heer Coëme, Vice-Eerste minister en minister van Verkeerswezen en Overheidsbedrijven, blz. 1323.

Mondelinge vraag van mevrouw Delcourt-Pètre aan de Eerste minister over « het Impulsfonds voor het migrantenbeleid ».

Spreeksters : mevrouw Delcourt-Pètre, mevrouw Onkelinx, minister van Maatschappelijke Integratie, Volksgezondheid en Leefmilieu, blz. 1324.

Mondelinge vraag van de heer Verwilt aan de Vice-Eerste minister en minister van Justitie en Economische Zaken over « het radioactief afval van buitenlandse oorsprong ».

Sprekers : de heer Verwilt, de heer Wathelet, Vice-Eerste minister en minister van Justitie en Economische Zaken, blz. 1325.

Mondelinge vraag van mevrouw Harnie aan de minister van Financiën over « de werknemers tewerkgesteld bij het ministerie van Financiën door de firma OFSER ».

Sprekers : mevrouw Harnie, de heer Maystadt, minister van Financiën, blz. 1326.

Mondelinge vraag van mevrouw Nélis aan de minister van Binnenlandse Zaken en Ambtenarenzaken over « de vermindering van de duur van de burgerdienst voor gewetensbezwaarden en de vraag of de bijdrage van de instellingen die gewetensbezwaarden tewerkstellen, behouden dient te worden ».

Sprekers : mevrouw Nélis, de heer Tobback, minister van Binnenlandse Zaken en Ambtenarenzaken, blz. 1326.

Mondelinge vraag van de heer Capoen aan de Eerste minister en aan de Vice-Eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over « de organisatie van de slotzitting en de ondertekening van het Internationaal Verdrag inzake een algemeen verbod op chemische wapens ».

Sprekers : de heer Capoen, de heer Claes, Vice-Eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken, blz. 1327.

Mondelinge vraag van de heer De Croo aan de Vice-Eerste minister en minister van Justitie en Economische Zaken over « het aanslepend disciplinair onderzoek tegen de Nijvelse procureur des Konings ».

Sprekers : de heer De Croo, de heer Wathelet, Vice-Eerste minister en minister van Justitie en Economische Zaken, blz. 1328.

ONTWERP VAN WET EN VOORSTEL VAN RESOLUTIE (Beraadslaging):

Ontwerp van wet betreffende de uitoefening van de bij wet toegekende bevoegdheden aan ministeriële comités en aan ministers.

Algemene beraadslaging. — *Spreker :* de heer Verreycken, blz. 1329.

Beraadslaging en stemming over de artikelen, blz. 1329.

Proposition de résolution relative à une intervention militaire sélective dans l'ex-Yougoslavie et à l'aide humanitaire à celle-ci.

Discussion. — *Orateurs*: MM. Van Wambeke, rapporteur, de Donnée, De Croo, H. Van Rompaey, Kuipers, Benker, Desmedt, Verreycken, M. Claes, Vice-Premier ministre et ministre des Affaires étrangères, p. 1330.

PRESENTATION D'UNE LISTE DOUBLE DE CANDIDATS
A UNE PLACE DE JUGE A LA COUR D'ARBITRAGE:

Page 1336.

Résultat du scrutin, p. 1343.

ORDRE DES TRAVAUX:

Page 1337.

PROJETS DE LOI ET PROPOSITION DE RESOLUTION
(Votes):

Projet de loi modifiant la loi du 21 mars 1964 relative aux traitements des membres de la Cour des comptes et la loi du 29 octobre 1846 relative à l'organisation de la Cour des comptes, p. 1338.

Projet de loi modifiant le Code judiciaire, p. 1338.

Justifications de votes: *Orateurs*: MM. Goovaerts, Loones, Barzin, p. 1339.

Projet de loi modifiant la loi du 12 juin 1991 relative au crédit à la consommation, p. 1339.

Justification de vote: *Orateur*: M. Hatry, p. 1340.

Projet de loi relatif à l'exercice des compétences attribuées par la loi aux comités ministériels et aux ministres, p. 1340.

Explication de vote: *Oratrice*: Mme Maes, p. 1340.

Proposition de résolution relative à la situation critique de l'ex-Yougoslavie, p. 1341.

MOTION (Vote):

Vote sur une motion de conformité de budgets administratifs, p. 1342.

Explications de votes: *Orateurs*: MM. De Croo, de Donnée, p. 1343.

INTERPELLATIONS (Discussion):

Interpellation de M. Cardoen au ministre de l'Intégration sociale, de la Santé publique et de l'Environnement sur « l'examen par l'administration des demandes d'allocations de handicapé et d'obtention de certificats ».

Orateurs: MM. Cardoen, Lenssens, Mme Onkelinx, ministre de l'Intégration sociale, de la Santé publique et de l'Environnement, p. 1344.

Interpellation de M. Cuyvers au ministre de l'Intégration sociale, de la Santé publique et de l'Environnement sur « l'attitude de la Belgique au cours de la préparation de la directive européenne sur les emballages et les déchets d'emballages ».

Orateurs: M. Cuyvers, Mme Onkelinx, ministre de l'Intégration sociale, de la Santé publique et de l'Environnement, p. 1347.

Voorstel van resolutie betreffende een selectief militair ingrijpen in en humanitaire hulp aan ex-Joegoslavië.

Beraadslaging. — *Sprekers*: de heren Van Wambeke, rapporteur, de Donnée, De Croo, H. Van Rompaey, Kuipers, Benker, Desmedt, Verreycken, de heer Claes, Vice-Eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken, blz. 1330.

VOORDRACHT VAN EEN DUBBELTAL VOOR EEN AMBT
VAN RECHTER IN HET ARBITRAGEHOF:

Bladzijde 1336.

Uitslag van de geheime stemming, blz. 1343.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN:

Bladzijde 1337.

ONTWERPEN VAN WET EN VOORSTEL VAN RESOLUTIE
(Stemmingen):

Ontwerp van wet tot wijziging van de wet van 21 maart 1964 betreffende de wedden van de leden van het Rekenhof en de wet van 29 oktober 1846 op de inrichting van het Rekenhof, blz. 1338.

Ontwerp van wet tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek, blz. 1338.

Stemverklaringen: *Sprekers*: de heren Goovaerts, Loones, Barzin, blz. 1339.

Ontwerp van wet tot wijziging van de wet van 12 juni 1991 op het consumentenkrediet, blz. 1339.

Stemverklaring: *Spreker*: de heer Hatry, blz. 1340.

Ontwerp van wet betreffende de uitoefening van de bij wet toegekende bevoegdheden aan ministeriële comités en aan ministers, blz. 1340.

Stemverklaring: *Spreekster*: mevrouw Maes, blz. 1340.

Voorstel van resolutie betreffende de noodsituatie in ex-Joegoslavië, blz. 1341.

MOTIE (Stemming):

Stemming over een conformiteitsmotie betreffende administratieve begrotingen, blz. 1342.

Stemverklaringen: *Sprekers*: de heren De Croo, de Donnée, blz. 1343.

INTERPELLATIES (Bespreeking):

Interpellatie van de heer Cardoen tot de minister van Maatschappelijke Integratie, Volksgezondheid en Leefmilieu over « de administratieve behandeling van aanvragen tot tegemoetkoming voor gehandicapten en tot het bekomen van attesten ».

Sprekers: de heren Cardoen, Lenssens, mevrouw Onkelinx, minister van Maatschappelijke Integratie, Volksgezondheid en Leefmilieu, blz. 1344.

Interpellatie van de heer Cuyvers tot de minister van Maatschappelijke Integratie, Volksgezondheid en Leefmilieu over « de Belgische houding tijdens de voorbereiding van de Europese richtlijn over verpakking en verpakkingsafval ».

Sprekers: de heer Cuyvers, mevrouw Onkelinx, minister van Maatschappelijke Integratie, Volksgezondheid en Leefmilieu, blz. 1347.

PROPOSITIONS (Dépôt):

Page 1351.

M. van Weddingen. — Proposition de loi modifiant l'article 42 de la loi du 28 décembre 1983 portant des dispositions fiscales et budgétaires.

MM. de Donnée et Foret. — Proposition de révision de l'article 26 de la Constitution.

Mme Delcourt-Pêtre. — Proposition de loi relative au Fonds d'équipements et de services collectifs.

M. Lenfant:

- a) Proposition de loi modifiant l'article 728 du Code judiciaire;
- b) Proposition de loi visant à permettre aux organisations de consommateurs d'introduire une action d'intérêt collectif devant les juridictions de l'ordre judiciaire et les juridictions administratives;
- c) Proposition de loi relative aux conventions collectives de consommation;
- d) Proposition de loi visant à instituer « la charte » de l'assuré social.

M. de Donnée. — Proposition de loi portant création d'une commission mixte chargée d'une réflexion sur l'avenir des structures de nos forces armées, du service militaire, du rôle de la réserve, de la défense militaire du territoire et des moyens nécessaires à la politique de défense de la Belgique dans le cadre de ses alliances.

Mme Maximus. — Proposition de loi modifiant la loi du 16 mars 1971 sur le travail.

INTERPELLATIONS (Demandes):

Page 1351.

M. Hatry au Vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques sur « le conflit entre la Commission européenne et le ministre belge des Affaires économiques au sujet de la politique à mener à l'égard de l'industrie automobile européenne ».

Mme Mayence-Goossens au Premier ministre sur « l'octroi de licences d'exportation d'armes ».

M. Van Aperen au ministre de l'Emploi et du Travail sur « le protocole concernant la mise au travail de chômeurs comme saisonniers pour la cueillette des fraises ».

VOORSTELLEN (Indiening):

Bladzijde 1351.

De heer van Weddingen. — Voorstel van wet tot wijziging van artikel 42 van de wet van 28 december 1983 houdende fiscale en begrotingsbepalingen.

De heren de Donnée en Foret. — Voorstel tot herziening van artikel 26 van de Grondwet.

Mevrouw Delcourt-Pêtre. — Voorstel van wet betreffende het Fonds voor collectieve uitrustingen en diensten.

De heer Lenfant:

- a) Voorstel van wet houdende wijziging van artikel 728 van het Gerechtelijk Wetboek;
- b) Voorstel van wet strekkende om de verbruikersverenigingen in staat te stellen een vordering van collectief belang in te stellen bij de gewone rechtscolleges en bij de administratieve rechtscolleges;
- c) Voorstel van wet betreffende de collectieve verbruiksovereenkomsten;
- d) Voorstel van wet tot invoering van het « handvest » van de sociaal verzekerde.

De heer de Donnée. — Voorstel van wet houdende instelling van een gemengde commissie die zich moet bezinnen over de toekomstige structuren van onze strijdkrachten, de militaire dienst, de taak van de reservestrijdkrachten, de militaire verdediging van het grondgebied en de middelen die noodzakelijk zijn voor het Belgisch defensiebeleid in het kader van zijn bondgenootschappen.

Mevrouw Maximus. — Voorstel van wet tot wijziging van de arbeidswet van 16 maart 1971.

INTERPELLATIES (Verzoeken):

Bladzijde 1351.

De heer Hatry tot de Vice-Eerste minister en minister van Justitie en Economische Zaken over « het conflict tussen de Europese Commissie en de Belgische minister van Economische Zaken over het beleid met betrekking tot de Europese automobiellindustrie ».

Mevrouw Mayence-Goossens tot de Eerste minister over « het verlenen van uitvoervergunningen voor wapens ».

De heer Van Aperen tot de minister van Tewerkstelling en Arbeid over « het protocol tot tewerkstelling van werklozen als seizoenplukkers in de aardbeienteelt ».

N. 42

SEANCE DU MATIN — OCHTENDVERGADERING

PRESIDENCE DE M. MOUTON, VICE-PRESIDENT VOORZITTERSCHAP VAN DE HEER MOUTON, ONDERVOORZITTER

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.
De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

La séance est ouverte à 10 h 15 m.
De vergadering wordt geopend om 10 h 15 m.

CONGES — VERLOF

M. Gijs, pour raisons familiales, demande un congé.
Verlof vraagt: de heer Gijs, wegens familieaangelegenheden.
— Ce congé est accordé.
Dit verlof wordt toegestaan.
MM. Foret, pour d'autres devoirs; Marchal, W. Martens et Spitaels, en mission à l'étranger, demandent d'excuser leur absence à la réunion de ce jour.
Afwezig met bericht van verhindering: de heren Foret, wegens andere plichten; Marchal, W. Martens en Spitaels, met opdracht in het buitenland.
— Pris pour information.
Voor kennisgeving aangenomen.

ONTWERP VAN WET TOT WIJZIGING VAN HET GERECHTELIJK WETBOEK

Algemene beraadslaging en stemming over de artikelen

PROJET DE LOI MODIFIANT LE CODE JUDICIAIRE

Discussion générale et vote des articles

De Voorzitter. — Wij vatten de bespreking aan van het ontwerp van wet tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek.

Nous abordons l'examen du projet de loi modifiant le Code judiciaire.

De algemene beraadslaging is geopend.

La discussion générale est ouverte.

Het woord is aan de rapporteur.

De heer Arts, rapporteur. — Mijnheer de Voorzitter, op een snelle namiddag keurde, zonder veel debat, de commissie voor de Justitie de artikelen 17 tot 28 van het ontwerp dat wij vandaag bespreken goed. De bepalingen van deze artikelen — zo denken sommigen — zullen het gedrag van de advocaten bij de procesvoering veranderen.

Proceduretrucs over het niet of niet-tijdig meewerken in het mededelen aan de tegenpartij van stavingsstukken, memories of conclusies zullen worden uitgesloten.

Het is te betwijfelen of men met de wijziging van procedure-regels ook het gedrag van de deelnemers aan de procedure kan wijzigen. Dit bracht de commissie voor de Justitie in de vorige legislatuur er dan ook toe het toenmalig ingediende ontwerp inzake gerechtelijke achterstand niet af te handelen.

Toch is het werk van de toenmalige commissie niet nutteloos geweest. De achterstand, die het ontwerp over de gerechtelijke achterstand in de bespreking had opgelopen, werd ruimschoots ingehaald door een officieus overleg tussen enkele commissie-leden, enkele hooggeschoolde deskundigen en afgevaardigden van de minister van Justitie na de ontbinding van de Kamers en vóór de samenstelling van de nieuwe commissie.

Toen bovendien minister Wathet zelf als justitieminister opvolgde, sloot hij zich aan bij het overleg dat resulteerde in een reeks amendementen op het oorspronkelijke ontwerp, die we sedertdien « globaal amendementen » noemen, en rondde hij het overleg af met een tweede reeks amendementen, die dan als regeringsamendementen werden ingediend, die ook voortkomen uit dat overleg en dus ook als « globaal amendementen » kunnen worden beschouwd.

Uw commissie voor de Justitie stelde echter terecht vast dat, gezien haar nieuwe samenstelling, er ook een discussie *ab ovo* aangewezen was.

Een overzichtelijk verslag van deze discussie is geen sinecure, vermits het ontwerp « remedieert » aan de gerechtelijke achterstand door te « remediëren » aan niet minder dan 64 artikelen van het Gerechtelijk Wetboek en één artikel van het Wetboek van strafvordering.

Uitgangspunt was het voorstel van een werkgroep deskundigen onder leiding van de heer Meeûs, raadsheer emeritus bij het Hof van cassatie, maar ook het verslag over het colloquium in de Senaat gehouden op 26 mei 1989 en de suggesties van de advocatuur, meer in het bijzonder van de Luikse balie, waren referentiepunten. De uiteenzettingen van professor de Leval en, zeker tijdens de vorige legislatuur, van de procureur-generaal bij het Hof van cassatie, professor Krings, werden bijzonder gewaardeerd.

Hoewel er op het eerste gezicht geen cohesie in het ontwerp steekt, omdat her en der een artikel van het Gerechtelijk Wetboek werd gewijzigd, zal ik toch pogen de uitgangspunten van de commissie aan te geven.

Ten eerste, van het principe dat de partijen meester zijn van de procedure, werd niet afgeweken.

Ten tweede, aan de magistraten, met uitzondering van de vrederechter, werden met instemming van hun federatie, geen bijkomende taken opgelegd. De arbeidsauditeur krijgt meer opdracht-mogelijkheid, maar dat betekent een vermindering van de opdracht-mogelijkheid van de procureur. Beiden staan onder het gezag van de procureur-generaal.

Ten derde, aan de griffiers werd, behoudens enkele bijkomende mogelijkheden tot gebruik van gerechtsbrieven, geen nieuwe opdracht toevertrouwd.

Ten vierde, aan de rechtsonderhorige — en daarom is het toch te doen — werd de hoop op een snellere rechtspleging voorgesteld, maar werden willens nillens enkele procedure-mogelijkheden zoals de beroepsbeperking, onthouden.

Ten vijfde, over de advocaten heb ik al gesproken maar ik kom er nog op terug.

Dan zal ik nu het summier weergeven hoe de hele discussie in het ontwerp werd vertaald.

Ten eerste, de behandeling van procedures voor kamers van één of drie rechters.

Uitgaande van het gegeven dat in principe de zaken worden behandeld voor een kamer met alleenzettelend rechter, behalve voor de uitzonderingen bepaald in artikel 2, stelt de commissie voor om zowel in burgerlijke als in strafzaken de keuze van de partijen voor een kamer van drie rechters te laten plaatsvinden vóór de eigenlijke behandeling van de zaak. De keuze van een kamer met drie rechters, ook in beroep, zal dus geen vertraging-manoeuvre meer inhouden.

Ten tweede, vermits de auditeur als openbaar ministerie in sociale zaken optreedt, krijgt hij nu ook de mogelijkheid om in sociale zaken, die samengaan met zaken van gemeen recht, op te treden op aanwijzing van de procureur-generaal in plaats van de procureur des Konings. In de commissie was er aarzeling om de auditeur ook de bevoegdheid van officier van gerechtelijke politie toe te kennen. Aanvankelijk had de commissie dit voorstel eenparig afgewezen. Bij de heropening van de discussie besliste zij echter eenparig haar eerste houding te herzien. De auditeurs worden nu ook officier van gerechtelijke politie, hoewel zij blijkens de discussie in de commissie met die nieuwe bevoegdheid niet veel zullen uitrusten.

Ten derde, waar iedereen er snel kon mee instemmen om de bevoegdheid van de vrederechter op te trekken tot 75 000 frank werden heel wat voorstellen, al dan niet onder de vorm van amendementen ingediend om de bedragen van de laatste aanleg te wijzigen.

Terloops gezegd, in 1979 werd dat op 15 000 frank gebracht.

Het algemeen recht op beroep kan volgens sommige commissieleden worden verdedigd om sociale motieven. Iedereen moet altijd in beroep kunnen gaan.

Andere commissieleden stelden eveneens om sociale motieven, dat het beroep moet worden ingeperkt om te vermijden dat de kapitaalcrachtige rechtsonderhorige stelselmatig in beroep zou gaan en dat de zwakkere burger stelselmatig verplicht zou worden tot de kosten van hoger beroep.

De compromiskeuze om de laatste aanleg te bepalen op 75 000 frank voor de rechtbank van eerste aanleg en rechtbank van koop-handel, en 50 000 frank voor de vrederechters, klinkt op het eerste gezicht niet heel logisch nu de bevoegdheid van de vrederechter is bepaald op 75 000 frank.

U mag niet vergeten dat bij het begin van de discussie over het ontwerp een verschillend bedrag werd voorgesteld als laatste aanleg voor enerzijds de vrederechters en anderzijds de rechtbanken van eerste aanleg en de rechtbanken van koop-handel. De bedragen waren toen vijftig- en honderdduizend frank.

Eigenlijk hadden we evengoed in artikel 8 de laatste aanleg kunnen beperken tot 50 000 frank, zonder differentiatie. De rechtbanken van koop-handel en de rechtbanken van eerste aanleg zijn immers maar bevoegd vanaf 75 000 frank en dat bedrag blijft in laatste aanleg behouden. Het was dus niet nodig om voor deze rechtbanken een bedrag in laatste aanleg te bepalen. Eigenlijk zijn wij gewoonweg vergeten om de finale conclusie uit een heel logische discussie te trekken waardoor het artikel wat eenvoudiger

zou zijn geworden. De rechtsonderhorige heeft er echter helemaal geen last van. Het wordt allicht alleen een interessante examen-vraag voor studenten.

Ten vierde, het in commissie voorgestelde principe om geen louter dilatoir afzonderlijk beroep meer mogelijk te maken tegen loutere bevoegdheidsuitspraken, is breedvoerig behandeld en in het geschreven verslag weergegeven. Uiteindelijk dienen om dit principe uit te werken niet minder dan vijf artikelen te worden gewijzigd.

Ten vijfde, de vrijwillige verschijning wordt praktisch gelijkwaardig gesteld met de andere inleidingen van procedures, meer bepaald de dagvaarding. Interessant is ook dat na drie jaar zonder proceshandeling een zaak gewoon van de algemene rol zal kunnen worden geschrapt. Enkele commissarissen hadden daarmee enige moeite, maar de meerderheid was daar toch voorstander van.

Ten zesde, veel aandacht werd in de commissie besteed aan wat wij de « korte procedure » zijn gaan noemen. De commissie keurde eenparig artikel 735 goed. Hopelijk wordt dit het meest toegepaste artikel van het Gerechtelijk Wetboek. Er zit immers een reële kans in voor een snellere rechtspleging, zo de partijen en niet de advocaten van de partijen dat willen. Iedere partij, zowel de aanleggende als de verwerende, die dat ten laatste bij de inleiding vraagt, zal, mits instemming van de rechter, een onmiddellijke behandeling van de zaak kunnen bekomen.

Indien de betrokken partijen samen een snelrecht wensen, moet de rechter dat aanvaarden, en moet hij de behandeling ofwel op de inleidingszitting, ofwel op een nabije datum vastleggen. De woorden « nabije datum » kunnen natuurlijk nog voor enige interpretatieproblemen zorgen.

Mag ik herhalen dat de tekst duidelijk zegt dat, zo de partijen het samen willen, het snel moet, en, zo partijen het afzonderlijk vragen, het snel kan. Het vooropgestelde principe is dus dat de partijen meester zijn van het geding.

Ten zevende, in mijn inleiding had ik het al over de snelle, zo goed als besprekingloze goedkeuring van de artikelen 17 tot 28, die de zogenaamde « lange-wegprocedure » moeten versnellen. Wellicht was de verstrekte en in het verslag weergegeven uitleg over de bespreking van deze artikelen in de commissie voor de Justitie van de vorige legislatuur voldoende.

Toch nodig ik collega Erdman en de andere collega's uit om thans in de plenaire bespreking op deze artikelen dieper in te gaan.

Het is een algemeen privaatrechtelijk basisprincipe dat de partijen die in een rechtsgeding betrokken zijn aan elkaar alle overtuigingsstukken, memories, nota's en conclusies die zij voorleggen aan de rechter vooraf mededelen.

De artikelen van het Gerechtelijk Wetboek die zulks regelen werden in dit ontwerp grondig herschreven om de niet-vrijwillig meewerkende partijen tot snellere coöperatie te dwingen.

Wat de stavingsstukken betreft, worden voornamelijk drie nieuwe regels voorgesteld.

Ten eerste, de inventaris van de stukken moet bij de conclusies worden gevoegd, zoals bepaald in een lid toegevoegd aan artikel 743 van het Gerechtelijk Wetboek.

Ten tweede, de stukken die niet ten laatste tegelijk met de conclusies zijn overgelegd, worden ambtshalve uit de debatten geweerd. Deze sanctie is dus strenger dan de nu geldende regel van artikel 740, die zulke stukken buiten beraad houdt. Met deze nieuwe regel kan er dus voor de rechter geen betwisting meer zijn of de stukken tijdig en volledig zijn medegedeeld.

Ten derde, de derde regel geldt bij het voorleggen van een nieuw stuk. Ik kom daar onmiddellijk op terug.

Wat het opstellen en het onderling mededelen van hun conclusies betreft, blijven de termijnen voor het opstellen van conclusies en antwoordconclusies ongewijzigd, maar moet er, mits zes nieuwe bepalingen, een dwingende kracht toegevoegd worden aan de mededelingsplicht en aan het respect voor de termijnen.

Ten eerste, zoals reeds gezegd, moet bij de conclusies de inventaris van stavingsstukken worden gevoegd — artikel 743. Als zulks niet geschiedt, wordt, behoudens tegenbewijs, aangenomen dat deze stukken niet zijn medegedeeld. En niet-medegedeelde stukken worden, zoals gezegd, uit de debatten geweerd.

De partij die nalaat de inventaris van haar stukken te voegen bij de overlegde en neergelegde conclusies, zal dus haar nalatigheid kunnen herstellen, zo ze bewijst dat de stukken wel zijn medege-deeld.

Ten tweede, om vele discussies uit te sluiten, voorziet het ontwerp in een toevoeging aan artikel 745 van het Gerechtelijk Wetboek, waarbij een wettelijk vermoeden wordt ingesteld dat de conclusies geacht worden medege-deeld te zijn « vijf dagen na de toezending ».

Als betwist wordt welke de dag van toezending is — daarover is in de commissie lang geredetwist — ligt de bewijslast bij de verzender.

Ten derde, voortaan zal een onwillige partij moeten rekening houden met de belangrijke nieuwe regeling van artikel 747, para-graaf 2, dat een bekender artikel zal worden dan artikel 751.

Iedere partij kan tot de voorzitter van de rechtsinstantie een verzoek richten om de conclusietermijnen dwingend vast te leg-gen en om meteen een rechtsdag te bepalen.

Beslist de voorzitter over deze conclusietermijnen en bepaalt hij de rechtsdag, maar weigert de onwillige partij conclusies over te leggen binnen deze termijnen, dan is er een dubbele sanctie: te late conclusies worden uit de debatten geweerd; op de rechtsdag kan een vonnis op tegenspraak worden gevorderd.

Als het lukt, wordt deze nieuwe regel een echt wapen tegen de onwillige partij.

Ten vierde, het nieuwe artikel 748 vestigt een ander principe: geen mogelijkheid voor nieuwe conclusies eens dat door de par-tijen een rechtsdag is gevraagd. Dit is een zeer zware maatregel.

Ten vijfde, op dit principe zijn er drie uitzonderingen: toepas-sing van artikel 808, namelijk vorderingen van sedert instellen van vordering vervallen interesten, huurgelden, enzovoort; akkoord van alle tegenpartijen; ontdekking van een nieuw ter zake dienend stuk, ten laatste 30 dagen vóór de rechtsdag.

In dit geval is er een zelfde procedure als artikel 747, para-graaf 2, een verzoek aan de voorzitter die desgevallend en zonder verhaal-mogelijkheid, nieuwe conclusietermijnen en een nieuwe rechtsdag bepaalt.

Ten zesde, alhoewel de onwillige partij tot medewerking zal kunnen worden gedwongen door het nieuwe artikel 747, para-graaf 2, werd de regeling van het alom gekende artikel 751 van het Gerechtelijk Wetboek nog verscherpt op procedurepunten, maar vooral ook aangevuld met twee dwingende bepalingen.

Ten eerste, zo de verwittigde onwillige partij binnen de twee maanden geen conclusies neerlegt, verliest ze gewoon het recht om conclusies neer te leggen.

Ten tweede, zo de partij die de toepassing van artikel 751 heeft gevraagd uiterlijk tien dagen vóór de gefixeerde rechtsdag geen verwijzing naar de rol heeft gevraagd, wordt de zaak op die rechts-dag behandeld.

In de commissie werd ook deze tekst moeiteloos aanvaard, met inbegrip van een regeringsamendement dat aan de in artikel 751 vermelde procedure een zelfde regel toevoegde in verband met een nieuw ter zake dienend stavingsstuk.

Ten zevende, waar de schriftelijke procedure van artikel 755 van het Gerechtelijk Wetboek voorbehouden was aan « de advocaten van de partijen », bepaalt het nieuwe artikel 755 dat deze schriftelijke rechtspleging ook mogelijk wordt voor de partijen zelf.

Zulks blijkt zowel uit de aanhef van dit nieuwe artikel als uit de bepaling in fine die in de verzending van een gerechtsbrief voorziet zo een partij geen advocaat heeft.

Van de achttien aanwezige leden hebben slechts twee leden zich bij dit artikel van stemming onthouden. Wellicht vernemen we vandaag de reden van die onthouding. In ieder geval, tijdens de commissiebehandeling was er geen commentaar.

Ann. parl. Sénat de Belgique - Session extraordinaire 1991-1992
Parlem. Hand. Belgische Senaat - Buitengewone zitting 1991-1992

Ten achtste, de artikelen 29 tot en met 40 zijn minder essentiële wijzigingen die in de globaliteit van een wetboekherziening als mineure aanpassingen werden aangebracht, hoewel de nieuwe bepalingen in verband met het verzoekschrift op tegenspraak niet bepaald het etiket « mineur » mogen meekrijgen.

Ten negende, het hoger beroep. Een poging in de commissie om een drastische beroepsbeperkende bepaling te doen opnemen, waarbij een beroep tegen alle tussenvonnissen praktisch werd uit-gesloten, werd afgewezen, tenzij, zoals reeds gezegd, inzake von-nissen die alleen over de bevoegdheid statueren.

De in het ontwerp voorgestelde essentiële wijzigingen van de beroepsprocedures bleken dringend noodzakelijk te zijn en wer-den zonder veel discussie aanvaard.

Alle beroepsakten moeten voortaan verplicht gemotiveerd worden, zodat de geïntimeerde als eerste zal moeten besluiten. Deze vernieuwing zal in de betrokken advocatenmiddens onge-twijfeld problemen opleveren.

De inleidingszitting wordt hersteld en de geïntimeerde moet zich dus op die zitting melden via de gekende « verklaring van verschijning ».

De verplichting om binnen de drie maanden bepaalde materies in hoger beroep te behandelen, blijft behouden. Hierop worden enkele uitzonderingen gemaakt. Het betreft de echtscheidingen, de voorziening tegen beslissingen van de arbeidsrechter of vrede-rechter en de bepalingen inzake rechtsbijstand.

Om het instellen van hoger beroep te beperken werd naast de schadevergoeding wegens tergend of roekeloos hoger beroep een nieuwigheid ingevoerd, namelijk de mogelijkheid tot het opleg-gen van een geldboete tussen 5 000 en 100 000 frank ten voordele van de Staat.

Niet zonder aarzeling heeft de commissie voor de Justitie deze burgerrechtelijke sanctie aanvaard, in tegenstelling tot de leden van de commissie van de Justitie uit de vorige legislatuur.

Ten tiende, bij de resterende bepalingen bleef in de commissie toch enige aarzeling om de artikelen 1253bis, 1320 en 1321, die betrekking hebben op de procedures inzake levensonderhoud en inzake vorderingen tussen echtgenoten voor de vrederechter — zoals bepaald in artikel 53 — af te schaffen, aangezien thans in de nieuwe artikelen 1034bis tot sexies nieuwe verzoekschrift-procedures werden opgenomen.

Er dient toegegeven dat hieromtrent geen diepgaande studie werd uitgevoerd. Zelfs professor Delefallé formuleerde hierom-trent enig voorbehoud.

Ten elfde, de commissie voor de Justitie heeft unaniem de wens geuit dat de nieuwe wetgeving zou ingaan bij het begin van een gerechtelijk jaar.

Toch werd de oorspronkelijk voorziene bepaling dat de Koning gemachtigd zou worden om de datum der inwerking-treding te bepalen, vervangen door een amendement dat nu in artikel 61 is voorgesteld: « Deze wet treedt in werking de eerste dag volgend op de vierde maand na de bekendmaking. » Aange-zien wij wensten dat op 1 september 1993 de nieuwe wet in werking zou treden, moet dit ontwerp dus uiterlijk in april 1993 in het *Belgisch Staatsblad* worden gepubliceerd.

Iedereen moet hiervoor zijn verantwoordelijkheid opnemen, zoniet wordt het ontwerp over gerechtelijke achterstand een bewijs van wettelijke achterstand.

De commissie-Meeus begon haar werkzaamheden in 1984. Haar basiswerk zou toch geen tien jaar moeten wachten.

Mijnheer de Voorzitter, met uw toelating zal ik nu enkele per-soonlijke opmerkingen maken.

Dit ontwerp is niet de grote hervorming waarbij de rechtstoe-gang voor de burger betekenisvol wordt uitgebreid. Een dergelijk droomproject, waarbij de echte rechtsstaat aan eenieder de waar-borg biedt om zo goed als mogelijk zijn rechtsgelijk te krijgen, vergelijkbaar met de verzorgingsstaat die aan eenieder zo goed als mogelijk gewaarborgd inkomen en verzorging verleent, bestaat tot nu toe nog niet.

Indien alle medewerkers in het burgerlijk procesrecht echte idealisten zouden zijn, die beseffen dat zij in een dienstensector bij uitstek de zeer moeilijke opdracht om eenieder zo snel en zo rechtvaardig mogelijk zijn recht te verlenen, zouden waar maken binnen de budgettaire middelen die nu al aan de procesmedewerkers worden betaald door de burgers, hetzij via ereloonrekeningen, hetzij via belastingsgelden, zou er dan nog bijkomende wetgeving nodig zijn? Kan de advocatuur, binnen haar eigen ordehandhaving, ervan worden overtuigd om een deontologische regeling te aanvaarden die de verplichting oplegt om mee te werken aan een snellere afhandeling van de processen?

Met andere woorden, advocaten die in burgerlijke zaken trucs uithalen om de rechtspleging te vertragen uit onwil, luiheid of om een materieel voordeel of een ander individualistisch belang van hun cliënt na te streven, zouden eigenlijk een deontologische fout maken.

Toepassing van de dwangregelen van artikel 751 en nu van artikel 747, paragraaf 2, zou als een blaam moeten worden ervaren.

Als deze deontologie zou groeien, zou de gerechtelijke achterstand ook zonder nieuwe wetsaanpassing afbrokkelen.

Als deze deontologie zou groeien, zou het pleitmonopolie beter verdedigd en zelfs verstevigd kunnen worden. Dit is alvast niet zo in onderhavig ontwerp, dat op stille wijze aan dit monopolie knaagt onder andere door het nieuwe artikel 755 inzake de procedure van schriftelijke rechtspleging.

Voortaan zullen niet alleen de advocaten, maar ook de partijen zelf, gezamenlijk tot schriftelijke rechtspleging kunnen besluiten. De betekenis van « gezamenlijk » in dit artikel is inderdaad samen, dit wil zeggen in één stuk.

Zullen bedrijfs- en verzekeringsjuristen niet veelvuldig gebruik maken van dit schriftelijk snelrecht, zonder aan het pleitmonopolie van de advocatuur te raken? Was dit de bedoeling?

De Raad van State merkte in zijn advies op dat de nieuwe regel van de huidige verschilt doordat hij voorschrijft dat de dossiers ter griffie worden neergelegd en niet meer ter zitting. De memorie van toelichting laat geen twijfel bestaan en zegt uitdrukkelijk: « De voorgestelde regelen geven de partijen of hun advocaten — dus niet, zoals thans alleen maar de advocaten — de mogelijkheid gezamenlijk tot schriftelijke rechtspleging te beslissen. »

Ik noteer dat de advocaten op dit artikel niet hebben gereageerd. Ik neem daarvan akte.

M. Lallemand. — Il ne faut préjuger des réactions des avocats. Vous verrez que cette sorte de réaction est souvent rétrospective.

De heer Arts, rapporteur. — Intussen hebben zij wel hun lobbywerk gedaan en op vele punten goed gedaan. Over dit aspect heb ik echter niets gehoord en de rechtsonderhorigen zullen in welbepaalde gevallen snelrecht krijgen.

M. Lallemand. — Votre remarque est pertinente.

De heer Arts, rapporteur. — Merci, monsieur Lallemand.

Kan de magistratuur, die met de nieuwe wetgeving inzake aanstelling en bevordering een kans heeft tot verhoogde kwaliteit en grotere politieke onafhankelijkheid, ook geen scherpere deontologie uitwerken?

Zullen de adviescolleges inzake bevorderingen de consequenties durven te trekken wanneer magistraten — vergeef me de uitdrukking — onvoldoende productief zijn, hetzij door stelselmatig vonnisuitspraken uit te stellen, hetzij doordat hun vonnissen meer dan het gemiddelde van 15 pct. in hoger beroep worden hervormd?

Is het niet mogelijk dat een georganiseerde magistratuur zich engageert voor een snellere rechtspleging, zelfs met een afgeslankt kader dat beter kan worden vergoed met de vrijgekomen middelen van die afslanking?

Als het waar is dat, door hervorming van de politierechtbanken tot verkeersrechtbanken, het correctioneel aandeel in het werk van de hoven van beroep met 35 pct. vermindert, moeten dan ook, rekening houdend met het ontwerp, de kaders ongewijzigd blijven, zowel voor het openbaar ministerie als voor de zetels?

Zullen de raadsheren en rechters, zetelend in beroep, durven en willen gebruik maken van de in het ontwerp voorgestelde burgerlijke boete naast schadevergoeding voor tergend en roekeloos geding? Zullen zij zo meewerken aan het verminderen van het aantal hogere beroepen?

De rechterlijke macht had en heeft nu bijkomend mogelijkheden om systematisch mee te werken aan een strengere code.

Over het griffiepersoneel wordt in dit ontwerp niet gesproken. Ik leid eruit af dat hun optreden niet in discussie is.

Toch ben ik de overtuiging toegedaan dat wij als wetgever te weinig aandacht schenken aan de functie van deze medewerkers van de rechtspleging. Ook bij hen leven vragen naar betere arbeidsvoorwaarden, snellere werkzaamheden en betere verloning. Ook bij hen liggen er kansen voor — excuseer me opnieuw de term — produktiviteits- en *quality control*.

Voor de griffies is er een geringe werkvermindering. Bij de fixatie van de rechtsdag in toepassing van het gewijzigde artikel 50 zullen ze aan partijen, die geen advocaat hebben, geen gerechtsbrief, maar alleen nog een gewone brief dienen te verzenden, tenzij de Kamer onze vergissing al herstelt. Maar deze kleine werkvermindering weegt niet op tegen de werkuitbreiding die voortvloeit uit de gerechtsbrieven waar verschillende artikelen naar verwijzen.

Mijnheer de minister, sommigen onder ons — en ik behoorde daartoe — hebben het u in de vorige legislatuur moeilijk gemaakt met dit ontwerp, omdat zij stelden dat het gedrag van de medewerkers in burgerlijke rechtspleging moeilijk kan worden gewijzigd met nieuwe regels. Hopelijk krijgen wij ongelijk, krijgen u en de rechtsonderhorigen gelijk en zal in de toekomst een snellere rechtspleging ten minste dezelfde hoge kwaliteit hebben als de huidige rechtspleging. (*Applaus.*)

M. le Président. — La parole est à M. Barzin.

M. Barzin. — Monsieur le Président, le projet de loi qui nous est soumis a pour objet de modifier le Code judiciaire et pour but de résorber l'arrière judiciaire. L'intention de tous ceux qui ont travaillé à ce texte est de rendre la justice plus accessible en faisant en sorte que les affaires soient traitées dans des délais raisonnables. C'est évidemment une préoccupation tout à fait fondée.

En effet, de nos jours, le fait de devoir comparaître en justice n'est plus chose exceptionnelle. Notre droit devient tellement tentaculaire que les occasions se multiplient de devoir, un jour ou l'autre, soit agir en justice, soit s'y défendre.

La responsabilité de l'Etat est d'assurer au citoyen un appareil judiciaire apte à rendre la justice dans de bonnes conditions. Cette exigence couvre de multiples aspects: la formation des magistrats, le coût des procédures, la garantie d'un procès équitable où les droits de la défense sont respectés, un appareil de justice fonctionnel, assurant l'aboutissement des litiges dans des délais raisonnables.

Nous vivons dans un Etat de droit. Cela implique que chacun puisse faire reconnaître son droit et introduire, pour ce faire, les recours utiles.

Mais l'exigence de voir les procès trouver leur solution dans des délais raisonnables est d'autant plus justifiée que l'on peut être partie à un procès « à son corps défendant ». Est-ce qu'il faut admettre que n'importe qui puisse vous attirer en justice, avec la circonstance que vous allez sans doute vous trouver embourbé dans un procès qui va durer longtemps et qui va vous coûter très cher? En outre, il faudra de nombreuses années pour faire reconnaître votre bon droit. C'est une épreuve qui peut briser une vie, compromettre une carrière, ruiner une santé! ...

C'est une tâche très délicate de trouver la formule idéale où, en matière civile, on laisse aux parties la direction du procès, en quelque sorte « suffisamment », pour que l'une d'entre elles n'en abuse pas soit en maintenant indûment une autre partie dans une procédure, soit en retardant par des artifices le moment où le bon droit d'une autre sera reconnu.

Il faut aussi tenir compte de ce que, entre parties de bonne foi et normalement diligentes, le recours à une procédure, en soi, avec les règles qui s'y rattachent, peut — même sans aller jusqu'à

l'intervention du juge — aider à l'instruction, voire à la solution d'un litige. Le fait d'introduire une action en justice va permettre, par l'échange des pièces et des conclusions, de cerner les enjeux, d'affiner les positions, de les qualifier en droit de façon telle qu'au terme de ce parcours, et avant même que l'affaire ne soit soumise au juge, une solution puisse s'imposer aux yeux des parties. En tout cas, les règles de procédure, par l'échange organisé des pièces et conclusions, permettent de décanter les affaires et d'affiner les positions. C'est une donnée à ne pas sous-estimer.

Enfin, il convient de relever que lorsqu'on parle d'une partie à un procès, on doit envisager le couple que constituent la personne physique ou morale — titulaire du droit à défendre — et son avocat. C'est l'avocat qui sera le plus concerné par les règles de procédure, son client n'étant pas, le plus souvent, présent à la barre, ni davantage au fait des subtilités de la procédure diligentée en son nom.

J'ai parlé de couple à dessein car il se peut que ce couple ne se parle plus, se perde de vue, se défasse, se recompose... Bref, il se peut qu'à un moment donné, l'avocat se trouve seul en première ligne, recevant les conclusions et pièces des adversaires, les avis de fixation et qu'il doive supporter *prima facie* le poids de la procédure alors que son client ne lui a pas transmis les renseignements ou les pièces utiles, qu'il ne lui donne peut-être plus signe de vie ou qu'il s'abstient de le provisionner.

Il va de soi que, dans une telle situation, l'avocat peut et, le cas échéant, doit se décharger du dossier. Il doit néanmoins le faire en prenant les précautions indispensables pour ne pas nuire aux intérêts du client et pour éviter tout malentendu avec ce dernier. C'est une situation qui n'est pas rare, qui est très délicate pour l'avocat et que compliquent encore quelques-unes des règles qui nous sont proposées aujourd'hui.

Il semble qu'on ait imaginé les règles qu'on nous propose en partant de l'idée, toute théorique, que l'avocat et son client sont en contact permanent et en parfaite compréhension. C'est loin d'être toujours le cas et je crains que le texte qui est proposé soit un nid à procès en responsabilité contre les membres du bureau.

Les règles dont nous débattons sont fort techniques et je n'ai pas l'intention d'en faire l'exégèse. Je me bornerai à épinglez quelques exemples confirmant que leur pratique peut se révéler très périlleuse.

Je me permets préalablement de remercier M. Arts pour son rapport, qui permet de porter un jugement tout à fait valable sur la portée de ce texte, et de le féliciter pour sa disponibilité.

Premier exemple. L'article 1er mentionne que si le prévenu est cité devant le tribunal correctionnel sans qu'il y ait ordonnance de renvoi, il pourrait formuler la demande, dans les huit jours qui suivent la citation, que l'affaire soit traitée par une chambre à trois juges. Ce texte est déjà amélioré, grâce à l'intervention de M. Desmedt, puisqu'il était question que le délai pour effectuer cette demande soit de quatre jours!

Un délai de quatre jours et même de huit jours me paraît insuffisant, obligeant l'intéressé à prendre trop rapidement une décision ou ne lui laissant pas la possibilité d'en prendre une, tenant compte de ce qu'il doit faire choix d'un avocat, aller le consulter, lequel avocat devant aussi avoir le temps de prendre connaissance du dossier. Ce délai de huit jours est inutilement réduit, alors que l'affaire n'est fixée devant le tribunal que quatre ou cinq semaines plus tard et que le délai pourrait encore être prolongé.

Deuxième exemple. L'article 14 mentionne que, tous les ans, les présidents des juridictions feraient l'appel de toutes les causes inscrites au rôle depuis plus de trois ans, et que celles dont le maintien au rôle ne serait pas demandé seraient rayées d'office. « La liste des causes ainsi appelées », dit le texte, « est affichée un mois à l'avance à la porte de la salle d'audience. »

Il serait judicieux que les parties soient mieux informées, d'abord parce qu'elles ne fréquentent pas toutes les salles d'audience et qu'elles peuvent habiter parfois très loin du siège de la juridiction, et aussi en raison de la sanction que constitue la radiation: en effet, certaines demandes doivent être introduites dans un délai déterminé et le fait de les radier peut avoir des conséquences graves pour les intéressés, qui se trouveraient forclos pour réintroduire une demande ou dont les droits se verraient opposer une prescription.

Troisième exemple. L'article 17 mentionne que les pièces non communiquées au plus tard en même temps que les conclusions seraient écartées d'office des débats.

Cette règle me semble très difficilement praticable, parce que les conclusions ne se présentent pas, en général, sous forme d'un seul document, que les parties prennent des conclusions et des conclusions additionnelles en fonction du contenu des conclusions et conclusions additionnelles prises par leurs adversaires, et qu'il faut pouvoir produire l'une ou l'autre pièce nouvelle en fonction des arguments avancés par les autres parties.

Quatrième exemple. Je doute aussi de la praticabilité de la règle contenue dans l'article 20, qui organise en quelque sorte « un procès dans le procès » dont le seul objet est de bénéficier d'une prolongation de délai pour conclure, avec la sanction assez exorbitante qu'à la date fixée pour les plaidoiries, la partie la plus diligente — qui reste à définir — puisse requérir un jugement contradictoire.

Cinquième exemple. Le texte qui nous est proposé organise également, à l'article 21, « un procès dans le procès », dans le cas où une partie souhaiterait déposer une nouvelle pièce après une demande de fixation. Dans ce cas, le juge doit décider — avec la circonstance qu'il anticipe sur la décision au fond — si la pièce ou le fait nouveau est pertinent, avec la même sanction qu'ensuite, la partie la plus diligente pourrait requérir un jugement contradictoire. Je ne suis pas sûr que ces procédures, développées dans le cadre de la fixation des affaires et avant le début du procès proprement dit, soient de nature à alléger le travail des magistrats et à résorber l'arriéré judiciaire!

Sixième exemple. L'article 33 mentionne que si une partie a comparu ou a déposé au greffe ou à l'audience des conclusions, la procédure est à son égard contradictoire. Cette disposition exprime bien la logique du système proposé dans le but de résorber l'arriéré judiciaire. Cela revient en effet à dire que tous les jugements sont contradictoires ou réputés contradictoires, sauf dans les cas où la partie défenderesse ne s'est jamais manifestée, d'une façon ou d'une autre, dans le cadre de la procédure. Solution à laquelle je ne peux évidemment me rallier, car je crois que c'est aussi le droit d'une partie, dans le cadre des dispositions du Code judiciaire, de faire défaut.

Septième exemple. L'article 34 propose de soustraire à la sanction de l'article 862 du Code judiciaire — c'est-à-dire la nullité sans que la partie doive nécessairement prouver un dommage — les cas où on n'aurait pas eu recours à l'intervention d'un officier ministériel — notaire ou huissier — quand la loi l'exige. Cela me paraît énorme! Alors que l'officier ministériel est requis pour authentifier des actes auxquels la loi reconnaît une importance particulière — je pense notamment au chapitre du Code judiciaire consacré aux procédures spéciales — on nous dit que le fait de s'en passer, même quand la loi l'exige, n'est pas en soi une cause de nullité.

Huitième exemple. L'article 40, traitant de la requête contradictoire, organise l'introduction d'une affaire par requête — ce qui, en soi, n'est pas une mauvaise chose — en indiquant que cette requête doit être accompagnée d'un certificat de domicile du défendeur. Cette procédure s'inspire de ce qui existe en matière de baux relatifs au logement principal. J'ai eu l'occasion d'expérimenter récemment cette formule dans le cadre de l'exécution d'un contrat de location. Figurez-vous que lorsque j'ai demandé à l'administration communale de Namur un certificat de domicile de la partie intéressée, je me suis entendu dire que la Ville de Namur ne délivrait plus aucun certificat de domicile « sur instructions de M. Tobback », qualifiant tous les certificats de certificats de résidence, étant donné que des personnes pouvaient avoir plusieurs domiciles, y compris le cas échéant un domicile élu, et qu'il était plus justifié de parler de résidences.

J'ai téléphoné à la Justice de paix, signalant qu'il ne m'était pas possible de joindre un certificat de domicile, mais seulement un certificat de résidence, et au niveau du greffe, on m'a répondu qu'on s'en satisferait. Mais je me suis rendu compte que si la partie défenderesse faisait défaut, le juge de paix refuserait de prononcer un jugement à défaut d'une attestation correcte du domicile.

Je me suis donc résigné à recourir à un huissier, ce qui offrait davantage de garanties.

Le problème soulevé reste à résoudre si l'on veut que l'article 40 qui nous est proposé ait une quelconque efficacité.

En conclusion, monsieur le Président, je dirai que tenter de résoudre l'arrière judiciaire procède d'une excellente intention. Je regrette que ce projet le fasse, pour partie, en bousculant les plaideurs qui se pressent — ou ne se pressent pas assez!... — à la barre pour voir résoudre leurs litiges. On peut se demander si tel est le prix à payer pour améliorer la rapidité du traitement des affaires judiciaires. On aurait peut-être pu réfléchir davantage sur ce qui manque au bon fonctionnement de l'appareil de justice lui-même. Il me semble qu'une meilleure organisation des audiences — comme cela se fait déjà dans certaines juridictions —, une meilleure utilisation du Code judiciaire et quelques mesures pratiques — comme l'augmentation des intérêts judiciaires pour dissuader les faiseurs de longs procès — auraient déjà pu donner de bons résultats dans une voie sans doute plus traditionnelle, mais sûrement mieux comprise. (*Applaudissements.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Erdman.

De heer Erdman. — Mijnheer de Voorzitter, ik herinner me hoe vaak ik naar de verslagen-De Baeck en -Herman heb gegrepen om het Gerechtelijk Wetboek te begrijpen. Ik zou met een boutade kunnen zeggen: het staat vast dat het verslag-Arts perfect is; daar zal men naar grijpen om bepaalde teksten te begrijpen. Over andere kan twijfel blijven bestaan.

De werkgroep, die men later naar zijn eminente voorzitter de werkgroep-Meeûs noemde, was nochtans goed van start gegaan. Er werd een heel ruime consultatie gehouden, misschien zelfs te ruim. De wetgever heeft een punt gezet achter die consultatie vermits hij het ontwerp grondig heeft gewijzigd, en mogelijk zelf de *irrazal* opwekken van degenen die vooraf werden geconsulteerd.

Dit ontwerp omvat vooral praktische maatregelen. De rapporteur heeft er reeds op gewezen dat de vraag kan worden gesteld in hoever procedure mensen verandert en regels dynamisme kunnen ontwikkelen en in hoever dwingende restricties motivaties kunnen opwekken.

Ik meen dat de oplossing van het fundamenteel probleem, namelijk de gerechtelijke achterstand, elders moet worden gevonden, en niet noodzakelijk in het oppoetsen of het wijzigen van procedureregels.

Een tweede algemene beschouwing die ik ook reeds in de commissie maakte, is dat degenen die het ontstaan van het Gerechtelijk Wetboek-Van Repingen/Krings hebben beleefd terzelfder tijd de heropleving van de *procédurier* hebben meegemaakt. Het oude Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging was dood; de *procéduriers* behoorden tot de geschiedenis; de *obscuri libelli* werden nooit meer gebruikt en behoorden tot het archief.

Toen kwam Van Repingen, en iedereen werd *procédurier*. Er was een nieuw wetboek met nieuwe middelen en nieuwe mogelijkheden.

Daarom hebben wij ook in de commissie herhaaldelijk gezegd akkoord te gaan met verbeteringen en verduidelijkingen van de bestaande regels indien dit noodzakelijk is, maar niet met nieuwe procedures. Door nieuwe procedures zal men nieuwe «appetitjes» opwekken en zal men dus nieuwe procedurele veranderingen in het rechtsbestel inbouwen.

De twee voorafgaande opmerkingen worden trouwens bevestigd in de toelichting van de minister. Hij verklaart namelijk dat het ontwerp slechts één deel is van een actieprogramma tegen de gerechtelijke achterstand. Naar mijn gevoelens is het er slechts een klein deeltje van.

Bij het opstellen van het ontwerp ging men uit van dertien doelstellingen, die ik hier niet ga opnoemen. Ik ga hier enkel drie punten ontwikkelen die mij bijzonder hebben getroffen. Ten eerste heb ik een reeks waarschuwingen. Ten tweede zal ik een aantal positieve punten uit het ontwerp belichten en, ten derde, zal ik het hebben over een aantal eventuele aanpassingen die in de toekomst noodzakelijk kunnen blijken.

Mijn eerste waarschuwing betreft de kamers met één rechter. Dit systeem werd ingevoerd in de na-oorlogse periode, in 1919, omdat er niet voldoende magistraten beschikbaar waren. Het was

echter de exceptie. Die rechter moest worden bijgestaan door een lid van het openbaar ministerie. Uit de commentaar bij de wet van 1919 blijkt trouwens dat dit systeem bedoeld was als overgangsmaatregel.

Sinds 1975 wordt dit systeem echter meer en meer geïnstitutionaliseerd. Doet men dit uit efficiëntie-overwegingen of uit besparingsoverwegingen? De wet betreffende de werving en de opleiding van magistraten legt weliswaar strengere voorwaarden op voor de rechter in een kamer met één rechter. Bij de bespreking van die wet heb ik er echter voor gewaarschuwd dat die rechters geen voortdurende opleiding krijgen. Ondanks alle dynamisme, motivatie en inzet waarvan zo een rechter blijk kan geven, staat hij er, eens benoemd, toch maar alleen voor zonder enige begeleiding.

Efficiëntie-overwegingen lijken mij in deze aangelegenheid belangrijker dan besparingsoverwegingen. Ik stel echter vast dat bij de strafuitvoeringen ook besparingsdoelinden hebben doorgevoerd. Zonder een parallel te willen maken met het ontwerp dat wij vandaag bespreken, doet die vaststelling bij mij toch enige vragen rijzen.

Mijn tweede waarschuwing betreft de tendens om de mogelijkheden tot hoger beroep te beperken. De hoven van beroep zijn ontegensprekelijk overbelast, wat leidt tot vertragingen. De voorbeelden zijn legio. Sommige hoven hebben twee tot drie jaar vertraging. Men moet de mogelijkheden tot hoger beroep dus beperken. In het ontwerp doet men dit door het bedrag van de laatste aanleg te verhogen. De vrederechter wordt thans bevoegd voor zaken tot 75 000 frank. De Organisatie van de vrederechters heeft zich hiermee akkoord verklaard. Ik vraag mij af of zij zich dit in de toekomst niet zullen beklagen, wanneer zij onder het vele werk zullen bedolven worden, tenzij men natuurlijk denkt aan een verhoging van het aantal vrederechters.

Voor ons is het sociale element in deze zaak belangrijk. Men mag niet alleen oog hebben voor de efficiënte werking van de rechtbanken. Voor iemand die leeft van een minimumloon, is het ook belangrijk een degelijke rechtsbeoordeling te krijgen. Thans loopt zo iemand het risico dat zijn zaak niet in hoger beroep kan worden behandeld, dat ze wordt toegewezen aan de vrederechter, in laatste aanleg hoewel het bedrag van de vordering twee of drie maanden inkomen kan vertegenwoordigen.

In de plaats van een beperking van het hoger beroep door een verhoging van de bedragen van behandeling in laatste aanleg en van de dreiging met burgerlijke boetes, had ik veel liever gezien dat men ernstig werk zou hebben gemaakt van een sluisstechniek die blijkbaar op andere vlakken veel gemakkelijker kan. Ik verwijs in dit verband naar het Hof van beroep in Antwerpen waar momenteel een experiment aan de gang is. In dit ontwerp is er echter geen sprake van sluisstechniek. De rapporteur vraagt zich terecht af of deze maatregelen (en in bijzonder de voorziene boete) wel degelijk een uitwerking zullen hebben. Ik meen dat dit niet het geval zal zijn en dat zij alleen maar een signaal zullen betekenen.

Mijn derde waarschuwing betreft «de versnelling om de versnelling». Men lost het probleem niet op met enkel en alleen te zeggen dat het gerecht sneller moet werken. Indien versnelling betekent een miskenning van de verdediging, een ongelijkheid tussen openbaar ministerie en partijen of — wat nog erger is — een ongelijkheid tussen degene die het zich kan veroorloven verdedigd te worden en degene die het zich niet kan permitteren, dan vind ik dat wij de versnelling niet langer moeten verdedigen, want dan zal versnelling de sociale ongelijkheid nog vergroten. Er moet dus een keuze worden gemaakt en men moet weten wat men uiteindelijk wil.

Mijn vierde waarschuwing betreft de lineaire maatregelen. Het ontwerp bepaalt dat de vrederechter bevoegd wordt voor zaken tot 75 000 frank. Daarmede wordt enerzijds een deel van de beroepen onttrokken aan het hof van beroep, maar worden anderzijds een deel van de beroepen toegewezen aan de rechtbank van eerste aanleg. Ik vrees dat de overbelasting die momenteel bij de hoven van beroep bestaat binnenkort ook bij de rechtbanken van eerste aanleg zal weer te vinden zijn ondanks het niveau van de vrederechters en ondanks het feit dat men soms uitspraken van vrederechters gemakkelijker aanvaardt dan deze van een kamer met één rechter bij de rechtbank van eerste aanleg. Die overbelas-

ting van de rechtbanken van eerste aanleg zal het systeem ondermijnen, want het is precies bij deze rechtbanken dat vele rechtsvorderingen moeten worden ingeleid en worden behandeld.

Mijn vijfde waarschuwing slaat op het « uitschakelen » van het openbaar ministerie in het burgerlijk geding. Volgens de wetgeving van 1919 kon in een kamer met één rechter de rechter alleen zetelen samen met het openbaar ministerie. Dit werd beschouwd als een soort van garantie.

Recente rechtspraak bij analogie geïnterpreteerd zou aantonen dat de houding van het openbaar ministerie daar eigenlijk dubbel was. Het was geen partij, moest in feite waken over de juiste toepassing van de wet, het had op het niveau van eerste aanleg dezelfde adviesgevende rol als het openbaar ministerie bij cassatie. In de loop der tijd werd het openbaar ministerie meer en meer uitgeschakeld en die tendens zet zich door in dit ontwerp.

Men laat dus de alleenzettelende rechter alleen op zijn eiland. Ik zou dit nog kunnen aanvaarden indien men eindelijk eens werk maakt van de reeds lang bestaande idee om de functies van het griffiepersoneel te revaloriseren. Ook de rapporteur heeft meer aandacht gevraagd voor dit probleem. De griffier zou een soort van auditeur kunnen worden die de rechter bijstaat en dossiers voorbereidt. Op die manier kan de rechter die alleen zetelt ook in zijn juridisch werk worden geholpen. Ik laat in het midden of de uitvoering van deze idee budgettair haalbaar is. Onder het grote aantal licentiaten in de rechten die jaarlijks aan onze universiteiten afstuderen, zijn er voor deze functie wellicht voldoende belangstellenden te vinden; misschien zelfs meer dan voor de advocatenstages aan de balie die slechts een hongerloon opleveren, maar dit is natuurlijk een ander debat. Dat waren dus mijn waarschuwingen.

Positief is alleszins de regeling van de vrijwillige verschijning, de regeling voor de korte debatten, de regeling voor de schriftelijke procedure en de procedure op verzoekschrift op tegenspraak en de regeling voor de betwisting over de bevoegdheid. Ik ga daarover niet in detail treden, wie het uitstekend verslag leest, kan de evolutie van de teksten vaststellen en zien dat hier effectieve verbeteringen en elementen van versnelling van de procedure ingebouwd zijn. Al die verbeteringen zullen evenwel slechts een effect kunnen hebben voor zover zij gestoeld zijn op de concurrerende wil van partijen en op de samenloop van belangen.

In één van zijn vele artikels over de mogelijkheden om de procedures te versnellen, legde professor Storme er duidelijk de nadruk op dat er bij een proces altijd één partij is die er belang bij heeft dat de procedure zo lang mogelijk duurt, en dat het eerder uitzonderlijk is dat beide partijen een snelle oplossing willen. Al deze verbeteringen zullen dus afhankelijk zijn van de concurrerende wil, van samenwerking of van een afgedwongen samenwerking, voor zover die kan worden bereikt.

De uitvoering van dit ontwerp doet wel een aantal vragen rijzen. Ik denk hierbij in de eerste plaats aan de procedures, de conclusies, de termijnen en de vaststellingen. De teksten zijn mooi.

De heer Buchmann, ondervoorzitter, treedt als voorzitter op

Er is ontegensprekelijk een opdracht weggelegd voor alle deontologische organen van de advocatuur en van de magistratuur, voor de korpsversten, voor de stafhouders en eventueel ook een taak van reglementering voor de nationale orde en haar raden om bepaalde betwistingen uit de wereld te helpen. Wat zal echter uiteindelijk het resultaat zijn?

Ik vrees dat ondanks alle inspanningen die werden geleverd om duidelijke teksten te schrijven, men niet alleen het verslag, maar ook de vele commentaren zal afwachten. Waarschijnlijk zullen vele juridische uitgeverijen zeer gelukkig zijn met alle commentaren die op de markt zullen worden gebracht!

De heer Arts, rapporteur. — De messen worden al gewet.

De heer Erdman. — Mijnheer Arts, naar alle waarschijnlijkheid hebben sommige uitgeverijen uw teksten al opgevraagd...

Zal men niet moeten wachten op cassatierechtspraak zoals in de jaren zeventig, vooraleer men de juiste draagwijdte van de teksten zal kunnen inschatten? De teksten houden verbeteringen in, toch ben ik bevreesd voor hun daadwerkelijke toepassing omdat zij ook aanleiding kunnen geven tot betwistingen.

Een tweede vraag betreft de verstekprocedure. In de commissie heb ik er al op gewezen dat het fameuze artikel 804 van het Gerechtelijk Wetboek, dat de eenvoudige verstekprocedure inhoudt, blijkbaar gewoonweg was vergeten. Dit ontwerp houdt een verbetering in, in die zin dat tegen een partij die wel conclusies neerlegt maar niet verschijnt, toch een vonnis op tegenspraak kan worden verkregen. Dat is dus een uitbreiding van de mogelijkheden van verstek. Toch sluit ik mij aan bij de vraag hierbij van de rapporteur, te meer daar de praktijk leert dat men nu geen verstek geeft, wanneer de partij zelf niet is verwittigd. De rechter oordeelt vanuit een heel begrijpelijke bekommernis dat het niet voldoende is de afwezigheid van de behandelende advocaat vast te stellen, maar dat het belang van de partij zelf primordiaal is en weigert verstek te geven wanneer de betrokkene niet is verwittigd. Het gevolg zal allicht zijn dat de eenvoudige verstekprocedure al even weinig toepasselijk zal zijn als in het verleden.

Mijn derde vraag handelt over de nietigheden. Ontegensprekelijk is dit ontwerp een verbetering ten opzichte van huidige bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek. Nutteloze betwistingen zullen daardoor zeker worden vermeden, maar toch zegt de minister zelf in de toelichting: « De pratici aanvaarden eerder langzaam en terughoudend de regelen die hun dagelijkse praktijk wijzigen, vooral wanneer sommige onnauwkeurigheden in de tekst tot twijfel aanleiding kunnen geven. » Is er een mooiere materie dan deze van de nietigheden waar dit het geval zal zijn?

Een vierde vraag betreft de gehele regeling inzake het hoger beroep. Het is inderdaad allicht eenvoudiger om af te stappen van de dubbele piste naar het hoger beroep toe, en nog uitsluitend hoger beroep ingeleid op een vaste datum toe te laten, een gemotiveerde akte met grieven te vragen, waaruit dan ook een rangregeling moet voortvloeien voor het nemen van conclusies, een regeling van de procedure op te leggen, enzovoort. Eens te meer moet hierbij echter worden nagegaan welke belangen op het spel staan. Wie ontevreden is over de uitspraak in eerste aanleg gaat in hoger beroep en is vragende partij voor een snellere beroepsprocedure. Wie veroordeeld is, heeft dan weer meer belang bij een tragere beroepsprocedure. Ik herhaal daarom de — niet louter academische — vraag, die ook in de commissie reeds werd gesteld, waarom hier wel het principe van de korte debatten in beroep wordt aanvaard, maar tevens een haard van betwistingen wordt ingebouwd door in artikel 1066 verschillende situaties waarin in ieder geval korte debatten moeten plaatsvinden te weerhouden en deze in artikel 735 over de eerste aanleg te laten vallen. Dit leidt automatisch tot betwistingen, niet over de korte debatten zelf, maar over de vraag wanneer zij nodig zijn.

Mijnheer de Voorzitter, tot zover mijn positieve vaststellingen, waarschuwingen en ook enkele vragen bij het ontwerp waarop het antwoord pas in de toekomst zal blijken. Dit ontwerp moet niet aan magistratuur of advocatuur, zelfs niet aan de minister van Justitie of aan de leden van de Senaat genoegdoening geven. Het komt er in de eerste plaats op aan dat de situatie van de rechts-onderhorige verbeterd. Wij hebben in ons verkiezingsprogramma gezegd dat traag recht geen recht is. Laten wij inderdaad hopen dat de vastgestelde euvelen met dit wetsontwerp enigszins kunnen worden verholpen. Het is in die geest dat onze fractie dit ontwerp zal goedkeuren. (Applaus.)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Van Belle.

De heer Van Belle. — Mijnheer de Voorzitter, ik sluit mij aan bij de voorgaande spreker en feliciteer op mijn beurt, namens de PVV-fractie, de rapporteur met zijn degelijk en overzichtelijk verslag.

Het wetsontwerp dat vandaag ter bespreking voorligt, moet een maatschappelijk probleem oplossen dat een dergelijke omvang heeft aangenomen dat elke gewone oplossing bijna gedoemd is te falen.

Inderdaad, de gerechtelijke achterstand heeft problematische afmetingen aangenomen. Het gerecht kan de burger niet meer binnen een redelijke termijn recht verschaffen. Dit heeft bij de burger eerst grote verbazing, later grote ontgoocheling en zelfs woede opgeroepen. De burger gelooft niet meer in de rechtvaardigheid van het gerecht. Uiteindelijk gaat het daar toch om. Hij gelooft niet meer in het gerecht wanneer hij vaststelt dat een dader gedurende abnormale tijd ongestraft blijft omdat de rechtbanken het tempo van de maatschappij niet meer kunnen volgen. Vandaar dus dit wetsontwerp, dat tot doel heeft het Gerechtelijk Wetboek te wijzigen. Is dat wel nodig? Ik zal dit in de loop van mijn betoog evalueren.

De aanpak van de gerechtelijke achterstand moet, zoals het probleem, zelf veelzijdig zijn. Wij maken vorderingen. De wet op de depolitisering is goedgekeurd. De leden van het wervingscollege zijn aangewezen. Nu rest ons nog het systeem operationeel te maken en erover te waken dat het niet verwatert tot een verdoken wijze om magistraten politiek te benoemen, onder het mom van depolitisering. Dit systeem zal ons hopelijk goed opgeleide magistraten bezorgen.

Het in 1985 ingevoerde systeem van de alleenzetelende rechter is niet vreemd aan enige kritiek, die soms voortvloeide uit een gebrek aan ervaring en opleiding van de magistraten.

Dit wetsontwerp verruimt de mogelijkheden om de behandeling van een zaak door een kamer met drie rechters te bekomen. Deze oplossing vloeit voort uit de vaststelling van een gebrek aan ervaring van de alleenzetelende rechter. Ik hoop echter dat dit laatste zal worden verholpen door de nieuwe wet op de depolitisering. Wanneer een zaak wordt behandeld door een kamer met drie rechters wordt telkens beslag gelegd op twee rechters die twee andere zaken zouden kunnen behandelen. Los van enige appreciatie van deze maatregel stel ik vast dat in de toekomst met eenzelfde aantal rechters minder zaken zullen kunnen worden behandeld.

In dit nieuwe systeem zou enige aandacht moeten worden geschonken aan de niet-tijdige benoemingen. Op het ogenblik worden voorzitters geconfronteerd met te trage benoemingen voor functies die op een perfect voorspelbaar tijdstip openvallen. Deze problemen kunnen worden opgelost door een goed management en op voorwaarde dat het systeem van de depolitisering voldoende kan voorzien in magistraten.

De overheid heeft zich na vele verloren jaren gerealiseerd dat personal computers, faxen, kortom de hedendaagse technologie ook in de justitiële wereld kan worden gebruikt en zelfs noodzakelijk en onontbeerlijk is om het versneld tempo, waaraan ons maatschappelijk leven zich afspeelt, aan te kunnen. In het senaatsverslag betreffende de Algemene Uitgavenbegroting lazen wij met vreugde dat ons gerechtelijk apparaat vandaag 400 faxtoestellen en 450 PC's en printers rijk is.

Bij de behandeling van de materie van de gerechtelijke achterstand rijst de vraag naar de inhoud van het begrip. In 1975 werd door wijlen mijn partijgenoot en toenmalig minister van Justitie Herman Vanderpoorten een commissie aangesteld, belast met de vaststelling van de personeelsformatie van de magistraten van de hoven en de rechtbanken. In die tijd werd ook een subcommissie aangesteld die het begrip « gerechtelijke achterstand » moest definiëren. Zij kwam tot de conclusie dat, wanneer een zaak in staat van wijzen is, de rechtzoekende een beslissing moet kunnen krijgen binnen de redelijke termijn van vier maanden.

« In de rechtbanken van eerste aanleg bestaat een vrij aanzienlijke achterstand. In de hoven van beroep mag gesproken worden van een ware ramp. » Dit zijn niet mijn woorden, maar de woorden van de heer Krings, procureur-generaal bij het Hof van cassatie, een onbetwistbare bron. Hij verwoordde deze vaststelling tijdens een colloquium, gehouden in de Senaat op 26 mei 1989, dat was gewijd aan de gerechtelijke achterstand.

Natuurlijk rijst dan de vraag naar het ontstaan van deze achterstand. De verklaringen zijn veelvuldig: de wetgevende inflatie sinds 1945, de gebrekkige wetten en reglementen die aanleiding geven tot verschillende interpretaties en aldus een bron van rechtsgeschillen vormen. Bovendien zijn er de maatschappelijke

problemen van deze tijd die in de rechtbanken en hoven worden uitgevochten, zoals echtscheidingen, verkeersongevallen, faillissementen en stakingen.

De meeste kritiek wordt uitgeoefend op de procedureregels. Zijn deze regels inderdaad wel voor kritiek vatbaar? Zijn het niet veeleer de personen die de regels toepassen, die ze gebruiken en misbruiken in hun eigen voordeel en niet zozeer in het voordeel van de cliënten? Volgens de heer Krings kunnen procedureregels niet als een oorzaak van achterstand worden beschouwd.

Hij zegt daarentegen: « Zoals ik zo dadelijk zal trachten aan te tonen, zijn het in de allereerste plaats de houding en de gedragingen van de partijen alsook, zij het in mindere mate, de laksheid van sommige magistraten die, althans ten dele, voor de bestaande vertraging verantwoordelijk gesteld moeten worden. »

Het wetsontwerp dat wij vandaag zullen goedkeuren, bevat grotendeels wijzigingen aan procedureregels.

Wij vinden er bepalingen in die het gebruik van de korte debatten en de schriftelijke behandeling moeten bevorderen. Ook het huidige Gerechtelijk Wetboek voorziet in deze procedures, die de behandeling van rechtszaken kunnen bevorderen.

Precies in deze materies speelt de discipline van de partijen een cruciale rol. De procedure van de korte debatten wordt in bepaalde rechtbanken, onder meer in Mechelen, met succes toegepast. Dit is het beste bewijs dat in principe aan de bestaande wetgeving niets moet worden gewijzigd. Het zijn vooral de mensen die deze regels moeten toepassen die moeten worden gemotiveerd.

Deze procedure vergt ook een goede organisatie van de rechtsdag. Op het ogenblik worden wellicht te veel zaken, die met korte debatten kunnen worden beslecht, wegens tijdsgebrek op de zitting verwezen naar de rol. Dit wetsontwerp voorziet oorspronkelijk in de mogelijkheid om de procedure van de korte debatten te verwerpen omwille van de rechten van de verdediging. Hierin schuilt naar mijn gevoel enig gevaar, waarvoor in de toelichting trouwens wordt gewaarschuwd. De magistratuur heeft de taak een zeer grote waakzaamheid aan de dag te leggen om niet te vervallen in de uitzondering op de regel. Het is dan ook positief dat dit principe na amendering uit het wetsontwerp werd geschrapt.

Degene wiens zaak verwezen wordt naar de rol, begint aan wat in de memorie van toelichting zo cynisch wordt genoemd « de lange weg ». Wat is hier het probleem? De sancties zoals geformuleerd in artikel 751 zijn loze woorden gebleken. Sommige advocaten maken nu conclusies pro forma op om uiteindelijk de dag vóór de rechtszitting of op de rechtszitting zelf de gemotiveerde conclusies neer te leggen.

Het ontwerp bepaalt dat de verwittigde partij een termijn van twee maanden in de plaats van één maand heeft om te concluderen. De conclusies die na het verstrijken van deze termijn worden neergelegd, worden ambtshalve uit de debatten geweerd. Indien echter een nieuw stuk of feit van overwegend belang wordt ontdekt, kan vóór de rechtsdag een nieuwe conclusietermijn worden gevraagd. Ongetwijfeld zullen deze sancties, die meer verrijnd zijn, partijen aanzetten tot een correcte optreden. Aan de rechter blijft nu de taak deze wet toe te passen, de doelstelling en de geest ervan indachtig.

De grootste problemen van de gerechtelijke achterstand bevinden zich op het niveau van de hoven van beroep. In deze materie is een positieve maatregel genomen, namelijk de veralgemening van de instelling van hoger beroep met vaste datum, wat nu reeds bestaat in welomschreven gevallen. Een dergelijke regel maakt het mogelijk dat de rechter een strikt uurschema volgt om op deze wijze te verhinderen dat de achterstand toeneemt.

Tenslotte is de meest fundamentele vraag: zal dit wetsontwerp ervoor zorgen dat de gerechtelijke achterstand enerzijds niet meer toeneemt en anderzijds geleidelijk afneemt? Op beide vragen durf ik niet onverdeeld « ja » zeggen. Men kan het Gerechtelijk Wetboek wijzigen, men kan sancties inbouwen voor degenen die weigeren de procedureregels na te leven, maar het succes hangt af van degenen die deze regels moeten toepassen.

Het is niet mijn bedoeling al degenen die dagdagelijks bezig zijn in ons gerechtelijk apparaat de schuld te geven van alles wat fout is gegaan, integendeel. In het verleden zijn zij al te vaak aangelopen

tegen muren van onwil om het systeem te wijzigen en te verbeteren. Dit ongetwijfeld op ogenblikken dat de problemen nog makkelijker op te lossen waren.

De politieke wereld is zich na vele jaren bewust geworden van de problematiek. Er zijn een aantal stappen in de goede richting gedaan. Nu hangt veel af van de goede werking, de goede wil, de correctheid in het optreden van de magistraten, de advocaten en het openbaar ministerie. Maar tegelijkertijd moet de politieke klasse meer aandacht schenken aan de signalen die van deze mensen komen, wanneer blijkt dat de genomen maatregelen niet vol-
(Applaus.)

M. le Président. — La parole est à M. Vaes.

M. Vaes. — Monsieur le Président, nous sommes en présence d'un projet qui se concrétise enfin à la suite de très longs travaux, réalisés aussi bien par les milieux extérieurs à la magistrature, la doctrine et autres praticiens, que les parlementaires eux-mêmes.

Soutenus par le président Lallemand et le rapporteur M. Arts, que je remercie de son excellent rapport, les membres de la commission ont essayé d'accomplir un pas significatif afin d'améliorer un des éléments qui peuvent influencer l'arrière judiciaire, à savoir les problèmes de procédure.

Juriste de formation, mais sans être praticien, je pense avoir pu apporter une modeste contribution aux travaux de la commission de la Justice, qui ne doit pas toujours nécessairement être investie uniquement par les « super spécialistes ».

En tant que représentants de la population des justiciables, il nous appartient aussi de pouvoir répercuter la manière dont des problèmes complexes sont ressentis par les non-spécialistes.

Au terme de ce long travail que je suis heureux de voir aboutir, je tiens donc à vous faire part de notre réflexion, comme écologistes, sur la procédure judiciaire et vous indiquer la façon dont nous situons l'efficacité du projet qui nous est soumis, sans pour autant en sous-estimer l'importance et l'utilité.

La préoccupation des écologistes en termes de culture politique est d'informer correctement les citoyens de leurs droits et de les inviter à respecter les valeurs de responsabilité et de solidarité, de façon d'abord à prévenir les conflits. L'augmentation du contentieux judiciaire trouve son origine dans la multiplication des conflits entre les citoyens, entre les citoyens et l'Etat, entre les citoyens et les entreprises ou entre les entreprises elles-mêmes. Pour nous, l'essentiel est de chercher à vivre dans une société où les conflits ne doivent pas nécessairement trouver leur solution dans une procédure judiciaire.

J'insiste, à cet égard, sur l'importance que revêtent la simplicité et la clarté de la législation ainsi que la formation juridique des citoyens afin de leur permettre d'interpréter correctement les lois et ne pas s'engager eux-mêmes dans un contentieux juridique qui pourrait être résolu d'une autre manière, par exemple en rédigeant de meilleurs contrats ou en recourant plus facilement à des solutions transactionnelles ou amiables. Ces dernières ne peuvent cependant être envisagées que lorsqu'il y a égalité dans le rapport de force des parties, mais c'est un tout autre problème que vous connaissez aussi bien que moi.

Notre préoccupation politique essentielle est donc de prévenir les conflits. Malheureusement, nous connaissons une évolution socio-économique et culturelle qui ne peut qu'accroître la pression sur les causes qui aboutissent finalement en justice.

En matière du droit des personnes, par exemple, je relève brièvement le nombre croissant de divorces à traiter. En matière d'accidents de roulage, le contentieux est impressionnant en raison de l'accroissement de la circulation automobile ou de l'enjeu financier des sinistres. La multiplication des conditions et statuts d'emploi et de travail entraîne de nouvelles difficultés importantes dans l'application de la législation du travail et donc une augmentation des affaires devant les tribunaux du travail.

De même, nous constatons qu'une meilleure et nécessaire vigilance dans l'application de la législation sur les infractions en matière d'environnement entraîne inéluctablement une augmentation du contentieux judiciaire, étant donné le nombre important de ces infractions. Enfin, il faut évoquer la complexité nou-

velle de notre droit qui doit s'adapter à l'évolution très sensible et quantitative du droit européen et des législations communautaires et régionales.

Tout cela fait partie du contexte économique, social et politique dans lequel nous vivons et celui-ci a malheureusement une influence négative sur l'augmentation quantitative, presque inéluctable, du contentieux dont une partie aboutit de façon ultime en justice, dans un grand nombre de cas.

J'en viens à présent à ma deuxième réflexion politique. Le groupe Ecolo est très attaché au principe de base d'une justice de qualité, lequel exige une justice rapide. Fondamentalement, c'est d'ailleurs une justice trop lente qui a mobilisé les parlementaires sur ce projet. En effet, comme chacun le sait, une justice lente et longue est finalement un déni de justice. C'est la raison pour laquelle nous soutenions entièrement l'effort de tous les acteurs visant à réduire les délais au niveau du rendu des jugements.

Nous restons également attachés au principe selon lequel les différentes parties, à savoir demandeur, défendeur et conseil, doivent continuer à maîtriser la procédure. En effet, dans notre pays, la justice — et c'est bien ainsi — est au service du justiciable.

Nous confirmons également l'importance du principe du droit de recours et d'appel, même si bon nombre de réflexions doivent être faites — et ont été faites — en ce qui concerne le filtrage, afin d'éviter les appels dilatoires, téméraires ou vexatoires.

Enfin, selon nous, il est important que les jugements puissent être de qualité, c'est-à-dire motivés et donc, répondant point par point aux conclusions des parties. De plus, le juge doit veiller à ce que les sanctions soient adaptées et proportionnelles à la nature des dommages et des conflits à la cause, tout en cherchant à réduire les récidives. Celles-ci, en effet, représentent également une cause d'encombrement de la justice, principalement au niveau pénal, mais aussi au niveau civil.

C'est dans ce contexte qu'il faut situer l'efficacité et l'importance relative du système adopté pour régler la procédure.

Voyons brièvement comment nous pouvons évaluer l'efficacité du projet. La procédure a une influence sur la qualité de la justice et sur son efficacité; c'est la raison pour laquelle le projet a pris un certain nombre de mesures précises au niveau des matières suivantes: l'orientation la plus directe possible des causes vers la chambre compétente, les délais pour conclure et les délais pour juger l'appel et donc, le filtrage des appels et la « productivité » de la magistrature. L'expression est peut-être inadéquate mais elle est aussi très explicite, me semble-t-il. Il s'agit en fait de l'utilisation optimale du potentiel du personnel de la magistrature. Cela relève du débat concernant les chambres à un juge ou à trois juges.

Nous avons apporté notre modeste contribution à quelques éléments de ce projet. J'ai demandé, par exemple, de statuer sur le mode de computation des délais. En effet, dans la situation complexe que nous vivons en terme d'agenda, il valait mieux, selon moi, se reposer sur les jours calendriers, plutôt que sur les jours ouvrables. La commission a adopté cette mesure générale qui, je crois, simplifiera le calcul des délais pour tout le monde.

Par ailleurs, je me suis également préoccupé de la problématique sociale, rappelée par M. Arts, liée au montant qui ne permettait pas l'appel. Le compromis trouvé par la commission me paraît correct à cet égard. Il s'agissait, d'une part, d'indexer les montants existants dans la loi actuelle et, d'autre part, de reconnaître qu'une justice rapide, directement exécutoire était préférable pour les conflits d'un montant financier relativement faible, au risque permanent d'un appel dilatoire ou d'un recours vexatoire.

Sans sous-estimer les efforts fournis par le ministre en matière d'organisation judiciaire générale ni le rôle important que jouent encore les présidents d'instance — c'est-à-dire les présidents des chambres — dans l'organisation elle-même de la pratique judiciaire toutes parties confondues: greffiers, procureurs, avocats et magistrats, je pense que nous avons adopté certaines mesures nécessaires pour accélérer le cours de la justice tout en respectant les principes de base de l'équité de notre organisation judiciaire. Néanmoins, l'efficacité du système reste toute relative. J'attire votre attention sur le fait que, techniquement, le projet ne peut s'appliquer qu'aux nouvelles causes et que, d'une certaine façon, il ne peut servir à résorber rapidement l'arrière judiciaire actuel.

Comme M. Arts l'a rappelé, certaines dispositions actuelles du code de procédure étaient sous-utilisées jusqu'à présent. Le projet dont nous discutons donnera probablement une impulsion à l'élaboration d'une autre mentalité dans le traitement des causes, mentalité nouvelle qui pourrait déjà influencer la façon de traiter plus rapidement le contentieux actuel.

Même si, techniquement, les nouvelles dispositions ne peuvent influencer directement les causes en cours, elles contribueront néanmoins, je l'espère, à changer la mentalité des parties. De l'avis de nombreux observateurs, d'experts et de parlementaires, cette nouvelle mentalité est fondamentale dans la solution du problème du contentieux et de l'arriéré judiciaire. Mais la réalité est pleine de paradoxes.

En effet, par nature, les parties prenantes à la procédure judiciaire ont des intérêts paradoxaux. Premier paradoxe, le demandeur veut accélérer le jugement que le défendeur, lui, préfère retarder. Ensuite — deuxième paradoxe — les avocats veulent contribuer à l'efficacité et à la qualité de la justice mais ils vivent professionnellement du contentieux judiciaire. Le ministère public lui-même — troisième paradoxe — doit chercher à repérer et faire condamner toutes les infractions menaçant l'ordre public, ce qui pourrait augmenter le nombre de poursuites, mais il est aussi amené à contribuer à l'efficacité de la justice et à sa rapidité en classant certaines affaires sans suite. Les juges enfin — quatrième paradoxe — souhaitent une justice efficace, donnant rapidement réponse à la demande des parties de voir statuer, mais, en même temps, ils veulent disposer du temps nécessaire pour réfléchir et motiver dûment leurs jugements car ils savent que ces derniers doivent servir la justice et peuvent faire jurisprudence.

Les mentalités, qui arbitrent de tels paradoxes, ont donc une influence énorme sur la pratique judiciaire. Elles sont à la source des ces comportements humains qui contribuent à la complexité du cheminement de la justice.

Monsieur le ministre, chers collègues, ma conclusion sera double.

Premièrement, le groupe Ecolo soutient le projet car il est partisan d'une recherche constante d'un meilleur équilibre entre, d'une part, l'équité des jugements et l'efficacité de la justice et, d'autre part, l'égalité de tous devant le système judiciaire.

Deuxièmement, en bonne logique — j'attire tout spécialement l'attention du ministre sur ce point — nous nous sommes rendu compte durant les discussions en commission du manque réel d'un outil permettant de mieux connaître et d'évaluer de façon permanente la pratique judiciaire elle-même. En d'autres termes, j'invite le ministre à donner comme mission progressive, mais sans perdre de vue cet objectif, de développer un système, un arsenal d'information sur la pratique judiciaire, système de monitoring, selon le terme anglo-saxon, c'est-à-dire d'évaluation continue d'un système, pour tester l'efficacité des mesures proposées aujourd'hui. Nous pourrions ainsi constater ou non l'influence de ces dernières sur l'origine et le mode d'introduction des causes sur les délais de gestion des procédures par les acteurs, sur l'impact que peut avoir le montant financier en jeu, sur le filtrage de recevabilité des appels, sur le taux et les motivations de l'appel, le taux de réformation et, autre problème peu évoqué mais important en termes de procédure, sur la nécessité, le coût et la durée des expertises en de nombreuses matières.

J'invite donc le ministre et mes collègues parlementaires à soutenir un projet d'évaluation systématique des pratiques judiciaires qui donne de meilleurs outils pour juger de l'efficacité des mesures proposées et de l'évolution de ces pratiques judiciaires, analyse qui pourra nous révéler d'autres évolutions moins évidentes, autrefois peu compréhensibles — à défaut d'être analysées — comme celles liées à l'image que se font les gens de la justice, à l'évolution quant à la nature des conflits, ou de la façon dont les parties essayent de les résoudre.

Nous voterons donc en faveur de ce projet, tout en étant conscients des limites d'efficacité que nous avons rappelées et dans le contexte de cette conception de la justice qu'Ecolo veut continuer à soutenir. (*Applaudissements.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Loones.

De heer Loones. — Mijnheer de Voorzitter, het is maar goed, voor het algemeen vertrouwen in het gerecht en in de rechtspraak, dat nog steeds relatief weinig mensen ook door-procederen.

Die bevinding toont aan hoe de rechtsonderhorige, de rechts-consument het rechtsbedrijf ervaart.

Het burgerlijk proces in de twintigste eeuw wordt door de rechtsgebruiker veelal ervaren als een draak met drie koppen: kosten, ergernis en tijd, tijd, veel tijd.

De bekommerning van iedereen — en dus ook van de wetgever — moet dus gaan naar de uitwerking van mogelijkheden om het burgerlijk proces goedkoper, minder tergend en vooral sneller, te laten verlopen. Tegenover die laatste bekommerning, het sneller verlopen van het proces, wil het ontwerp dat vandaag voorligt, een antwoord bieden.

De gerechtelijke achterstand is een prioritaire zorg. Het opvallendste requisitoor werd gebracht door procureur-generaal Krings, op het belangrijke colloquium, in deze Senaat gehouden op 26 mei 1989. De heer Krings noemde de gerechtelijke achterstand zo dramatisch dat de democratie erdoor in het gedrang wordt gebracht. En hij stelde dat, zonder een spoedige drastische oplossing, de ramp zich zal verder blijven uitbreiden en binnenkort niet meer te overzien zal zijn.

Anderen stellen dan, allicht terecht, dat de achterstand van het gerecht in België een gekwalificeerde vorm van rechtsweigering is geworden, en dat de Belgische Staat op de bank der beschuldigden in Straatsburg zou dienen te zitten, omdat hij nalaat de verdragsverplichtingen *ex* artikel 6 van het Europees Verdrag van de rechten van de mens na te leven. Dit artikel 6 verplicht elke Staat voor de afwikkeling van de gedingen een « redelijke termijn » in acht te nemen.

In de juridische wereld is ijverig gezocht naar de oorzaken van deze achterstand.

Een eerste oorzaak ligt ongetwijfeld in de overbelasting van de rechterlijke macht. Vastgesteld wordt dat de totale druk van onopgeloste maatschappelijke problemen meer en meer op de schouders van de rechter komt te rusten.

De burger is zich, dank zij opvoeding, onderwijs en informatie, meer bewust geworden van zijn juridische situatie en wendt zich dus veel meer dan voorheen tot de rechter.

Het economisch leven is intenser, met oplopende procesvoering bij behoefte aan snellere inning van schuldvorderingen, naast crisisverschijnselen ten gevolge van de geringere kredietwaardigheid van schuldenaars, faillissementen van handelaars, enzovoort.

Een andere bron van gedingen is wat men noemt de « morele crisis », gekenmerkt door een toename van bijvoorbeeld echtscheidingsprocessen en toename van oneerlijk gedrag. Verder is er de complexiteit van de samenleving, met het tot stand komen van nieuwe maatschappelijke problemen zoals het milieurecht en consumentenrecht; dit is dan weer de bron voor de verdediging van niet-individualiseerbare en collectieve belangen: het recht op zuivere lucht en proper water, consumentenrechten, behouden van ons cultureel patrimonium, enzovoort.

En tenslotte: meer en meer wordt op de rechter een beroep gedaan voor het tot stand komen van meer gerechtigheid in de welzijnsstaat: men doet een beroep op de rechter om die welzijnsstaat te helpen garanderen. Zo bekeken is derhalve de burger de eerste oorzaak van overbelasting.

De tweede oorzaak van overbelasting ligt nochtans ontegensprekelijk bij de overheid, en de toenemend ondoorzichtige en onduidelijke wetgeving. Onduidelijke wetgeving veroorzaakt een nodeloze lawine van processen, ten einde via de rechtspraak meer duidelijkheid te bekomen.

Naast slechte wetgeving is er zelfs sprake van toenemende overheidsfraude. Veelal weigert de overheid zelf haar eigen rechtsregels te respecteren, wat aanleiding geeft tot talloze geschillen.

De talrijke processen in planschade ergeren mij: ik woon in een streek waar nogal ophefmakende uitspraken zijn geweest inzake processen in planschade, die keer op keer stuiten op de onuitvoerbaarheid wegens de immuniteit van de publiekrechtelijke rechts-

personen. Hierdoor is de toestand onhoudbaar geworden. De rechtbanken worden opnieuw overladen met executiegeschillen met opnieuw tijdverlies enzovoort.

Naast de burger, de wetgeving en de overheid liggen ontegensprekelijk al degenen die bij de procesvoering op een of andere wijze betrokken zijn, mede aan de oorsprong van de vertraagde rechtsbedeling.

Er rust een medeverantwoordelijkheid op notarissen, griffiers, gerechtsdeurwaarders, deskundigen en, als laatste, maar niet onbelangrijkste, de advocaten.

De loutere verdediging van de belangen van de eigen cliënt mag voor de leden van de balie — meestal steeds dezelfde — geen verantwoording vormen om, soms zelfs te kwader trouw, de afwikkeling van de procedures te bemoeilijken en te verdagen.

De advocaten bepalen in grote mate de procesgang, en de balies zouden beter toezicht moeten houden op misbruiken.

Wanneer naar oplossingen wordt gezocht voor het probleem van de achterstand van het gerecht, is de rechtswereld het erover eens dat er geen zaligmakende oplossing is.

Als de eerste oorzaak van de overbelasting van de rechtbanken en derhalve van de vertraging voortvloeit uit het feit dat de burger voor alles en nog wat naar de rechter loopt, dan ligt de eerste oplossing in de betere opleiding van de burger om zijn problemen zelf op te lossen. Mits een betere informatie van overheidswege over de mogelijke procesrechtelijke wegen, ligt een gemakkelijker oplossing in het verschiet. Wanneer zij meer juridisch geïnformeerd zijn, zullen de burgers zelf hun juridische problemen kunnen begrijpen en dus regelen en oplossen. Dat zou kunnen leiden tot een sterke vermindering van het aantal gerechtelijke gedingen. In die zin werd er zelfs voor gepleit om van de burgers «juridische doe-het-zelvers» te maken, wat uiteraard ook niet zonder gevaren is.

Een andere resem oplossingen wordt geformuleerd omtrent de magistratuur. Het aantal magistraten is daarin niet het belangrijkste element, doch wel het statuut en hun ondersteuning. De rechtspractici weten hoe heilzaam het is wanneer we te doen hebben met een korpsoverste van het managerstype. Het verschil in achterstand in de verschillende rechtbanken van eerste aanleg is in veel gevallen louter en alleen verklaarbaar door de persoonlijkheid van de voorzitter. Een rechtbank heeft nood aan een sterke persoonlijkheid die kan motiveren en leiding geven. We kunnen slechts hopen dat het geobjectiveerd benoemingsbeleid daarmee voldoende rekening zal houden.

Wanneer we spreken over ondersteuning van de rechterlijke macht, dan spreken we onder meer over de broodnodige informatisering ervan. Slechts op dat ogenblik zal het mogelijk zijn die veel gevraagde «produktiviteitsstudie van het gerecht» te verrichten, waarbij op deskundige wijze het raderwerk van het gerechtelijk proces van begin tot einde zou worden doorgelicht.

Met degenen die daarover nauwgezet onderzoek hebben verricht, moet eigenlijk worden vastgesteld dat iedere hervorming, — en derhalve ook deze zoals vandaag besproken — voorbarig is zolang wij niet beschikken over de precieze en gediversifieerde gegevens over omvang en oorzaken van de gerechtelijke achterstand.

De invloed van de voorgenomen maatregelen op deze achterstand zal in elk geval niet kunnen worden gemeten indien er geen eenvoudige en nauwkeurige registratie van het procesverloop plaatsvindt. Dit vereist de uitbouw van een uitgebreid databestand, wat uiteraard slechts kan gebeuren mits degelijke informatisering.

Ik verwijs naar het uitstekend empirisch onderzoek van onder andere mevrouw Schurmans, rechter bij de Rechtbank van koophandel te Brussel, dat werd gepubliceerd in het *Rechtskundig Weekblad* van 14 december 1991.

Voor de oplossingen van de achterstand van het gerecht hoort men ook soms stemmen opgaan ten voordele van het verminderen van de toegankelijkheid van het gerecht, bijvoorbeeld door het verhogen van de gerechtskosten. Het is zonder meer duidelijk dat

dergelijk beleid moet worden verworpen. De normale toegang van de burger tot het gerecht mag niet worden beperkt tot dergelijke kunstgrepen. Waarom zijn het onderwijs en het gebruik van ons autowegennet gratis, en moet er worden betaald om een burgerlijk recht af te dwingen? Eigenlijk zouden de gerechtskosten beter worden afgeschaft, eerder dan ze, zoals nu overigens opnieuw in de huidige programmawet, telkens maar te verhogen. Naar ik verneem zal die tenminste terugwerkende kracht hebben.

Een andere mogelijke oplossing tot het wegwerken van de achterstand van het gerecht is die welke met dit ontwerp wordt gekozen, namelijk de aanpassing van de teksten van het Gerechtelijk Wetboek.

Een eerste kritiek werd hierboven reeds geformuleerd. Iedere tekstaanpassing, zonder mogelijk onderzoek naar het effect ervan, is wellicht voorbarig, en waarschijnlijk «vogelpikwerk». Wanneer er wijzigingen worden aangebracht in het systeem van de «alleenzetelende» rechter, dan is het thans zelfs niet duidelijk of de hervorming van 1985, waarbij kamers met drie rechters werden opgesplitst in kamers met één rechter, de gang van het gerecht hebben versneld en verbeterd. Nogmaals is hier van belang te benadrukken dat de beleidsinstrumenten van statistische en sociologische aard compleet ontoereikend zijn om tijdige bijsturing van verkeerde ontwikkeling mogelijk te maken. De gerechtelijke statistieken zijn niet alleen onvolledig, zij worden bovendien met een achterstand van circa vijf jaar gepubliceerd.

Een tweede kritische benadering wordt gebracht door al degenen die beweren dat de aanpassing van de teksten ongetwijfeld geen fundamentele verbetering in het wegwerken van de achterstand zal brengen. Ons Gerechtelijk Wetboek is nu reeds voortreffelijk, doch vele artikelen die wezenlijk kunnen bijdragen tot het verwerken van de achterstand, worden niet toegepast. We hebben niet alleen goede rechtsregels nodig. Er is ook nood aan goede mensen en goede instellingen om die regels toe te passen.

Een andere kritische benadering is de Europese. Wij moeten ongetwijfeld veel meer tijd en energie besteden aan een algemeen Europese codex van het procesrecht voor het Europa van de Twaalf. In opdracht van de EG-Commissie werd een groep van experts geïnstalleerd, onder voorzitterschap van de Gentse professor Marcel Storme, voor het ontwerpen van een modelcode voor het procesrecht voor de eengemaakte Europese markt.

In een studie van een Brits advocatenbureau, gepubliceerd in januari 1992, werd beredeneerd gepleit voor een harmonisatie van de rechtssystemen in Europa op vele vlakken. Overigens kwam deze Britse studie tot de vaststelling dat de Belgische gerechtelijke achterstand sterk overroepen is. Naar Europese maatstaven gemeten, zouden alleen Griekenland en Duitsland het beter doen, maar Italië, Ierland en Engeland nog veel slechter. De vraag is uiteraard op welke gegevens die Britse studie is gebaseerd. Zo zegt zij dat een burgerlijk geding in België in eerste aanleg kan worden afgehandeld in drie maanden, maar gemiddeld een jaar duurt, en twee tot drie jaar als de zaak ook voor het hof van beroep komt...

Naast de kritische algemene beschouwingen over de aanpassing van wetteksten in het algemeen, is er de beoordeling van het ontwerp zelf. Als de aanpassing van een aantal teksten in het Gerechtelijk Wetboek wellicht niet het meest adequate middel is om de achterstand van het gerecht weg te werken, dan wil dit niet zeggen dat deze aanpassingen van de teksten onnuttig zijn. Integendeel! Het ontwerp wil verbeteringen aanbrengen in dertien punten, zoals zeer duidelijk uiteengezet in het verslag, aangevuld door het sublieme mondelinge verslag van de rapporteur vandaag. Het verslag zal een basiswerk worden voor iedereen, in de eerste plaats voor de kamerleden die het ontwerp straks zullen behandelen.

Mijnheer de rapporteur, u hebt opgeroepen om een verdere precisering te geven van de fundamentele artikelen die de procesvoering betreffen, meer bepaald de rol van de advocaten hierin. Indien deze oproep hier niet onmiddellijk gehoor vindt, dan zal hij in elk geval gehoor vinden bij de leden van de commissie voor de Justitie van de Kamer. Ik hoop — of ik vrees — dat er daar nieuwe obstakels zullen opduiken. Namens de VU-fractie dank ik de rapporteur voor dit degelijke verslag.

De Volksunie sluit zich aan bij het merendeel van de artikelen van het ontwerp. Voortgaande op mijn praktijk als advocaat, maak ik echter voorbehoud bij de bepalingen omtrent het neerleggen van de conclusies en de stukken. In de commissie werd hierover weliswaar geen uitgebreid debat gevoerd, maar dat was uit eerbied voor het werk van de commissie tijdens de vorige regeringsperiode. Toch werd er voorbehoud geformuleerd, die onder meer tot uiting kwam in de onthouding van een aantal leden, onder wie ikzelf, bij de artikelen 17 tot 28. Ook bij de stemming in openbare vergadering zal ik mij bij deze artikelen onthouden om redenen van praktische, zelfs corporatistische aard. Ik heb de leden van de Volksuniefractie echter gevraagd het geheel van het ontwerp goed te keuren. (*Applaus.*)

M. le Président. — La parole est à M. Desmedt.

M. Desmedt. — Monsieur le Président, l'objectif de ce projet de loi est de combattre l'arriéré judiciaire sous ses différentes formes, c'est-à-dire, d'une part, la lenteur même de l'appareil judiciaire et, d'autre part, les retards occasionnés par les manœuvres dilatoires des parties.

Cet objectif était celui du Code judiciaire qui est appliqué maintenant depuis plus de vingt ans. Au terme de ces vingt ans, les avis des praticiens du droit sont partagés. Certes, grâce au Code judiciaire, un certain nombre de pratiques désuètes ont disparu et des procédures ont été simplifiées, mais en ce qui concerne les délais pour rendre la justice, on ne peut pas dire qu'il y ait eu une grande amélioration malgré la qualité de ce code, et cela parce qu'il eût fallu, outre la valeur de la loi elle-même, deux autres éléments pour assurer la parfaite réussite du Code judiciaire: la volonté des participants au débat judiciaire de toujours l'appliquer dans l'esprit et la lettre, et la mise à leur disposition par l'Etat des moyens humains et matériels nécessaires. Malheureusement, ces éléments n'ont jamais été pleinement assurés.

Ces réflexions sont tout aussi valables en ce qui concerne les textes qui nous sont soumis aujourd'hui. Ce projet n'a rien de révolutionnaire, il se contente d'adapter certaines dispositions du Code judiciaire afin de les rendre plus efficaces.

Qu'il me soit permis de remercier le ministre de la Justice d'avoir fait preuve, concernant ce projet, de beaucoup d'ouverture d'esprit et d'avoir permis aux parlementaires de jouer pleinement leur rôle en modifiant et en améliorant sur de nombreux points le texte gouvernemental.

Permettez-moi, à présent, d'émettre quelques observations sur divers aspects de ce texte.

Tout d'abord, il marque, à beaucoup d'égards, un retour au principe de la collégialité des décisions tant au tribunal de première instance qu'à la cour d'appel. Il s'agit là d'un élément positif, particulièrement en ce qui concerne les recours contre les décisions des juges de paix et de police. Nous verrons ainsi la fin d'une pratique aberrante où de jeunes juges du tribunal avaient à se prononcer en degré d'appel sur des décisions de juges de paix expérimentés.

D'une façon générale, les possibilités pour les parties d'avoir recours à des chambres à trois juges sont facilitées et les matières où elles sont obligatoires sont renforcées.

Alors qu'actuellement, il y a, dans les tribunaux de première instance, une majorité de chambres à juge unique, cette proportion devrait être renversée. Encore faut-il qu'il y ait véritable collégialité et non examen d'un dossier par chaque juge, à tour de rôle, et surtout, que le ministère renforce les effectifs des tribunaux, faute de quoi l'arriéré risque encore d'augmenter.

En ce qui concerne l'augmentation de la compétence *ratione summae* des juges de paix portée à 75 000 francs, je pense que la commission de la Justice a été trop timide et qu'on aurait pu aller jusqu'à 100 000 francs.

A l'article 747 nouveau du Code judiciaire, le paragraphe 2 prévoit une procédure particulière pour modifier les délais dont dispose chaque partie pour conclure. Je suis un peu sceptique à cet égard car il s'agit là, en fait, d'une nouvelle procédure contradictoire avec ses lourdeurs. Cela me paraît peu pratique. Il faut éviter ces procédures secondaires, dans la procédure elle-même, qui alourdisent la tâche des magistrats. Je pense d'ailleurs qu'on fera peu appel à ces dispositions.

Par contre, la nouvelle disposition de l'article 748 qui écarte les conclusions déposées après la demande conjointe de fixation me paraît de nature à mettre fin à des procédés malheureusement courants qui retardaient considérablement les procédures.

Concernant la nouvelle formule de l'article 751, je voudrais solliciter de votre part, monsieur le Vice-Premier ministre, un éclaircissement. J'en conviens, cette question précise aurait davantage eu sa place en commission, mais j'avoue qu'elle m'avait échappé.

A la fin du paragraphe 2 de l'article 751 figure la disposition suivante: «Si la partie, qui a requis l'application du présent article, dépose des conclusions avant le jour fixé, l'autre partie pourra demander le renvoi de la cause au rôle ou sa remise à date rapprochée.»

Je suppose qu'il s'agit, en fait, de conclusions déposées alors que le greffe a déjà fixé la cause, et non de conclusions déposées lors de la demande de fixation sur la base de l'article 751 et communiquées à la partie adverse, faute de quoi on risquerait d'enlever toute portée à cet article. Je vous remercie donc de me dire si cette interprétation est bien la bonne.

L'article 29 de la loi relatif à l'article 764 du code concerne la communication des causes au ministère public. Personnellement, je regrette que les matières relatives à l'état des personnes en soient désormais exclues, sauf lorsque des mineurs sont en cause. L'état des personnes est une chose importante et l'avis du ministère public n'était certes pas inutile en ces matières. Je pense aux procédures de divorce ou d'adoption de majeurs. Il y a quelques années, ces procédures étaient jugées par des chambres à trois juges avec avis du ministère public; demain, elles seront traitées par un juge unique sans avis du procureur. Cela me paraît excessif et je crois qu'il est utile, dans cette matière, de consulter le ministère public dont le rôle ne doit pas être que répressif. J'ai déposé des amendements à ce sujet. Je me permettrai donc d'y revenir lors de la discussion des articles.

La disposition de l'article 770 prévoyant que le juge qui prolonge son délibéré au-delà de trois mois doit en aviser le premier président, est sage, mais sera-t-elle appliquée?

Enfin, je voudrais dire un mot de la nouvelle disposition de l'article 52 de la loi introduisant un article 1072bis dans le Code judiciaire. Il s'agit de la disposition permettant de condamner à une amende de 5 000 à 100 000 francs l'appelant dont l'appel serait considéré comme téméraire ou vexatoire.

A la réflexion, cette disposition me paraît peu heureuse. A l'heure actuelle, l'intimé peut toujours solliciter des dommages et intérêts pour appel téméraire ou vexatoire. La jurisprudence est, dans son ensemble, peu favorable à ces demandes, considérant qu'il faut à la fois que l'appel soit dénué de tout fondement et donc que l'appelant ait su qu'il n'avait aucune chance de l'emporter et qu'en plus, il ait interjeté cet appel avec la volonté évidente de nuire à l'intimé. Donc, en pratique, ces condamnations sont rares. Pourtant, le projet va plus loin encore puisqu'il prévoit qu'après avoir alloué pareils dommages et intérêts, le juge pourrait, lors d'une audience ultérieure et contradictoire, condamner l'appelant à payer une amende au profit de l'Etat.

Soyez convaincu, monsieur le Vice-Premier ministre, que pareille disposition restera, dans la plupart des cas, lettre morte. D'une part, les magistrats sont fort réticents pour accorder des dommages et intérêts; ils le seront encore davantage, et avec raison, pour condamner à une amende. Je souhaiterais que des dommages et intérêts soient plus facilement accordés mais la justification d'une amende ne paraît pas évidente. D'autre part, vous alourdissez encore la procédure en prévoyant une audience supplémentaire au cours de laquelle il faudra plaider sur le caractère téméraire ou vexatoire d'un appel, alors que le tribunal aura déjà accordé des dommages et intérêts pour le même motif!

Vous savez que le mieux est parfois l'ennemi du bien. C'est le cas en ce qui concerne ce nouvel article 1072bis.

Monsieur le Président, nous sommes en présence non pas d'une grande réforme de la procédure, mais d'une tentative d'adaptation de certaines dispositions. Après l'adoption de ce texte, il faudra que le ministre adapte les cadres de la magistrature, mais sur-

tout, il faudra que tous les acteurs du débat judiciaire, magistrats et avocats, y collaborent loyalement, faute de quoi ces textes seront inutiles.

C'est avec l'espoir que cette bonne volonté de tous sera effective que je voterai ce projet de loi. (*Applaudissements.*)

M. le Président. — La parole est à M. Wathelet, Vice-Premier ministre.

M. Wathelet, Vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques. — Monsieur le Président, je serai bref. Je tiens néanmoins à exprimer ici ma satisfaction. Je ne puis, en effet, que me réjouir de la clôture de ce débat et du vote positif annoncé à cette tribune par plusieurs intervenants. C'était d'ailleurs préférable car une grande réforme aurait nécessité plusieurs années. Je rappelle, en effet, que ce projet a été initié en 1984 par la mise sur pied de la commission présidée par M. Meeûs.

Ce n'est donc pas une grande réforme, mais le travail réalisé indique en tout cas à quel point il est difficile de modifier les règles en la matière, combien ce domaine est délicat et donne lieu à des débats d'experts, certains intervenants ayant utilisé, à cette tribune, les termes « corporatisme » et « lobby ». En tant qu'auteur du dernier document à ce sujet — celui-ci fera d'ailleurs référence —, M. Arts a été le dernier témoin privilégié de ces différentes réactions.

Je profite d'ailleurs de l'occasion pour le remercier du travail réalisé. Je pense non seulement à la lecture et à la signature du rapport mais aussi aux débats en commission. J'associe évidemment vos collègues à mes remerciements, monsieur Arts; certains se sont passionnés plus que d'autres et, après avoir été des opposants presque radicaux, sont devenus de fervents supporters de ce projet. Il est vrai que les convertis sont souvent les meilleurs croyants... Tout à l'heure, on a souligné l'ouverture d'esprit du ministre face aux différentes propositions; elle était proportionnelle à la bonne volonté — l'objectif était le même pour tous! — des membres de la commission.

Après avoir ainsi exprimé ma satisfaction et formulé des remerciements pour le travail accompli, je voudrais vous livrer quelques réflexions.

Si ce projet ne constitue pas — je le répète — une grande réforme, les modifications apportées étaient toutefois nécessaires, ce que, d'ailleurs, votre vote prouvera; il convient cependant de rester modestes par rapport aux résultats que nous pouvons en attendre. En effet, cette modification législative seule ne nous permettra évidemment pas de maîtriser tout à fait l'arriéré judiciaire. Celui-ci n'est cependant pas non plus uniquement imputable à l'inadéquation du Code judiciaire mais est également dû au fait que davantage d'affaires ont été traitées, que les mentalités ont changé et que les avocats ont moins tendance à régler l'affaire avant de recourir à une juridiction.

Si le Code judiciaire n'était pas mauvais — nous en gardons d'ailleurs l'essentiel —, il est vrai que les règles vieillissent, certaines d'entre elles, pourtant valables au départ, ayant été utilisées à des fins non prévues... En outre — dans notre pays, on est expert en la matière! —, lorsqu'une règle a vingt ou vingt-cinq ans, elle est de plus en plus facilement contournée...

Je me rappelle, à cet égard, les propos du professeur Fettweis, prédécesseur de M. de Leval, qui nous a si bien aidés dans le cadre de ce projet. Professeur à l'université de Liège, il a enseigné à l'étudiant que j'étais à l'époque le contenu de cet article 751, qui était alors sur le point d'être voté au Parlement. Même si le droit judiciaire privé ne me passionnait pas particulièrement, j'ai retenu que cet article nous a été présenté comme la panacée, qui allait permettre d'empêcher toute manœuvre dilatoire. Nous avons bien dû constater que cet article — parfois par une sorte de complicité des adversaires devant le juge — n'a pas donné les résultats escomptés par ses auteurs.

Les règles que nous proposons aujourd'hui n'échapperont pas à ce sort. Il est probable que d'aucuns — peut-être même des avocats ayant analysé ce projet en tant que parlementaires — trouveront des failles, des lacunes et que des éléments auxquels on n'avait pas pensé se manifesteront. Cela implique que le travail

législatif devra être poursuivi, voire repris. Je profite de l'occasion pour préciser à M. Desmedt que son interprétation au sujet de l'article 751 est bien la bonne.

Je crois cependant pouvoir dire que les règles modifiées vont quand même dans le bon sens. En effet, elles permettront de mettre fin à une série de pratiques et modifieront un certain nombre de compétences, afin de de sauvegarder ce qui me semble l'élément le plus précieux: le temps de la justice.

Le temps de la justice est sacré, ai-je dit à cette tribune lors du colloque en 1989, et c'est ce temps que nous voulons préserver. Nous ne pouvons pas nous permettre des audiences blanches ni des remises non justifiées. Nous ne pouvons pas accepter non plus, à notre époque moderne, que les gens attendent pendant des années des décisions de justice sous peine de nuire à la démocratie et de voir diminuer la confiance dans notre système judiciaire. Le temps de la justice est sacré et ce projet permettra normalement de mieux l'utiliser. Il faudra continuer à étoffer les cadres, à élargir le budget de la Justice, à informatiser. Ce projet n'est pas le seul moyen, mais tout le monde s'accorde à reconnaître qu'il sera certainement un instrument utile à l'avenir. J'ajouterai cependant que même neuves, ces règles ne constituent pas une garantie automatique de la solution.

J'ai été attentif ces dernières semaines au tournoi européen de football au cours duquel des modifications d'un certain nombre de règles du jeu ont été annoncées. Le hors-jeu a été créé dans une bonne intention mais a donné lieu à des tactiques savamment mises au point par les entraîneurs de telle sorte que, finalement, il peut se transformer en anti-jeu. Par ailleurs, la passe au gardien de but a généralement pour objectif de gagner du temps. On peut s'interroger sur la nécessaire modification de certaines règles, mais il n'en reste pas moins qu'on a beau les modifier, sortir les cartes jaunes ou les cartes rouges — et aujourd'hui nous donnons aux juges la possibilité de frapper les parties qui exagèrent d'une amende, celle-ci, monsieur Desmedt, n'étant pas subordonnée à la reconnaissance préalable des dommages et intérêts — et renforcer les pouvoirs de l'arbitre, certains parviendront toujours à faire des croche-pieds, à donner des mauvais coups à l'entrée du rectangle et, dès que l'arbitre aura tourné le dos, à toucher la balle de la main, là où seul le pied peut intervenir.

Donc, le seul appel qui doit être lancé aujourd'hui, c'est l'appel aux partenaires de la justice, à savoir les avocats, les magistrats et l'exécutif, pour que tout soit mis en œuvre afin que ces règles aient une portée utile.

Les avocats devraient jouer, plus qu'aujourd'hui, leur rôle de premiers juges et, dans la mesure où ils sont adversaires, ils devraient se contrôler mutuellement dans le procès en cours et être jusqu'au bout les défenseurs de leur client. Aucune complicité tacite, aucun échange, non pas de bons, mais de mauvais procédés ne devraient exister à propos de l'article 751, et qui tendraient à éviter de reprocher à un confrère une pratique au risque de voir la critique se retourner contre soi au cours d'un autre procès.

L'appel doit aussi être lancé aux magistrats afin qu'ils utilisent au maximum les règles que nous votons aujourd'hui dans l'intérêt du justiciable et d'une justice rapide et qu'ils usent des moyens dont ils disposent pour sanctionner les manœuvres dilatoires qui sont à l'origine de l'arriéré que nous voulons combattre.

Le rôle des chefs de corps sera également de veiller à une bonne organisation de leur tribunal et à ce que les jugements soient rendus dans les délais. Il est évident que si on veut contourner la règle, on en trouvera toujours le moyen: quand on veut battre un chien, on trouve toujours un bâton.

Nous accomplissons aujourd'hui un pas dans la bonne direction. Je m'engage, bien entendu, — mais il n'y a aucune raison pour que l'enthousiasme que j'ai manifesté au Sénat diminue à la Chambre — à ce que ce projet soit voté le plus rapidement possible à la Chambre dans sa version actuelle. Toutefois, si des modifications devaient se produire — le débat a montré que des omissions sont toujours possibles —, je mettrai sur pied la procédure officielle de consultation entre les deux commissions de la Justice, qui a donné de bons résultats dans le passé.

Le projet voté à la Chambre et publié au *Moniteur belge*, il nous restera à faire confiance aux partenaires de la Justice et, en tant que législateurs, à rester vigilants afin que les règles reçoivent dans la pratique l'effet utile que nous avons voulu leur donner en les votant aujourd'hui. (*Applaudissements.*)

M. le Président. — Plus personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close, et nous passons à l'examen des articles.

Daar niemand meer het woord vraagt in de algemene beraadslaging verklaar ik ze voor gesloten en bespreken wij de artikelen.

Je signale qu'une série d'amendements, signés par moins de trois membres, ont été présentés à différents articles du projet de loi en discussion.

Bij verschillende artikelen van het ontwerp van wet dat wij thans bespreken, zijn amendementen ingediend die door minder dan drie leden zijn ondertekend.

Puis-je considérer que ces amendements sont appuyés?

Worden deze amendementen gesteund? (*Talrijke leden staan op.*)

Ces amendements étant régulièrement appuyés, ils feront partie de la discussion.

Aangezien deze amendementen reglementair worden gesteund, maken ze deel uit van de bespreking.

L'article premier est ainsi rédigé:

Article premier. L'article 91 du Code judiciaire, modifié par la loi du 25 juillet 1985, est remplacé par la disposition suivante:

« Art. 91. En matière civile et répressive les demandes sont attribuées à des chambres ne comprenant qu'un juge, hormis les cas prévus à l'article 92.

En matière répressive, la cause est fixée devant une chambre à trois juges si le ministère public l'indique dans la citation.

Le renvoi devant une chambre à trois juges est également ordonné si le prévenu le demande lors de sa comparution devant la chambre du conseil pour le règlement de la procédure.

Il doit être fait mention du texte de l'alinéa précédent dans la convocation devant la chambre du conseil.

Si le prévenu est cité devant le tribunal correctionnel sans qu'il y ait ordonnance de renvoi, il peut formuler cette demande dans les huit jours qui suivent la citation.

Le texte de l'alinéa précédent est reproduit dans la citation.

En matière civile, le juge ordonne le renvoi devant une chambre à trois juges lorsqu'avant tout autre moyen, une partie en fait la demande par écrit le jour de l'introduction de la cause. Cette demande ne peut être faite à l'occasion d'une intervention volontaire ou forcée. »

Artikel 1. Artikel 91 van het Gerechtelijk Wetboek gewijzigd bij de wet van 25 juli 1985 wordt vervangen door de volgende bepaling:

« Art. 91. In burgerlijke en strafzaken worden de vorderingen toegewezen aan kamers met één rechter, behalve in de gevallen van artikel 92.

In strafzaken wordt de zaak vastgesteld voor een kamer met drie rechters wanneer het openbaar ministerie zulks vermeldt in de dagvaarding.

De verwijzing naar een kamer met drie rechters wordt eveneens bevolen wanneer de beklaagde dit vraagt bij zijn verschijning voor de raadkamer met het oog op de regeling van de procedure.

De tekst van het voorgaande lid moet in de oproeping voor de raadkamer worden vermeld.

Wordt de beklaagde voor de correctionele rechtbank gedagvaard zonder dat er een verwijzingsbevel is, dan kan hij zijn verzoek formuleren binnen acht dagen na de dagvaarding.

De tekst van het voorgaande lid wordt in de dagvaarding vermeld.

In burgerlijke zaken gelast de rechter de verwijzing naar een kamer met drie rechters wanneer een partij, vóór elk verweer, hierom schriftelijk verzoekt op de dag van de inleiding van de zaak. Dat verzoek kan niet worden gedaan naar aanleiding van een vrijwillige of een gedwongen tussenkomst. »

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 2. L'article 92, § 1er, du même code, modifié par les lois du 28 juin 1974 et du 25 juillet 1985 est remplacé par la disposition suivante:

« § 1er. Doivent être attribués aux chambres composées de trois juges:

1° Les actions civiles en rectification des actes de l'état civil;

2° Les actions civiles mues en raison d'un délit de presse;

3° Les appels des jugements rendus par le juge de paix et par le tribunal de police;

4° Les affaires en matière répressive relatives aux infractions contre l'ordre des familles et contre la moralité publique;

5° Les requêtes civiles;

6° Les affaires en matière disciplinaire. »

Art. 2. Artikel 92, § 1, van hetzelfde wetboek, gewijzigd bij de wetten van 28 juni 1974 en 25 juli 1985, wordt vervangen door de volgende bepaling:

« § 1. Aan de kamers met drie rechters moeten worden toegewezen:

1° De burgerlijke rechtsvorderingen tot verbetering van akten van de burgerlijke stand;

2° De burgerlijke rechtsvorderingen aangebracht naar aanleiding van drukpersmisdrijven;

3° Het hoger beroep tegen vonnissen gewezen door de vrederechter en de politierechtbank;

4° De strafzaken betreffende misdrijven tegen de orde der familie en tegen de openbare zedelijkheid;

5° Het verzoek tot herroeping van het gewijsde;

6° De tuchtzaken. »

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 3. A l'article 109bis, § 2, du même code, inséré par la loi du 19 juillet 1985, sont apportées les modifications suivantes:

1° Le troisième alinéa est remplacé par ce qui suit:

« La cause est également attribuée à une chambre composée de trois conseillers, pour autant que l'intimé, à peine de déchéance, en fasse la demande par écrit dans la déclaration visée à l'article 1061. »

2° Le quatrième alinéa est abrogé.

Art. 3. In artikel 109bis, § 2, van hetzelfde wetboek, ingevoegd door de wet van 19 juli 1985, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° Het derde lid wordt vervangen als volgt:

« De zaak wordt eveneens toegewezen aan een kamer met drie raadsheren, voor zover de gedaagde in hoger beroep, op straffe van verval, zulks schriftelijk vraagt in de in artikel 1061 bedoelde verklaring. »

2° Het vierde lid wordt opgeheven.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 4. A l'article 155 du Code judiciaire sont apportées les modifications suivantes:

A. A l'alinéa 1er, les mots « Les membres de l'auditorat du travail sont placés à cette seule fin sous la surveillance et la direction immédiate du procureur du Roi » sont supprimés.

B. L'alinéa 2 est remplacé par la disposition suivante:

« En cas de concours ou de connexité desdites infractions avec une ou plusieurs infractions à d'autres dispositions légales qui ne sont pas de la compétence des juridictions du travail, le procureur général désigne le parquet du procureur du Roi ou l'auditorat du travail compétents et, le cas échéant, le parquet général ou l'auditorat général du travail compétents, qui exerceront l'action publique, sous réserve de l'application de l'article 149. »

Art. 4. In artikel 155 van het Gerechtelijk Wetboek worden de volgende wijzigingen aangebracht:

A. In het eerste lid vervallen de woorden « De leden van het arbeidsauditoraat worden enkel daartoe rechtstreeks geplaatst onder het toezicht en de leiding van de procureur des Konings ».

B. Het tweede lid wordt vervangen door de volgende bepaling:

« In geval van samenloop of samenhang van genoemde overtredingen met een of meer overtredingen van andere wetbepalingen die niet tot de bevoegdheid behoren van de arbeidsgerechten, wijst de procureur-generaal het parket van de procureur des Konings of het arbeidsauditoraat aan, en, in voorkomend geval, het parket-generaal of het arbeidsauditoraat-generaal, die bevoegd zijn om de strafvordering uit te oefenen, onder voorbehoud van de toepassing van artikel 149. »

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 5. L'article 569, alinéa 1er, 7°, du même code, modifié par la loi du 28 mars 1984, est remplacé par la disposition suivante:

« 7° Des demandes relatives aux droits d'auteur dont le montant est supérieur à septante-cinq mille francs; ».

Art. 5. Artikel 569, eerste lid, 7°, van hetzelfde wetboek, gewijzigd bij de wet van 28 maart 1984, wordt vervangen door de volgende bepaling:

« 7° Van vorderingen betreffende de auteursrechten waarvan het bedrag hoger is dan vijfenzeventigduizend frank; ».

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 6. L'article 573, alinéa 1er, 2°, du même code, modifié par les lois des 24 juin 1970 et 29 novembre 1979, est remplacé par la disposition suivante:

« 2° Des contestations relatives aux lettres de change et aux billets à ordre, lorsque le montant de la demande dépasse septante-cinq mille francs. »

Art. 6. Artikel 573, eerste lid, 2°, van hetzelfde wetboek, gewijzigd bij de wetten van 24 juni 1970 en 29 november 1979 wordt vervangen door de volgende bepaling:

« 2° Van geschillen betreffende wisselbrieven en orderbriefjes, wanneer het bedrag van de vordering hoger is dan vijfenzeventigduizend frank. »

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 7. A l'article 590, alinéa 1er, du même code, modifié par la loi du 29 novembre 1979, les mots « cinquante mille francs » sont remplacés par les mots « septante-cinq mille francs ».

Art. 7. In artikel 590, eerste lid, van hetzelfde wetboek, gewijzigd bij de wet van 29 november 1979, worden de woorden « vijftigduizend frank » vervangen door de woorden « vijfenzeventigduizend frank ».

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 8. L'article 617, alinéa 1er, du même code, modifié par la loi du 29 novembre 1979, est remplacé par la disposition suivante:

« Les jugements du tribunal de première instance et du tribunal de commerce, qui statuent sur une demande dont le montant ne dépasse pas 75 000 francs, sont rendus en dernier ressort. Il en est

de même en ce qui concerne les jugements du juge de paix, qui statuent sur une demande dont le montant ne dépasse pas 50 000 francs. »

Art. 8. Artikel 617, eerste lid, van hetzelfde wetboek, gewijzigd bij de wet van 29 november 1979, wordt vervangen door de volgende bepaling:

« De vonnissen van de rechtbank van eerste aanleg en van de rechtbank van koophandel, waarbij uitspraak wordt gedaan over een vordering waarvan het bedrag 75 000 frank niet overschrijdt, worden gewezen in laatste aanleg. Hetzelfde geldt voor de vonnissen van de vrederechter waarbij uitspraak wordt gedaan over een vordering waarvan het bedrag 50 000 frank niet overschrijdt. »

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 9. A l'article 621 du même code, les mots « sur la compétence » sont supprimés.

Art. 9. In artikel 621 van hetzelfde wetboek vervalt het woord « bevoegdheid ».

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 10. A l'article 643 du même code, les mots « d'appel » sont insérés entre les mots « juge » et « compétent ».

Art. 10. In artikel 643 van hetzelfde wetboek worden na de woorden « bevoegde rechter » de woorden « in hoger beroep » toegevoegd.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 11. A l'article 704 du même code est inséré, entre le premier et le deuxième alinéa, un nouvel alinéa libellé comme suit:

« Les dispositions de la Quatrième Partie, livre II, titre Vbis, comprenant les articles 1034bis à 1034sexies, ne sont pas applicables. »

Art. 11. In artikel 704 van hetzelfde wetboek wordt tussen het eerste en het tweede lid een nieuw lid ingevoegd, luidende:

« De bepalingen van het Vierde Deel, boek II, titel Vbis, met de artikelen 1034bis tot 1034sexies, zijn niet van toepassing. »

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 12. A l'article 706 du même code, l'alinéa suivant est inséré entre les troisième et quatrième alinéas:

« Lors de leur comparution volontaire, les parties peuvent soit déposer immédiatement leurs mémoires, notes ou pièces, ainsi qu'il est prévu à l'article 755, soit solliciter l'application de l'article 735. »

Art. 12. In artikel 706 van hetzelfde wetboek, wordt tussen het derde en het vierde lid het volgende lid ingevoegd:

« Bij hun vrijwillige verschijning kunnen de partijen, hetzij onmiddellijk hun memories, nota's of stukken neerleggen, zoals bepaald in artikel 755, hetzij de toepassing van artikel 735 vragen. »

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 13. L'article 708 du même code est complété par l'alinéa suivant:

« Le présent article est applicable à la requête contradictoire. »

Art. 13. Artikel 708 van hetzelfde wetboek wordt aangevuld met het volgende lid:

« Dit artikel is van toepassing op het verzoekschrift op tegenspraak. »

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 14. L'article 730, alinéa premier, du même code est remplacé par la disposition suivante:

« Une cause peut être rayée du rôle général avec l'accord des parties.

En outre, tous les ans, dans le courant de la première semaine du mois de décembre, les présidents des cours et tribunaux procèdent à l'appel de toutes les causes qui sont inscrites au rôle depuis plus de trois ans et dont les débats n'ont pas été ouverts ou n'ont pas été continués depuis plus de trois ans. La liste des causes ainsi appelées est affichée un mois à l'avance à la porte de la salle d'audience.

Toutes les causes dont le maintien au rôle n'est pas demandé sont rayées d'office. »

Art. 14. Artikel 730, eerste lid, van hetzelfde wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

« Een zaak kan op de algemene rol worden doorgehaald met instemming van de partijen.

Bovendien wordt elk jaar, in de eerste week van de maand december, door de voorzitters van de hoven en de rechtbanken een oproeping gehouden van alle zaken die sinds meer dan drie jaar op de rol zijn ingeschreven en waarvan de debatten geen aanvang hebben genomen of die sinds meer dan drie jaar niet zijn voortgezet. De lijst van de aldus opgeroepen zaken wordt een maand tevoren aangeplakt aan de deur van de zittingszaal.

Alle zaken waarvoor geen verzoek tot handhaving op de rol is gedaan, worden ambtshalve doorgehaald. »

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 15. L'article 735 du même code est remplacé par la disposition suivante:

« Art. 735. § 1er. A l'égard de toute partie comparante, les causes qui n'appellent que des débats succincts sont retenues à l'audience d'introduction ou remises pour être plaidées à une date rapprochée, pour autant que la demande motivée en a été faite dans l'acte introductif d'instance ou par la partie défenderesse.

§ 2. En cas d'accord des parties, la procédure en débats succincts doit être admise. Le juge retient l'affaire à l'audience d'introduction, ou la renvoie pour être plaidée à une date rapprochée, et fixe la durée des débats.

§ 3. Dans les causes visées aux §§ 1er et 2, il peut être statué même s'il n'est pas déposé de conclusions.

Si les parties prennent des conclusions, celles-ci peuvent être remises au juge, qui les vise. Il est fait mention de ce dépôt à la feuille d'audience.

§ 4. Les autres causes sont renvoyées au rôle particulier ou distribuées à d'autres chambres, comme il est dit à l'article 726.

§ 5. Les dispositions du présent article ne portent pas préjudice aux règles du défaut.

§ 6. Les décisions relatives à la procédure en débats succincts ne sont susceptibles d'aucun recours. »

Art. 15. Artikel 735 van hetzelfde wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

« Art. 735. § 1. Ten aanzien van iedere verschijnende partij worden de zaken waarvoor slechts korte debatten nodig zijn, behandeld op de inleidende zitting of verdaagd opdat er op een nabije datum over wordt gepleit, voor zover daartoe een met redenen omkleed verzoek is gedaan in de akte van rechtsingang of door de verwerende partij.

§ 2. De zaken worden in korte debatten behandeld ingeval de partijen daarmede akkoord gaan. De rechter houdt de zaak op de inleidingszitting aan of verwijst ze opdat er op een nabije datum over wordt gepleit, waarbij hij de duur van de debatten bepaalt.

§ 3. In de zaken bedoeld in de §§ 1 en 2, kan het vonnis worden gewezen zelfs indien er geen conclusies zijn neergelegd.

Wanneer de partijen conclusies nemen, moeten zij die overhandigen aan de rechter, die ze voor gezien tekent. Van deze neerlegging wordt melding gemaakt op het zittingsblad.

§ 4. De overige zaken worden naar de bijzondere rol verzonden of aan andere kamers toegewezen, zoals is bepaald in artikel 726.

§ 5. De bepalingen van dit artikel gelden onverminderd de regels inzake verstek.

§ 6. De beslissingen omtrent de rechtspleging in korte debatten zijn niet vatbaar voor enig rechtsmiddel. »

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 16. L'article 738 du même code est abrogé.

Art. 16. Artikel 738 van hetzelfde wetboek wordt opgeheven.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 17. L'article 740 du même code est remplacé par la disposition suivante:

« Art. 740. Tous mémoires, notes ou pièces non communiqués au plus tard en même temps que les conclusions ou, dans le cas de l'article 735, avant la clôture des débats, sont écartés d'office des débats. »

Art. 17. Artikel 740 van hetzelfde wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

« Art. 740. Alle memories, nota's of stukken die niet ten laatste tegelijk met de conclusies of, bij toepassing van artikel 735, vóór de sluiting der debatten zijn overgelegd, worden ambtshalve uit de debatten geweerd. »

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 18. L'article 743 du même code est remplacé par la disposition suivante:

« Art. 743. Les parties sont tenues d'ajouter à leurs conclusions l'indication du numéro de rôle général de la cause.

L'inventaire des pièces est annexé aux conclusions. »

Art. 18. Artikel 743 van hetzelfde wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

« Art. 743. De partijen zijn gehouden in hun conclusie opgave te doen van het nummer van de zaak op de algemene rol.

De inventaris van de stukken wordt bij de conclusies gevoegd. »

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 19. L'article 745 du même code est complété par l'alinéa suivant:

« La communication des conclusions est réputée accomplie cinq jours après l'envoi. »

Art. 19. Artikel 745 van hetzelfde wetboek wordt aangevuld met de volgende lid:

« De overlegging van de conclusies wordt geacht te zijn verricht vijf dagen na de toezending. »

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 20. L'article 748, qui devient l'article 747 du même code, est remplacé par la disposition suivante:

« Art. 747. § 1er. Le défendeur a un mois pour conclure à partir de la communication des pièces.

Le demandeur a un mois pour lui répondre.

Le défendeur dispose de quinze jours pour sa réplique.

Les délais peuvent être modifiés amiablement par les parties.

§ 2. Lorsque les circonstances de la cause justifient l'aménagement des délais pour conclure, ceux-ci peuvent être fixés, à la demande d'au moins une des parties, par le président ou par le juge désigné par celui-ci.

La demande est adressée au président ou au juge désigné par celui-ci, par une requête contenant le motif pour lequel d'autres délais devraient être fixés et indiquant les délais sollicités. Elle est signée par l'avocat de la partie ou, à son défaut, par celle-ci et déposée au greffe, en autant d'exemplaires qu'il y a de parties en cause. Elle est notifiée par le greffier, sous pli judiciaire, aux parties et, le cas échéant, par lettre missive à leurs avocats.

Les autres parties peuvent, dans les quinze jours de l'envoi du pli judiciaire et dans les mêmes conditions, adresser leurs observations au président ou au juge désigné par celui-ci.

Dans les huit jours qui suivent soit l'expiration du délai prévu à l'alinéa précédent, soit, si la requête émane de toutes les parties à la cause, le dépôt de celle-ci, le président ou le juge désigné par celui-ci statue sur pièces sauf s'il estime nécessaire d'entendre les parties, auquel cas celles-ci sont convoquées par pli judiciaire; l'ordonnance est rendue dans les huit jours de l'audience.

Le président ou le juge désigné par celui-ci détermine les délais pour conclure et fixe la date de l'audience des plaidoiries. L'ordonnance n'est susceptible d'aucun recours.

Sans préjudice de l'application des exceptions prévues à l'article 748, §§ 1er et 2, les conclusions communiquées après l'expiration des délais à l'alinéa précédent sont d'office écartées des débats. Au jour fixé, la partie la plus diligente peut requérir un jugement contradictoire. »

Art. 20. Artikel 748 van hetzelfde wetboek, dat artikel 747 wordt, wordt vervangen door de volgende bepaling:

« Art. 747. § 1. De verweerder beschikt om zijn conclusie te nemen over één maand na overlegging van de stukken.

De eiser beschikt over één maand om hem te antwoorden.

De verweerder beschikt over vijftien dagen voor zijn wederantwoord.

De partijen kunnen de termijnen in der minne wijzigen.

§ 2. De voorzitter of de door hem aangewezen rechter kan, op verzoek van ten minste een van de partijen, de termijnen om conclusie te nemen bepalen, indien de omstandigheden van de zaak de regeling van de conclusietermijnen verantwoorden.

Het verzoek wordt gericht aan de voorzitter of aan de door hem aangewezen rechter door middel van een verzoekschrift dat de reden bevat waarom hij andere termijnen zou moeten bepalen en dat de gewenste termijnen aangeeft. Het verzoekschrift wordt ondertekend door de advocaat van de partij of, bij diens ontstentenis, door de partijen zelf en het wordt ter griffie neergelegd in zoveel exemplaren als er betrokken partijen zijn. Het wordt door de griffier bij gerechtsbrief aan de andere partijen ter kennis gebracht en, in voorkomend geval, bij gewone brief aan hun advocaten.

De andere partijen kunnen, binnen vijftien dagen na de verzending van de gerechtsbrief, op dezelfde wijze hun opmerkingen aan de voorzitter of aan de door hem aangewezen rechter doen toekomen.

Binnen acht dagen na het verstrijken van de termijn bedoeld in het voorgaande lid of na de neerlegging van het verzoekschrift wanneer het uitgaat van alle betrokken partijen, doet de voorzitter of de door hem aangewezen rechter uitspraak op stukken, behalve wanneer hij het noodzakelijk acht de partijen te horen, in welk geval zij bij gerechtsbrief worden opgeroepen; de beschikking wordt binnen acht dagen na de zitting gewezen.

De voorzitter of de door hem aangewezen rechter bepaalt de termijnen om conclusie te nemen en de rechtsdag. Tegen de beschikking staat geen enkel rechtsmiddel open.

Onverminderd de toepassing van de uitzonderingen bedoeld in artikel 748, §§ 1 en 2, worden de conclusies die zijn overgelegd na het verstrijken van de termijnen bedoeld in het voorgaande lid, ambtshalve uit de debatten geweerd. Op de rechtsdag kan de meest gereede partij een op tegenspraak gewezen vonnis voordragen. »

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 21. L'article 747, qui devient l'article 748 du même code, est remplacé par la disposition suivante:

« Art. 748. § 1er. Sauf s'il s'agit de conclusions ayant pour objet une demande prévue à l'article 808 ou de conclusions déposées avec l'accord des autres parties, dans les causes auxquelles l'article 735 est inapplicable, sont écartées d'office des débats les conclusions déposées après la demande conjointe de fixation.

Le présent article reste applicable lorsque, à la demande d'une des parties, le juge accorde une remise de l'affaire à date fixe.

§ 2. Si, durant le délai précédant la date fixée pour les plaidoiries, une pièce ou un fait nouveau et pertinent justifiant de nouvelles conclusions est découvert par une partie qui a conclu, celle-ci peut, au plus tard trente jours avant l'audience fixée pour les plaidoiries, demander à bénéficier d'un nouveau délai pour conclure.

La demande est adressée au juge par une requête contenant l'indication précise de la pièce ou du fait nouveau ainsi que son incidence sur l'instruction du litige. Elle est signée par l'avocat de la partie ou, à son défaut, par celle-ci et déposée au greffe, en autant d'exemplaires qu'il y a de parties en cause. Elle est notifiée par le greffier, sous pli judiciaire, aux parties et, le cas échéant, par lettre missive à leurs avocats.

Les parties peuvent, dans les quinze jours de l'envoi du pli judiciaire et dans les mêmes conditions, adresser leurs observations au juge.

Dans les huit jours qui suivent l'expiration du délai prévu à l'alinéa précédent, le juge statue sur pièces par une ordonnance.

S'il fait droit à la demande, il détermine les délais pour conclure et modifie, si nécessaire, la date de l'audience de plaidoirie. Les ordonnances ne sont susceptibles d'aucun recours.

Les conclusions communiquées après l'expiration des délais prévus à l'alinéa précédent sont d'office écartées des débats. Au jour fixé, la partie la plus diligente peut requérir un jugement contradictoire. »

Art. 21. Artikel 747 van hetzelfde wetboek, dat artikel 748 wordt, wordt vervangen door de volgende bepaling:

« Art. 748. § 1. In de zaken waarin artikel 735 niet van toepassing is, worden de conclusies die na het gezamenlijk verzoek om rechtsdagbepaling zijn neergelegd, ambtshalve uit de debatten geweerd; dit geldt niet wanneer het gaat om conclusies die het verzoek bedoeld in artikel 808 beogen of om conclusies die zijn neergelegd met de instemming van de andere partij.

Dit artikel blijft van toepassing wanneer de rechter, op verzoek van een van de partijen, verdaging tot een bepaalde datum toestaat.

§ 2. Een partij die conclusie heeft genomen, mag ten laatste dertig dagen vóór de rechtsdag om een nieuwe conclusietermijn verzoeken, indien zij gedurende de termijn die aan de rechtsdag voorafgaat, een nieuw en ter zake dienend stuk of feit heeft ontdekt dat nieuwe conclusies rechtvaardigt.

Het verzoek wordt gericht aan de rechter door middel van een verzoekschrift waarin het nieuw stuk of feit alsook de invloed ervan op het onderzoek van het geschil nauwkeurig wordt aangegeven. Het verzoekschrift wordt ondertekend door de advocaat van de partij of, bij diens ontstentenis, door de partij zelf en het wordt ter griffie neergelegd in zoveel exemplaren als er betrokken partijen zijn. Het wordt door de griffier bij gerechtsbrief aan de andere partijen ter kennis gebracht en, in voorkomend geval, bij gewone brief aan hun advocaten.

Deze partijen kunnen, binnen vijftien dagen na de verzending van de gerechtsbrief, op dezelfde wijze hun opmerkingen aan de rechter doen toekomen.

Binnen acht dagen na het verstrijken van de termijn bedoeld in het voorgaande lid, doet de rechter uitspraak op stukken door middel van een beschikking.

Indien hij de aanvraag inwilligt, bepaalt hij de termijnen om conclusie te nemen en wijzigt zo nodig de rechtsdag. Tegen deze beschikkingen staat geen enkel rechtsmiddel open.

De conclusies die zijn overgelegd na het verstrijken van de termijnen bedoeld in het voorgaande lid, worden ambtshalve uit de debatten geweerd. Op de rechtsdag kan de meest gereede partij een op tegenspraak gewezen vonnis vorderen.»

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 22. Dans le texte néerlandais de l'article 749, alinéa 1er, du même code, les mots « onder de leiding » sont remplacés par les mots « onder het gezag ».

Art. 22. In de Nederlandse tekst van artikel 749, eerste lid, van hetzelfde wetboek worden de woorden « onder de leiding » vervangen door de woorden « onder het gezag ».

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 23. L'article 750 du même code est remplacé par la disposition suivante:

« Art. 750. Sans préjudice de l'application de l'article 747, § 2, la cause est fixée à la demande conjointe des parties.

La demande est adressée au président de la chambre à laquelle l'affaire a été distribuée, et déposée au greffe. La fixation a lieu sous le contrôle du président de la juridiction.

Le greffier informe les parties et leurs avocats, par lettremissive, de la fixation. »

Art. 23. Artikel 750 van hetzelfde wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

« Art. 750. Onverminderd de toepassing van artikel 747, § 2, wordt de rechtsdag bepaald op gezamenlijk verzoek van de partijen.

Het verzoek wordt gericht aan de voorzitter van de kamer waaraan de zaak is toegewezen, en wordt ter griffie neergelegd. De rechtsdag wordt bepaald onder toezicht van de voorzitter van het rechtscollège.

De griffier brengt, bij gewone brief, de rechtsdag ter kennis van de partijen en hun advocaten. »

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 24. L'article 751 du même code est remplacé par la disposition suivante:

« Art. 751. § 1er. La partie la plus diligente peut requérir un jugement réputé contradictoire à l'égard de la partie qui est défaillante lors de l'introduction ou à une audience ultérieure ou qui n'a pas conclu dans le délai fixé, si elle a fait avertir cette partie des lieu, jour et heure où le jugement sera requis et de ce que ce jugement aura un caractère contradictoire même en son absence.

Au premier degré de juridiction, l'avertissement est donné par huissier de justice au défendeur qui n'a pas comparu à l'audience d'introduction ni à une audience ultérieure lorsque la citation n'a pas été signifiée au défendeur, soit à personne ou à domicile, soit conformément à l'article 38, § 1er. Dans les autres cas, l'avertissement est donné par le greffier sous pli judiciaire; le cas échéant, le greffier avertit aussi, par simple avis, l'avocat de la partie. L'avertissement contient le texte du présent article.

À l'égard de la partie qui a comparu à l'audience d'introduction ou à une audience ultérieure, cet avertissement ne peut être donné qu'à l'expiration d'un délai d'un mois à partir de la communication des pièces.

La partie à laquelle l'avertissement est donné dispose d'un délai de deux mois à dater de la notification ou de la signification de l'avertissement pour déposer ses conclusions au greffe. Les conclusions déposées après l'expiration de ce délai sont d'office écartées des débats.

Néanmoins, si ce délai expire pendant les vacances judiciaires, il est prorogé jusqu'au quinzième jour de l'année judiciaire nouvelle.

§ 2. L'audience visée au § 1er, alinéa 1er, est fixée au plus tôt un mois et au plus tard deux mois après l'expiration du délai prévu au § 1er, alinéa 4.

Au plus tard dix jours avant la date prévue pour l'audience, la partie qui a requis l'application du présent article peut demander le renvoi de la cause au rôle. Dans le cas contraire, la cause est retenue à l'audience fixée ou, en cas d'encombrement du rôle, est remise pour être brièvement plaidée à une date rapprochée.

Si la partie qui a requis l'application du présent article dépose des conclusions avant le jour fixé, l'autre partie pourra demander le renvoi de la cause au rôle ou sa remise à date rapprochée.

En cas de remise de la cause, celle-ci a lieu sous le bénéfice de l'application du présent article.

§ 3. Si après l'expiration du délai de deux mois visé au § 1er, alinéa 4, une pièce ou un fait nouveau et pertinent justifiant de nouvelles conclusions est découvert par une partie qui a conclu, il peut être fait application de l'article 748, § 2.

§ 4. À défaut d'accomplissement des formalités prévues au présent article, celui-ci ne pourra pas être appliqué. »

Art. 24. Artikel 751 van hetzelfde wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

« Art. 751. § 1. De meest gereede partij kan ten aanzien van de partij die bij de inleiding of op een andere zitting niet is verschenen of die binnen de vastgestelde termijn geen conclusie heeft genomen, een vonnis vorderen dat geacht wordt op tegenspraak te zijn gewezen, indien zij die partij heeft laten verwittigen van de plaats, de dag en het uur waarop het vonnis zal worden gevorderd, met de mededeling dat dit vonnis zelfs bij haar afwezigheid, een vonnis op tegenspraak zal zijn.

In eerste aanleg geschiedt de verwittiging van de verweerder die bij de inleiding of op een latere zitting niet is verschenen, door een gerechtsdeurwaarder wanneer de dagvaarding niet aan de verweerder in persoon of ter woonplaats is betekend dan wel overeenkomstig artikel 38, § 1. In de overige gevallen verwittigt de griffier bij gerechtsbrief; in voorkomend geval verwittigt de griffier ook, bij enkele kennisgeving, de advocaat van de partij. De verwittiging bevat de tekst van dit artikel.

Ten aanzien van de partij die bij de inleiding of op een latere zitting is verschenen, kan die verwittiging eerst worden gegeven na het verstrijken van de termijn van één maand vanaf de overlegging van de stukken.

Om haar conclusies ter griffie neer te leggen beschikt de verwittigde partij over een termijn van twee maanden vanaf de kennisgeving of de betekening van de verwittiging. De conclusies die na het verstrijken van deze termijn zijn neergelegd, worden ambtshalve uit de debatten geweerd.

Wanneer deze termijn evenwel tijdens de gerechtelijke vakantie verstrijkt, wordt hij verlengd tot op de vijftiende dag van het nieuwe gerechtelijk jaar.

§ 2. De zitting bedoeld bij § 1, eerste lid, wordt bepaald ten vroegste één maand en uiterlijk twee maanden na het verstrijken van de in § 1, vierde lid, bedoelde termijn.

De partij die de toepassing van dit artikel heeft gevraagd, kan uiterlijk tien dagen vóór de rechtsdag om verwijzing naar de rol verzoeken. Zo niet wordt de zaak op die rechtsdag behandeld. Is de rol overbelast, dan wordt de zaak verdaagd opdat er op een nabije datum beknopt over wordt gepleit.

Indien vóór de bepaalde rechtsdag conclusies worden neergelegd door de partij die om de toepassing van dit artikel heeft verzocht, kan de andere partij verzoeken de zaak naar de rol te verwijzen of ze te verdagen tot een nabije datum.

Bij verdaging van de zaak blijft het voordeel van de toepassing van dit artikel bestaan.

§ 3. Artikel 748, § 2, kan worden toegepast, indien na het verstrijken van de termijn van twee maanden bedoeld in § 1, vierde lid, een nieuw en ter zake dienend stuk of feit dat nieuwe conclusies rechtvaardigt, is ontdekt door een partij die conclusies heeft neergelegd.

§ 4. Zijn de in dit artikel voorgeschreven formaliteiten niet vervuld, dan kan het niet worden toegepast.»

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 25. L'article 752 du même code, modifié par la loi du 30 mars 1973, est abrogé.

Art. 25. Artikel 752 van hetzelfde wetboek, gewijzigd bij de wet van 30 maart 1973, wordt opgeheven.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 26. L'article 753 du même code est remplacé par la disposition suivante:

« Art. 753. En cas d'indivisibilité du litige, lorsqu'une ou plusieurs parties font défaut, tandis qu'une partie au moins comparait, les défaillants doivent, à la requête de la partie la plus diligente, être avertis, conformément à l'article 751, § 1er, alinéa 2, de l'audience à laquelle l'affaire a été remise ou ultérieurement fixée.

Les parties qui ont comparu sont, à la requête de l'une d'elles, convoquées par le greffier, sous pli judiciaire.

L'avertissement et la convocation reproduiront le texte du présent article.

A défaut d'accomplissement de ces formalités, la demande ne peut, en cet état, être admise.

Les § 1er, alinéa 4, § 2 et § 3, de l'article 751 sont applicables.

Le jugement est réputé contradictoire à l'égard de toutes les parties.»

Art. 26. Artikel 753 van hetzelfde wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

« Art. 753. Wanneer een of meer partijen in een onsplitsbaar geschil verstek laten gaan, maar er ten minste één verschijnt, worden de niet-verschenen partijen, op verzoek van de meest gereede partij verwittigd van de datum van de zitting waartoe de zaak is verdaagd of waarop zij achteraf is bepaald. Hierbij wordt artikel 751, § 1, tweede lid, toegepast.

De verschenen partijen worden, op verzoek van één onder hen, door de griffier opgeroepen bij gerechtsbrief.

De verwittiging en de oproeping bevatten de tekst van dit artikel.

Zijn de formaliteiten niet vervuld, dan mag de vordering in deze stand van de zaak niet toegelaten worden.

Paragraaf 1, vierde lid, § 2 en § 3, van artikel 751 zijn van toepassing.

Het vonnis wordt ten aanzien van alle partijen geacht op tegenpraak te zijn gewezen.»

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 27. L'article 755 du même code est remplacé par la disposition suivante:

« Art. 755. Les parties ou leurs avocats peuvent décider conjointement de recourir à la procédure écrite. En ce cas, ils déposent au greffe leurs mémoires, notes, pièces et conclusions préalablement communiqués, enliassés et inventoriés. Il leur en est donné récépissé à la date du dépôt.

Après le dépôt visé à l'alinéa 1er, aucune pièce, note ni conclusion ne peut être déposée.

Les mémoires, notes, pièces et conclusions sont transmis au président de la chambre à laquelle l'affaire a été distribuée.

Ann. parl. Sénat de Belgique - Session extraordinaire 1991-1992
Parlem. Hand. Belgische Senaat - Buitengewone zitting 1991-1992

Dans un délai d'un mois à partir du dépôt des dossiers au greffe, le juge peut demander des explications orales sur les points qu'il indique. A cette fin, il fixe une date dont le greffier instruit les parties par lettre missive adressée à leurs avocats. Si une partie n'a pas d'avocat, le greffier l'avertit directement par pli judiciaire.»

Art. 27. Artikel 755 van hetzelfde wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

« Art. 755. De partijen of hun advocaten mogen gezamenlijk tot de schriftelijke rechtspleging besluiten. Na hun memories, nota's, stukken en conclusies vooraf overgelegd te hebben, leggen zij die ter griffie gebundeld en met een inventaris neer. Er wordt hun een ontvangstbewijs gegeven dat de datum van neerleggen vermeldt.

Na de neerlegging bedoeld in het voorgaande lid, kan geen stuk, nota of conclusie worden neergelegd.

De memories, nota's, stukken en conclusies worden doorgegeven aan de voorzitter van de kamer waaraan de zaak werd toegewezen.

De rechter mag binnen een maand na de neerlegging van de dossiers ter griffie mondelinge ophelderingen vragen over punten die hij aanwijst. Daartoe bepaalt hij een datum die door de griffier ter kennis wordt gebracht van de partijen bij gewone brief aan hun advocaten. Heeft een partij geen advocaat dan zendt de griffier haar rechtstreeks bericht bij gerechtsbrief.»

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 28. L'article 756 du même code est abrogé.

Art. 28. Artikel 756 van hetzelfde wetboek wordt opgeheven.

— Adopté.

Aangenomen.

M. le Président. — L'article 29 est ainsi libellé:

Art. 29. L'article 764 du même code, modifié par les lois des 30 juin 1971, 26 novembre 1986 et 26 juin 1990, est remplacé par la disposition suivante:

« Art. 764. Sauf devant le juge de paix, le juge des référés et le juge des saisies, sont, à peine de nullité, communiquées au ministère public:

1° Les demandes relatives à l'état des personnes, lorsque des mineurs ou des incapables sont en cause;

2° Les demandes relatives à l'envoi en possession des biens d'un absent; à la tutelle d'un mineur ou d'un interdit; à l'administration des biens d'une personne qui fait l'objet d'une mesure de protection prise en application de la loi du 26 juin 1990 relative à la protection de la personne des malades mentaux;

3° Les demandes relatives aux actes de l'état civil;

4° Les demandes en matière civile, mues en raison d'un délit de presse;

5° Les demandes d'inscription en faux civil;

6° Les demandes en requête civile;

7° Les demandes de récusation;

8° Les demandes en déclaration de faillite, les procédures en déclaration de faillite d'office, les demandes d'homologation et de révocation de concordat, les demandes en annulation ou en résolution de concordat;

9° Les demandes d'assistance judiciaire;

10° Les demandes prévues aux articles 580, 581, 582, 1° et 2° et 583;

11° Toutes les demandes dont la communication au ministère public est prévue par les lois spéciales.

Le ministère public reçoit communication de toutes les autres causes et y siège lorsqu'il le juge convenable; le tribunal ou la cour peut aussi l'ordonner d'office.»

Art. 29. Artikel 764 van hetzelfde wetboek, gewijzigd bij de wetten van 30 juni 1971, 26 november 1986 en 26 juni 1990, wordt vervangen door de volgende bepaling:

« Art. 764. Uitgenomen voor de vrederechter, voor de rechter zitting houdend in kort geding en voor de beslagrechter, worden op straffe van nietigheid aan het openbaar ministerie meege-deeld:

1° De vorderingen betreffende de staat van personen wanneer minderjarigen of onbekwamen bij het geding betrokken zijn;

2° De vorderingen betreffende de inbezitstelling van de goederen van een afwezige, de voogdij over een minderjarige of een onbekwaamverklarde, het beheer over de goederen van een persoon ten aanzien van wie een beschermingsmaatregel is genomen met toepassing van de wet van 26 juni 1990 betreffende de bescherming van de persoon van de geesteszieke;

3° De vorderingen betreffende de akten van de burgerlijke stand;

4° De vorderingen die burgerrechtelijk ingesteld zijn wegens een drukpersmisdrijf;

5° De vorderingen tot betichting van valsheid in burgerlijke zaken;

6° De vorderingen tot herroeping van het gewijsde;

7° De vorderingen tot wraking;

8° De vorderingen tot faillietverklaring, de rechtsplegingen tot ambtshalve faillietverklaring, de vorderingen tot bekrachtiging en tot herroeping van een akkoord, de vorderingen tot vernietiging of ontbinding van een akkoord;

9° De vorderingen inzake rechtsbijstand;

10° De vorderingen waarin voorzien is bij de artikelen 580, 581, 582, 1° en 2° en 583;

11° Alle vorderingen waarvan de mededelingen aan het openbaar ministerie is voorgeschreven bij de bijzondere wetten.

Het openbaar ministerie krijgt mededeling van alle andere zaken en houdt daarin zitting wanneer het zulks dienstig acht; de rechtbank of het hof kan de mededeling ook ambtshalve bevelen.»

M. Desmedt propose l'amendement que voici:

« Au 1° de l'article 764 proposé, supprimer le membre de phrase suivant: « lorsque des mineurs ou des incapables sont en cause. »

« In het 1° van het voorgestelde artikel 764 het zinsdeel « wanneer minderjarigen of onbekwamen bij het geding betrokken zijn » te doen vervallen. »

La parole est à M. Desmedt.

M. Desmedt. — Monsieur le Président, j'ai introduit cet amendement dans le but de tenter un dernier effort pour faire revenir le gouvernement sur le problème de la présence du ministère public dans toutes les affaires relatives à l'état des personnes. En effet, le présent projet prévoit que le ministère public n'interviendra plus dans ces affaires que lorsque des mineurs ou des incapables sont en cause.

Je rappelle qu'il a toujours été de tradition que le ministère public donne son avis sur les matières relatives à l'état de personnes. Or, le présent projet supprime son intervention, par exemple dans toutes les procédures de divorce et dans les procédures d'adoption mettant des majeurs en cause.

Je souligne que ces procédures sont importantes parce qu'elles concernent l'état des personnes et en même temps, d'une certaine façon, l'ordre public.

Jadis, jusqu'il y a moins de dix ans, ces matières étaient obligatoirement traitées par des chambres à trois juges, avec avis du ministère public. Ensuite, la loi votée en 1984 a permis le renvoi de ces affaires devant des chambres à un juge, mais toujours avec avis du ministère public, avis qui ne serait plus requis aujourd'hui. Cela me paraît regrettable et je crains que les arguments du ministère ne soient que d'ordre économique, dans le but d'alléger la tâche du ministère public et de lui permettre ainsi de se consacrer à d'autres travaux.

J'estime que c'est une très mauvaise mesure qui n'est pas justifiée par des éléments objectifs. Je me permets donc d'insister auprès du gouvernement pour qu'il accepte de revoir ce point et qu'il admette que le ministère public continue à siéger dans toutes les affaires mettant en cause l'état des personnes.

M. le Président. — La parole est à M. Wathelet, Vice-Premier ministre.

M. Wathelet, Vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques. — Monsieur le Président, avant de répondre à M. Desmedt, je voudrais m'adresser au rapporteur pour lui demander d'intervenir s'il a des souvenirs précis en la matière.

Il est vrai, monsieur Desmedt, que nous choisissons entre deux maux. Nous ne supprimons l'intervention du ministère public que pour des raisons matérielles ou d'efficacité, et je ne plaide nullement contre votre argument quant au fond.

Je préférerais que nous puissions maintenir la situation actuelle voire même revenir à un stade antérieur en ce qui concerne l'intervention du ministère public dans les affaires civiles. Mais à l'impossible nul n'est tenu, et force est de constater qu'aujourd'hui, même avec le renforcement des cadres du ministère public, nous sommes à la corde en matière de politique criminelle. Il faudrait pouvoir établir des priorités, voire même en arriver à négliger en quelque sorte certains domaines relevant du droit pénal, pour privilégier ce qui nous paraît essentiel dans une politique relative au domaine criminel. C'est dans cette optique que le projet prévoit une diminution du rôle du ministère public dans les affaires civiles.

J'ajoute que si l'on prévoit une obligation d'intervention pour des dossiers que, de toute façon, on n'a pas la possibilité de bien préparer, et que alors cette présence devient purement formelle et l'inconvénient est double: l'intervention du ministère public n'est pas utile et elle dévore le temps qui manque déjà.

J'avoue cependant, sur le fond, que je préférerais ne pas réduire ni même maintenir, mais en revenir au stade antérieur de l'intervention du ministère public dans les affaires civiles, en matière d'état des personnes notamment. En l'occurrence, je me borne à choisir entre deux maux, et la commission a bien voulu me suivre en la matière, pour les mêmes raisons, je pense.

M. le Président. — La parole est à M. Desmedt.

M. Desmedt. — Monsieur le Président, je prends note des explications de M. le Vice-Premier ministre qui, en fait, sont d'ordre purement pratique. Je préfère, dès lors, retirer mon amendement pour éviter que, cet après-midi, la quasi-unanimité de cette assemblée rejette un amendement technique dont la portée lui échappe. Je retire également mes amendements aux articles 55, 56 et 57, qui étaient la conséquence de celui-ci.

De Voorzitter. — Het woord is aan de rapporteur.

De heer Arts, rapporteur. — Mijnheer de Voorzitter, dat verheugt mij want de specifieke rol van het openbaar ministerie in deze materie was destijds verantwoord, maar de maatschappij is ondertussen veranderd. De ontdekking van kindermishandeling geschiedt bijvoorbeeld nog zelden door toedoen van het openbaar ministerie; door hun toegenomen gevoeligheid voor deze problematiek spelen advocaten en andere instanties daarin nu een veel grotere rol.

De specifieke rol van het openbaar ministerie om algemeen maatschappelijke fenomenen te behandelen is op dit ogenblik nagenoeg onbestaande. De kritiek van collega Erdman vind ik dan ook niet terecht.

De Voorzitter. — Aangezien de heer Desmedt zijn amendement bij artikel 29 heeft ingetrokken, breng ik dit artikel in stemming.

Je mets aux voix l'article 29.

— Aangenomen.

Adopté.

M. le Président. — L'article 30 est ainsi rédigé:

Art. 30. L'article 767, alinéa 1er, du même code est remplacé par la disposition suivante:

« Le ministère public donne son avis dans les quinze jours après que la cause lui a été communiquée aux jour et heure indiqués lors de la clôture des débats et relatés à la feuille d'audience, soit, si le juge le prévoit ou dans les cas visés à l'article 755, l'avis est déposé au greffe. »

Art. 30. Artikel 767, eerste lid, van hetzelfde wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

« Binnen vijftien dagen nadat de zaak hem is meegedeeld, geeft het openbaar ministerie zijn advies op de dag en het uur aangegeven bij het sluiten van de debatten en vermeld op het zittingsblad, ofwel wordt het advies ter griffie neergelegd indien de rechter daartoe beslist of in de gevallen bedoeld in artikel 755. »

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 31. L'article 769 du même code est remplacé par la disposition suivante:

« Art. 769. Après les plaidoiries et, s'il y a lieu, les répliques, le juge prononce la clôture des débats. »

Le juge peut autoriser les parties ou leurs avocats à déposer leurs dossiers au greffe, contre récépissé daté, après les débats et dans le délai qu'il fixe. Dans ce cas, la clôture des débats a lieu de plein droit au terme du délai susvisé.

Quand il a été fait application de l'article 755, la clôture des débats a lieu de plein droit un mois après le dépôt des dossiers au greffe ou est prononcée par le juge le jour où lui sont fournies les explications orales qu'il a demandées.

La décision de clôture des débats et la décision visée à l'alinéa 2, actées à la feuille d'audience, ne sont susceptibles ni d'opposition ni d'appel. »

Art. 31. Artikel 769 van hetzelfde wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

« Art. 769. Na de pleidooien en in voorkomend geval na de wederantwoorden, beveelt de rechter de sluiting van de debatten. »

De rechter kan de partijen of hun advocaten toestaan hun dossiers na de debatten en binnen de termijn die hij vaststelt, ter griffie neer te leggen tegen een gedagtekend ontvangstbewijs. In dat geval vindt de sluiting van de debatten van rechtswege plaats bij het einde van die termijn.

Wanneer artikel 755 is toegepast, geschiedt de sluiting van de debatten van rechtswege één maand na de neerlegging van de dossiers ter griffie of wordt ze door de rechter uitgesproken op de dag waarop de door hem gevraagde mondelinge opheldering is verschaft.

Tegen de beslissing tot sluiting van de debatten en tegen de beslissing bedoeld in het tweede lid, die op het zittingsblad worden aangetekend, staat geen verzet of hoger beroep open. »

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 32. L'article 770 du même code est complété par l'alinéa suivant:

« Si le juge prolonge son délibéré au-delà de trois mois, il doit en aviser le premier président de la cour d'appel ou de la cour du travail. »

Art. 32. Artikel 770 van hetzelfde wetboek wordt aangevuld met het volgende lid:

« Indien de rechter het beraad langer dan drie maanden aanhoudt, verwittigt hij de eerste voorzitter van het hof van beroep of van het arbeidshof. »

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 33. L'article 804 du même code est remplacé par la disposition suivante:

« Art. 804. Si, à l'audience à laquelle la cause a été fixée ou remise, l'une des parties ne comparait pas, jugement par défaut peut être requis contre elle. »

Toutefois, si une des parties a comparu conformément aux articles 728 ou 729 et a déposé au greffe ou à l'audience des conclusions, la procédure est à son égard contradictoire. »

Art. 33. Artikel 804 van hetzelfde wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

« Art. 804. Indien een van de partijen niet verschijnt op de zitting waarop de zaak is bepaald of waartoe zij is verdaagd, kan tegen haar vonnis bij verstek worden gevorderd. »

De rechtspleging is evenwel op tegenspraak ten aanzien van de partij die is verschenen overeenkomstig artikel 728 of 729 en ter griffie of ter zitting conclusies heeft neergelegd. »

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 34. L'article 862 du même code est remplacé par la disposition suivante:

« Art. 862. § 1er. La règle énoncée à l'article 861 n'est pas applicable à l'omission ou à l'irrégularité concernant:

1° Les délais prévus à peine de déchéance ou de nullité;

2° La signature de l'acte;

3° L'indication de la date de l'acte lorsque celle-ci est nécessaire à l'appréciation des effets de celui-ci;

4° L'indication du juge qui doit connaître de la cause;

5° Le serment imposé aux témoins et aux experts;

6° La mention que la signification des exploits et des actes d'exécution a été faite à personne ou selon un autre mode fixé par la loi. »

§ 2. Dans les cas prévus au § 1er et sous réserve de l'application de l'article 867, la nullité ou la déchéance est prononcée, même d'office, par le juge. »

Art. 34. Artikel 862 van hetzelfde wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

« Art. 862. § 1. De regel van artikel 861 geldt niet voor een verzuim of een onregelmatigheid betreffende:

1° De termijnen op straffe van verval of nietigheid voorgeschreven;

2° De ondertekening van de akte;

3° De vermelding van de datum van de akte wanneer die noodzakelijk is om de gevolgen van de akte te beoordelen;

4° De aanwijzing van de rechter die van de zaak kennis moet nemen;

5° De eed opgelegd aan getuigen en aan deskundigen;

6° De vermelding dat de exploit en akten van tenuitvoerlegging zijn betekend aan de persoon of op een andere wijze die de wet bepaalt. »

§ 2. Onverminderd de toepassing van artikel 867 wordt in de gevallen van § 1 de nietigheid of het verval uitgesproken door de rechter, zelfs ambtshalve. »

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 35. L'article 863 du même code est abrogé.

Art. 35. Artikel 863 van hetzelfde wetboek wordt opgeheven.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 36. L'article 864 du même code est remplacé par la disposition suivante:

« Art. 864. Toutes nullités qui entacheraient un acte de procédure sont couvertes si elles ne sont proposées simultanément et avant tout autre moyen.

Toutefois, les déchéances et nullités prévues à l'article 862 ne sont couvertes que lorsqu'un jugement ou arrêt contradictoire autre que celui prescrivant une mesure d'ordre intérieur a été rendu sans qu'elles aient été proposées par la partie ou prononcées d'office par le juge. »

Art. 36. Artikel 864 van hetzelfde wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

« Art. 864. De nietigheden die tegen de proceshandelingen kunnen worden ingeroepen, zijn gedekt indien zij niet tegelijk en vóór enig ander middel worden voorgedragen.

Verval en nietigheid als bepaald in artikel 862 zijn echter pas gedekt, wanneer een vonnis of arrest op tegenspraak, behalve datgene dat een maatregel van inwendige aard inhoudt, is gewezen zonder dat het verval of de nietigheid door de partij is voorgedragen of door de rechter ambtshalve is uitgesproken. »

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 37. L'article 865 du même code est remplacé par la disposition suivante:

« Art. 865. Les règles de l'article 864 ne sont pas applicables aux déchéances prévues à l'article 860, alinéa 2. »

Art. 37. Artikel 865 van hetzelfde wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

« Art. 865. De regels van artikel 864 zijn niet van toepassing op het verval dat in artikel 860, tweede lid, wordt bedoeld. »

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 38. L'article 867 du même code est remplacé par la disposition suivante:

« Art. 867. L'omission ou l'irrégularité de la forme d'un acte ou de la mention d'une formalité ne peut entraîner la nullité, s'il est établi par les pièces de la procédure que l'acte a réalisé le but que la loi lui assigne ou que la formalité non mentionnée a, en réalité, été remplie. »

Art. 38. Artikel 867 van hetzelfde wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

« Art. 867. Het verzuim of de onregelmatigheid van de vorm van een proceshandeling of van de vermelding van een vorm kan niet tot nietigheid leiden, wanneer uit de gedingstukken blijkt ofwel dat de handeling het doel heeft bereikt dat de wet ermee beoogt, ofwel dat die niet-vermelde vorm werkelijk in acht is genomen. »

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 39. A l'article 979, troisième alinéa, du même code, modifié par la loi du 27 mai 1974, les mots « , à peine de nullité, » sont insérés entre les mots « est » et « précédée ».

Art. 39. In artikel 979, derde lid, van hetzelfde wetboek, gewijzigd bij de wet van 27 mei 1974, worden tussen de woorden « wordt » en « voorafgegaan » de woorden « , op straffe van nietigheid, » ingevoegd.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 40. Un titre *Vbis*, comprenant les articles 1034*bis* à 1034*sexies*, est inséré dans la Quatrième Partie, livre II, du même code:

« Titre *Vbis*. — La requête contradictoire.

Art. 1034*bis*. Dans les cas où il est dérogé par la loi à la règle générale prévoyant l'introduction des demandes principales au moyen d'une citation, le présent titre est applicable aux demandes introduites par une requête notifiée à la partie adverse, sauf pour les formalités et mentions régies par des dispositions légales non expressément abrogées.

Art. 1034*ter*. La requête contient à peine de nullité:

1° L'indication des jour, mois et an;

2° Les nom, prénom, profession, domicile du requérant, ainsi que, le cas échéant, ses qualités et inscription au registre de commerce ou au registre de l'artisanat;

3° Les nom, prénom, domicile et, le cas échéant, la qualité de la personne à convoquer;

4° L'objet et l'exposé sommaire des moyens de la demande;

5° L'indication du juge qui est saisi de la demande;

6° La signature du requérant ou de son avocat.

Art. 1034*quater*. Il est joint à la requête, à peine de nullité, un certificat de domicile des personnes visées à l'article 1034*ter*, 3°, sauf lorsque l'instance a déjà été introduite antérieurement au moyen d'une citation ou en cas d'élection de domicile.

Le certificat ne peut porter une date antérieure de plus de quinze jours à celle de la requête. Ce certificat est délivré par l'administration communale.

Art. 1034*quinqies*. La requête, accompagnée de son annexe, est envoyée, en autant d'exemplaires qu'il y a de parties en cause, par lettre recommandée au greffier de la juridiction ou déposée au greffe.

Art. 1034*sexies*. Après que, le cas échéant, les droits de mise au rôle ont été payés, les parties sont convoquées par le greffier sous pli judiciaire, à comparaître à l'audience fixée par le juge. Une copie de la requête est jointe à la convocation. »

Art. 40. In het Vierde Deel, boek II van hetzelfde wetboek wordt een titel *Vbis*, met de artikelen 1034*bis* tot 1034*sexies*, ingevoegd:

« Titel *Vbis*. — Het verzoekschrift op tegenspraak.

Art. 1034*bis*. Indien de wet afwijkt van de algemene regel die voorziet in een inleiding van de hoofdvorderingen bij dagvaarding, wordt deze titel toegepast op de vorderingen die worden ingeleid bij een verzoekschrift dat aan de tegenpartij ter kennis wordt gebracht, behalve voor de vormen en vermeldingen die worden geregeld door niet uitdrukkelijk opgeheven wettelijke bepalingen.

Art. 1034*ter*. Het verzoekschrift vermeldt op straffe van nietigheid:

1° De dag, de maand en het jaar;

2° De naam, de voornaam, het beroep, de woonplaats van de verzoeker en, in voorkomend geval, zijn hoedanigheid en inschrijving in het handelsregister of ambachtsregister;

3° De naam, de voornaam, de woonplaats en, in voorkomend geval, de hoedanigheid van de persoon die moet worden opgeroepen;

4° Het onderwerp en de korte samenvatting van de middelen van de vordering;

5° De rechter voor wie de vordering aanhangig wordt gemaakt;

6° De handtekening van de verzoeker of van zijn advocaat.

Art. 1034*quater*. Op straffe van nietigheid wordt bij het verzoekschrift een getuigschrift van woonplaats van de onder artikel 1034*ter*, 3°, vermelde personen gevoegd, behalve wanneer het geding reeds eerder werd ingeleid bij dagvaarding en evenmin in geval van keuze van woonplaats.

Het getuigschrift mag niet vroeger gedagtekend zijn dan vijftien dagen vóór het verzoekschrift. Het getuigschrift wordt door het gemeentebestuur afgegeven.

Art. 1034*quinqies*. Het verzoekschrift met zijn bijlage wordt, in zoveel exemplaren als er betrokken partijen zijn, bij aangetekende brief gezonden aan de griffier van het gerecht of ter griffie neergelegd.

Art. 1034^{sexies}. Nadat, in voorkomend geval, de rolrechten zijn betaald, worden de partijen door de griffier bij gerechtsbrief opgeroepen om te verschijnen op de zitting die de rechter bepaalt. Bij de oproeping wordt een afschrift van het verzoekschrift gevoegd.»

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 41. L'article 1040, troisième alinéa, du même code est remplacé par l'alinéa suivant:

«L'appel est jugé conformément à l'article 1066.»

Art. 41. Artikel 1040, derde lid, van hetzelfde wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Op het hoger beroep wordt uitspraak gedaan overeenkomstig artikel 1066.»

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 42. A l'article 1050 du même code est ajouté l'alinéa suivant:

«Contre une décision rendue sur la compétence, un appel ne peut être formé qu'avec l'appel contre le jugement définitif.»

Art. 42. Aan artikel 1050 van hetzelfde wetboek wordt het volgende lid toegevoegd:

«Tegen een beslissing inzake bevoegdheid kan slechts hoger beroep worden ingesteld samen met het hoger beroep tegen het eindvonnis.»

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 43. A l'article 1055 du même code, les mots «ou statuant sur la compétence» sont insérés entre les mots «avant dire droit» et les mots «peut être».

Art. 43. In artikel 1055 van hetzelfde wetboek worden, na de woorden «recht te doen» ingevoegd de woorden «of tegen ieder vonnis inzake bevoegdheid».

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 44. L'article 1057, alinéa premier, 7°, du même code, modifié par la loi du 1er février 1977, est remplacé par les dispositions suivantes:

«7° L'énonciation des griefs;

8° L'indication des lieux, jour et heure de la comparution, à moins que l'appel n'ait été formé par lettre recommandée, auquel cas les parties sont convoquées, par le greffier, à comparaître à l'audience fixée par le juge.»

Art. 44. Artikel 1057, eerste lid, 7°, van hetzelfde wetboek, gewijzigd bij de wet van 1 februari 1977, wordt vervangen door de volgende bepalingen:

«7° De uiteenzetting van de grieven;

8° De plaats, de dag en het uur van verschijning, tenzij hoger beroep is ingesteld bij aangetekend schrijven, in welk geval de griffier de partijen oproept om te verschijnen op de zitting die de rechter bepaalt.»

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 45. L'article 1060 du même code est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 1060. L'acte d'appel est de nul effet si l'appelant n'a pas fait inscrire la cause au rôle avant la date de la comparution indiquée dans l'acte.»

Art. 45. Artikel 1060 van hetzelfde wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 1060. De akte van hoger beroep heeft geen gevolg indien de eiser de zaak niet op de rol heeft laten inschrijven vóór de datum van verschijning die in de akte is vermeld.»

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 46. L'article 1061 du même code est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 1061. La déclaration de comparution de l'intimé a lieu à l'audience, sans préjudice de l'application de l'article 729.»

Art. 46. Artikel 1061 van hetzelfde wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 1061. De verklaring van verschijning van de gedaagde in hoger beroep geschiedt op de zitting, onverminderd de toepassing van artikel 729.»

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 47. L'article 1062 du même code est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 1062. Le délai ordinaire de comparution en appel pour ceux qui ont leur domicile ou leur résidence en Belgique, est de quinze jours.

Il en est de même:

1° Lorsque l'acte d'appel est signifié ou notifié en Belgique au domicile élu;

2° Lorsque la personne à qui l'acte d'appel est notifié ou à qui cet acte doit être signifié, n'a ni domicile, ni résidence connus, soit en Belgique, soit à l'étranger;

3° Lorsque l'acte destiné à une personne qui n'a ni domicile ni résidence en Belgique, est signifié à sa personne en Belgique.

Dans les autres cas, le délai est augmenté ainsi qu'il est dit à l'article 55.»

Art. 47. Artikel 1062 van hetzelfde wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 1062. De gewone termijn van verschijning in hoger beroep voor hen die hun woonplaats of verblijfplaats in België hebben, is vijftien dagen.

Hetzelfde geldt:

1° Wanneer de akte van hoger beroep in België aan de gekozen woonplaats wordt betekend of ter kennis gebracht;

2° Wanneer de persoon aan wie van de akte van hoger beroep kennis wordt gegeven of aan wie de akte moet worden betekend, geen bekende woon- of verblijfplaats heeft in België of in het buitenland;

3° Wanneer de akte bestemd voor een persoon die in België geen woon- of verblijfplaats heeft, aan die persoon wordt betekend in België.

In de andere gevallen wordt de termijn verlengd zoals bepaald in artikel 55.»

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 48. L'article 1063 du même code, dont le texte néerlandais a été modifié par la loi du 24 juin 1970, est abrogé.

Art. 48. Artikel 1063 van hetzelfde wetboek, waarvan de Nederlandse tekst werd gewijzigd bij de wet van 24 juni 1970, wordt opgeheven.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 49. L'article 1064 du même code est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 1064. Sans préjudice de l'application des règles relatives à l'instance:

L'intimé a un mois pour conclure à partir de l'introduction de la cause;

L'appelant a un mois pour lui répondre;

L'intimé dispose de quinze jours pour sa réplique.»

Art. 49. Artikel 1064 van hetzelfde wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 1064. Onverminderd de toepassing van de regels van het geding:

Heeft de gedaagde in hoger beroep een maand om zijn conclusie te nemen na de inleiding van de zaak;

Heeft de eiser in hoger beroep een maand om te antwoorden;

Beschikt de gedaagde in hoger beroep over vijftien dagen voor zijn wederantwoord.»

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 50. L'article 1066 du même code est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 1066. Les causes qui n'appellent que des débats succincts sont retenues et plaidées lors de leur introduction, sinon dans les trois mois au plus et, s'il échet, à une audience de relevée.

Il en est de même, sauf accord des parties:

1° En cas de recours contre toute décision présidentielle en référé ou sur requête;

2° Lorsque la décision entreprise contient un avant dire droit ou une mesure provisoire;

3° Lorsqu'elle accorde ou refuse un délai de grâce;

4° En toutes matières concernant les saisies conservatoires et les voies d'exécution;

5° En matière de faillite, lorsque le jugement attaqué statue sur la déclaration de la faillite ou la date de la cessation des paiements et en matière de concordat;

6° En cas de recours contre une décision exécutoire par provision sans caution, ni cantonnement.»

Art. 50. Artikel 1066 van hetzelfde wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 1066. De zaken waarvoor slechts korte debatten nodig zijn, worden aangehouden en bepleit op de inleidingszitting, of anders binnen ten hoogste drie maanden en, zo nodig, op een namiddagzitting.

Behoudens akkoord van partijen, geldt hetzelfde:

1° In geval van voorziening tegen iedere beslissing van de voorzitter in kort geding of op verzoekschrift;

2° Wanneer de bestreden beslissing een beslissing alvorens recht te doen of een voorlopige maatregel inhoudt;

3° Wanneer de beslissing een uitstel van betaling toestaat of weigert;

4° In alle zaken betreffende bewarende beslagen of middelen tot tenuitvoerlegging;

5° Inzake faillissement, wanneer het bestreden vonnis uitspraak doet over de faillietverklaring of over de datum van staking van betaling, alsmede inzake akkoord;

6° Ingeval wordt opgekomen tegen een beslissing waarvan de voorlopige tenuitvoerlegging zonder borgstelling of kantonnement is toegestaan.»

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 51. L'article 1069 du même code est abrogé.

Art. 51. Artikel 1069 van hetzelfde wetboek wordt opgeheven.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 52. Un article 1072bis, rédigé comme suit, est inséré dans le même code:

«Art. 1072bis. Lorsque le juge d'appel rejette l'appel principal, il statue par la même décision sur les dommages-intérêts éventuellement demandés pour cause d'appel téméraire ou vexatoire.

Si, en outre, une amende pour appel principal téméraire ou vexatoire peut être justifiée, ce point seul sera traité à une audience fixée par la même décision à une date rapprochée. Le greffier convoque les parties par pli judiciaire afin qu'elles comparaissent à l'audience fixée.

L'amende est de 5 000 à 100 000 francs. Tous les cinq ans, le Roi peut adapter les sommes minimales et maximales au coût de la vie.

Le recouvrement de l'amende est poursuivi par toutes voies de droit à la diligence de l'administration de l'Enregistrement et des Domaines.»

Art. 52. Een artikel 1072bis, luidend als volgt, wordt in hetzelfde wetboek ingevoegd:

«Art. 1072bis. Wanneer de rechter in hoger beroep het hoofdberoep afwijst, doet hij in dezelfde beslissing uitspraak over de eventueel gevorderde schadevergoeding wegens tergend of roekeloos hoger beroep.

Indien daarenboven een geldboete wegens tergend of roekeloos hoofdberoep verantwoord kan zijn, wordt bij dezelfde beslissing een rechtsdag bepaald op nabije datum waarop alleen dit punt zal worden behandeld. De griffier roept bij gerechtsbrief de partijen op om te verschijnen op de rechtsdag.

De geldboete bedraagt 5 000 frank tot 100 000 frank. De Koning mag het minimum- en maximumbedrag om de vijf jaar aanpassen aan de kosten van het levensonderhoud.

De geldboete wordt geïnd door de administratie der Registratie en Domeinen met aanwending van alle middelen van recht.»

La parole est à M. Desmedt.

M. Desmedt. — Monsieur le Président, je me permets d'intervenir à propos de l'article 52. La réponse de M. le Vice-Premier ministre m'a quelque peu étonné car j'avais compris, aussi bien à la lecture du texte que lors du débat en commission, que la possibilité offerte aux magistrats d'infliger une amende pour procédure téméraire et vexatoire supposait que l'intimé ait au préalable demandé des dommages et intérêts. Le texte de l'article 52 me semble quelque peu équivoque et laisse supposer que le juge ne peut infliger une amende que dans la mesure où une demande de dommages et intérêts a été introduite par la partie intimée.

M. le Président. — La parole est à M. Wathelet, Vice-Premier ministre.

M. Wathelet, Vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques. — Monsieur le Président, je confirme qu'il n'y a pas de cumul obligatoire entre l'octroi de dommages et intérêts par le juge et la possibilité d'imposer l'amende.

De Voorzitter. — Het woord is aan de rapporteur.

De heer Arts, rapporteur. — Mijnheer de Voorzitter, ik ben het eens met de minister, maar om de boete te kunnen uitspreken moet het «vexatoir appel» «tergend en roekeloos hoofdberoep» aan dezelfde criteria voldoen als de criteria die gesteld worden voor het tergend en roekeloos hoger beroep. We kunnen geen twee verschillende soorten van criteria instellen. Ik ben het eens met de interpretatie dat de rechter de boete kan uitspreken ook als er geen schadevergoeding wegens tergend en roekeloos hoger beroep werd gevorderd. De criteria die daarbij worden in acht genomen, moeten wel dezelfde zijn. Zoniet komen wij tot twee verschillende benaderingen. Ik pleit er wel voor dat de rechters hun criteria versoepelen, maar niet dat zij twee verschillende soorten criteria hanteren.

M. le Président. — La parole est à M. Wathelet, Vice-Premier ministre.

M. Wathelet, Vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques. — Monsieur le Président, je confirme l'interprétation de M. Arts. Je suis tout à fait d'accord avec lui en ce qui concerne les critères et je souhaite également qu'un assouplissement soit opéré. Cependant, je rappelle que nous avons introduit la possibilité d'infliger une amende parce que les parties n'avaient pas suffisamment recours à la demande de dommages et intérêts. C'est ce que j'ai qualifié tout à l'heure d'échange de mauvais procédés ou de complicité passive.

Grâce à ce projet, nous espérons que le juge prendra d'office l'initiative de la demande. Si la possibilité pour le juge d'imposer une amende avait été rendue dépendante d'une demande de dommages et intérêts, aucun élément de solution n'aurait été apporté au problème qui était dénoncé.

M. le Président. — Je mets aux voix l'article 52.

Ik breng artikel 52 in stemming.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 53. L'article 1253*bis* du même code est abrogé.

Art. 53. Artikel 1253*bis* van hetzelfde wetboek wordt opgeheven.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 54. L'article 1253*ter*, deuxième alinéa, du même code est complété par la disposition suivante:

« Les articles 1034*bis* à 1034*sexies* sont applicables à la requête écrite. »

Art. 54. Artikel 1253*ter*, tweede lid, van hetzelfde wetboek, wordt aangevuld met de volgende bepaling:

« De artikelen 1034*bis* tot 1034*sexies* zijn van toepassing op het schriftelijk verzoek. »

— Adopté.

Aangenomen.

M. le Président. — L'article 55 est ainsi libellé:

Art. 55. L'article 1258, deuxième alinéa, du même code est remplacé par la disposition suivante:

« S'il ne peut y parvenir, il en dresse procès-verbal et ordonne le référé du tout au tribunal. »

Art. 55. Artikel 1258, tweede lid, van hetzelfde wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

« Slaagt hij er niet in, dan maakt hij daarvan een proces-verbaal op en gelast dat over een en ander aan de rechtbank verslag zal worden uitgebracht. »

M. Desmedt proposait la suppression de cet article, mais il a retiré son amendement.

De heer Desmedt stelde voor dit artikel te doen vervallen, maar hij heeft zijn amendement ingetrokken.

Je mets donc aux voix l'article 55.

Ik breng derhalve artikel 55 in stemming.

— Adopté.

Aangenomen.

M. le Président. — L'article 56 est ainsi libellé:

Art. 56. A l'article 1261, alinéa premier, les mots « le ministère public entendu » sont supprimés.

Art. 56. In artikel 1261, eerste lid, vervallen de woorden « het openbaar ministerie gehoord ».

M. Desmedt proposait la suppression de cet article, mais il a retiré son amendement.

De heer Desmedt stelde voor dit artikel te doen vervallen, maar hij heeft zijn amendement ingetrokken.

Je mets donc aux voix l'article 56.

Ik breng derhalve artikel 56 in stemming.

— Adopté.

Aangenomen.

M. le Président. — L'article 57 est rédigé comme suit:

Art. 57. A l'article 1309, alinéa 2, les mots « le ministère public entendu » sont supprimés.

Art. 57. In artikel 1309, tweede lid, vervallen de woorden « het openbaar ministerie gehoord ».

M. Desmedt proposait également la suppression de cet article, mais il a retiré son amendement.

De heer Desmedt stelde eveneens voor dit artikel te doen vervallen, maar hij heeft zijn amendement ingetrokken.

Je mets donc aux voix l'article 57.

Ik breng derhalve artikel 57 in stemming.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 58. A l'article 1338, alinéa premier, du même code, modifié par les lois des 29 novembre 1979 et 29 juillet 1987, les mots « cinquante mille francs » sont remplacés par les mots « septante-cinq mille francs ».

Art. 58. In artikel 1338, eerste lid, van hetzelfde wetboek gewijzigd bij de wetten van 29 november 1979 en 29 juli 1987, worden de woorden « vijftigduizend frank » vervangen door de woorden « vijfenzeventigduizend frank ».

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 59. A l'article 1344*bis*, troisième alinéa, inséré dans le même code par la loi du 29 décembre 1983, les mots « La date de ce certificat ne peut être antérieure de plus de quinze jours à celle de la requête. » sont supprimés.

Art. 59. In artikel 1344*bis*, derde lid, in hetzelfde wetboek bij de wet van 29 december 1983 ingevoegd, vervallen de woorden « Dit getuigschrift mag niet vroeger gedagtekend zijn dan vijftien dagen vóór het verzoekschrift ».

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 60. A l'article 9 du livre Ier du code d'instruction criminelle, modifié par les lois des 10 juillet 1967, 10 octobre 1967 et 11 février 1986, les mots « Par les auditeurs du travail et leurs substituts » sont insérés entre les mots « Par les procureurs du Roi et leurs substituts » et les mots « Par les juges au tribunal de police ».

Art. 60. In boek I, artikel 9, van het wetboek van strafvordering, gewijzigd bij de wetten van 10 juli 1967, 10 oktober 1967 en 11 februari 1986, worden tussen de woorden « Door de procureurs des Konings en hun substituten » en « Door de rechters in de politierechtbank » de woorden « Door de arbeidsauditeurs en hun substituten » ingevoegd.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 61. La présente loi entre en vigueur le premier jour qui suit le quatrième mois de sa publication au *Moniteur belge*.

Art. 61. Deze wet treedt in werking de eerste dag volgend op de vierde maand na de bekendmaking in het *Belgisch Staatsblad*.

— Adopté.

Aangenomen.

M. le Président. — Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.

We stemmen later over het ontwerp van wet in zijn geheel.

ONTWERP VAN WET TOT WIJZIGING VAN DE WET VAN 12 JUNI 1991 OP HET CONSUMENTENKREDIET

Algemene beraadslaging en stemming over de artikelen

PROJET DE LOI MODIFIANT LA LOI DU 12 JUIN 1991 RELATIVE AU CREDIT A LA CONSOMMATION

Discussion générale et vote des articles

De Voorzitter. — Wij vatten de bespreking aan van het ontwerp van wet tot wijziging van de wet van 12 juni 1991 op het consumentenkrediet.

Nous abordons l'examen du projet de loi modifiant la loi du 12 juin 1991 relative au crédit à la consommation.

De algemene beraadslaging is geopend.

La discussion générale est ouverte.

De heer Hugo Van Rompaey, rapporteur, verwijst naar zijn verslag.

Daar niemand het woord vraagt in de algemene beraadslaging verklaar ik ze voor gesloten en bespreken wij de artikelen van het ontwerp van wet.

Personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close, et nous passons à l'examen des articles du projet de loi.

L'article premier est ainsi rédigé:

Article 1er. A l'article 1er, 15°, de la loi du 12 juin 1991 relative au crédit à la consommation, les mots « devant permettre la consultation » sont remplacés par les mots « devant permettre une consultation systématique ».

Artikel 1. In artikel 1, 15°, van de wet van 12 juni 1991 op het consumentenkrediet worden de woorden « met het oog op de raadpleging ervan » vervangen door de woorden « met het oog op een systematische raadpleging ervan ».

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 2. La seconde phrase du § 2 de l'article 5 de la même loi est remplacée par la disposition suivante:

« Lorsque l'indication du taux annuel effectif global précis n'est pas possible, la publicité doit mentionner le taux annuel effectif global au moyen d'un exemple représentatif. »

Art. 2. De tweede zin van § 2 van artikel 5 van dezelfde wet wordt vervangen door de volgende bepaling:

« Indien de aanduiding van het juiste jaarlijkse kostenpercentage niet mogelijk is, moet de reclame het jaarlijkse kostenpercentage vermelden aan de hand van een representatief voorbeeld. »

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 3. A l'article 69 de la même loi sont apportées les modifications suivantes:

1° Le § 1er est remplacé par les dispositions suivantes:

« Les données à caractère personnel ne peuvent faire l'objet d'un traitement que pour des finalités déterminées et légitimes et que si elles sont pertinentes, appropriées et non excessives pour apprécier la situation financière et la solvabilité du consommateur. »;

2° Le § 4, premier alinéa, est complété par les dispositions suivantes:

« 5° Aux personnes morales qui mettent à la disposition du consommateur des cartes de paiement pour l'achat ou la location de biens ou de services qui ne sont pas proposés ou commercialisés, directement ou indirectement, par l'émetteur de la carte même.

Le Roi détermine les conditions auxquelles ces personnes doivent répondre pour obtenir communication des données en tant qu'émetteur de cartes de paiement ainsi que les modalités de consultation;

6° Aux associations de personnes ou d'institutions visées aux 1° à 3°, et 5°, du présent alinéa, agréées à cet effet par le ministre des Affaires économiques sous les conditions suivantes:

a) Etre dotées de la personnalité civile;

b) Etre formées à des fins excluant tout but de lucre et n'être constituées que dans le but de la protection des intérêts professionnels de ses membres;

c) Etre composées de membres n'ayant pas encouru l'une des sanctions administratives ou pénales visées à l'article 78 de la présente loi;

d) Lors de leur demande d'agrément:

— Etablir leur constitution sous forme d'association sans but de lucre aux conditions visées sous a) et b);

— S'engager à respecter les dispositions contenues dans les articles 69, 70 et 71 de la présente loi ainsi que dans les arrêtés d'exécution pris en application de ces dispositions et à se soumettre aux exigences de contrôle et de surveillance imposées par l'article 72 de la présente loi.

Le ministre des Affaires économiques statue sur la demande d'agrément conformément à la procédure visée à l'article 75, § 7, alinéas 1 à 3, et peut, après avoir recueilli l'avis de la Commission pour la protection de la vie privée visée à l'article 72 de la présente loi, suspendre ou retirer l'agrément aux personnes qui ne remplissent plus les conditions mentionnées ci-dessus ou ne respectent pas les engagements contractés lors de leur demande d'agrément;

7° A l'avocat, à l'officier ministériel ou au mandataire de justice, dans l'exercice de son mandat ou de sa fonction, et dans le cadre de l'exécution d'un contrat de crédit. »;

3° La première phrase du § 4, deuxième alinéa, est remplacée par les dispositions suivantes:

« Les renseignements ne peuvent être utilisés que dans le cadre de l'octroi ou de la gestion de crédits ou de moyens de paiement susceptibles de grever le patrimoine privé d'une personne physique et dont l'exécution peut être poursuivie sur le patrimoine privé de cette personne, ainsi que dans le cadre des activités soumises à l'arrêté royal n° 225 du 7 janvier 1936 réglementant les prêts hypothécaires et organisant le contrôle des entreprises de prêts hypothécaires. »

4° Le § 4, troisième alinéa, est remplacé par les dispositions suivantes:

« Les demandes de renseignements adressées au maître du fichier et émanant des personnes visées au présent paragraphe, à l'exception de la Commission bancaire et financière, doivent individualiser les consommateurs sur lesquels portent les demandes, par leurs nom, prénom et dat de naissance; ces demandes peuvent être regroupées. »

Art. 3. In artikel 69 van dezelfde wet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° Paragraaf 1 wordt vervangen door de volgende bepalingen:

« Persoonsgegevens mogen slechts worden verwerkt voor duidelijk in deze wet omschreven en gerechtvaardigde doeleinden én voor zover ze relevant, aangepast en niet overdreven zijn om de financiële toestand en de solvabiliteit van de consument te beoordelen. »;

2° Paragraaf 4, eerste lid, wordt aangevuld met de volgende bepalingen:

« 5° De rechtspersonen die betaalkaarten ter beschikking stellen van de consument voor de aankoop of de huur van goederen of diensten die niet door de uitgever van de kaart zelf, rechtstreeks of onrechtstreeks, aangeboden of gecommmercialiseerd worden.

De Koning bepaalt aan welke voorwaarden deze personen moeten beantwoorden om als uitgever van betaalkaarten mededeling van de gegevens te ontvangen alsook de raadplegingsmodaliteiten;

6° De verenigingen van personen of instellingen bedoeld in 1° tot 3°, en 5°, van dit lid die hiertoe erkend werden door de minister van Economische Zaken onder de volgende voorwaarden:

a) De rechtspersoonlijkheid bezitten;

b) Gesticht zijn met een oogmerk dat ieder winstgevend doel uitsluit en enkel opgericht zijn met het oog op het beschermen van de professionele belangen van zijn leden;

c) Samengesteld zijn uit leden die geen administratieve of strafrechtelijke sanctie hebben opgelopen zoals bedoeld in artikel 78 van deze wet;

d) Bij hun erkenningsaanvraag:

— Het bewijs leveren van hun oprichting onder de vorm van een vereniging zonder winstoogmerk onder de voorwaarden bedoeld in a) en b);

— Zich ertoe verbinden om de bepalingen vervat in de artikelen 69, 70 en 71 van deze wet en in de besluiten genomen ter uitvoering van deze bepalingen na te leven en om zich te onderwerpen aan de vereisten inzake controle en toezicht opgelegd door artikel 72 van deze wet;

De minister van Economische Zaken doet uitspraak over de erkenningsaanvraag overeenkomstig de in artikel 75, § 7, eerste tot derde lid, bedoelde procedure en kan, na ontvangst van het advies van de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer bedoeld in artikel 72 van deze wet, de erkenning opschorten of intrekken van personen die niet meer aan de bovenvermelde voorwaarden voldoen of die de verbintenissen die zij bij de erkenningsaanvraag hebben aangegaan niet naleven;

7° Een advocaat, een ministerieel ambtenaar of een gerechtelijk mandataris, in de uitoefening van zijn mandaat of ambt, en in het raam van de uitvoering van een kredietovereenkomst. »

3° De eerste zin van § 4, tweede lid, wordt vervangen door de volgende bepalingen:

« De inlichtingen mogen enkel gebruikt worden in het raam van het verstrekken of het beheer van kredieten of betalingsmiddelen die van aard zijn het privé-vermogen van een natuurlijk persoon te bezwaren en waarvan de uitvoering op het privé-vermogen van deze persoon kan voortgezet worden, alsmede in het raam van de activiteiten die onderworpen zijn aan het koninklijk besluit nr. 225 van 7 januari 1936 tot reglementering van de hypothecaire leningen en tot inrichting van de controle op de ondernemingen van hypothecaire leningen. »

4° Paragraaf 4, derde lid, wordt vervangen door de volgende bepalingen:

« De aanvragen om inlichtingen gericht aan de houder van het bestand en uitgaande van de personen bedoeld in deze paragraaf, met uitzondering van de Commissie voor het bank- en financieelwezen, moeten de consumenten over wie de aanvraag gaat individualiseren, aan de hand van hun naam, voornaam en geboortedatum; die aanvragen mogen worden gegroepeerd. »

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 4. La dernière phrase de l'article 70, § 2, deuxième alinéa, de la même loi, est remplacée par les dispositions suivantes:

« Dans ce cas, le maître du fichier est tenu de communiquer immédiatement cette rectification aux tiers intéressés indiqués par la personne enregistrée, ainsi qu'à tous ceux qui ont eu com-

munication de ces données erronées au cours de la période précédant la rectification. Le Roi détermine la longueur de cette période sans qu'elle puisse excéder douze mois. »

Art. 4. De laatste zin van artikel 70, § 2, tweede lid, van dezelfde wet, wordt vervangen door de volgende bepalingen:

« In dat geval is de houder van het bestand ertoe gehouden deze verbetering onmiddellijk mede te delen aan de belanghebbende derden die de geregistreerde persoon aanduidt en aan hen die van deze verkeerde gegevens mededeling hebben gekregen gedurende het tijdperk vóór deze verbetering. De Koning stelt de lengte van dat tijdperk vast zonder dat het langer dan twaalf maanden mag zijn. »

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 5. A l'article 71, § 5, de la même loi, les mots « à l'article 69, § 4 » sont remplacés par les mots « à l'article 69, § 4, premier alinéa, 1° à 5°, 7° ».

Art. 5. In artikel 71, § 5, van dezelfde wet, worden de woorden « in artikel 69, § 4 » vervangen door de woorden « in artikel 69, § 4, eerste lid, 1° tot 5°, 7° ».

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 6. A l'article 77 de la même loi sont apportées les modifications suivantes:

1° Le deuxième alinéa du § 1er est remplacé par la disposition suivante:

« Ne sont pas soumis à l'obligation de l'inscription visée au premier alinéa:

1° Les vendeurs ou prestataires de services dont l'intervention se limite exclusivement à recevoir en tout ou en partie le montant du crédit sans qu'ils aident à la conclusion du contrat de crédit;

2° Les agents-délégués, couverts par l'agrément du prêteur sauf s'il s'agit de vendeurs de biens et services financés par un contrat de crédit;

3° Les personnes visées par l'article 67. »;

2° Les §§ 2 et 3 sont remplacés par les dispositions suivantes:

« § 2. Lors de leur demande d'inscription, les personnes visées au § 1er, doivent faire la preuve:

1° De leur constitution sous forme commerciale, lorsqu'il s'agit de sociétés;

2° De leur immatriculation au registre de commerce.

En outre, elles doivent s'engager:

1° A permettre aux agents commissionnés par le ministre des Affaires économiques de prendre connaissance de tous les documents ayant trait à leurs interventions;

2° A s'adresser pour leurs interventions uniquement aux personnes agréées;

3° A ne réclamer aucune rétribution ni indemnité au consommateur qui sollicite leur intervention.

§ 3. Les personnes qui ne sont pas soumises à l'inscription en vertu du § 1er, deuxième alinéa, 1° et 2°, du présent article, sont néanmoins tenues de se soumettre aux obligations énumérées au § 2, deuxième alinéa. »

Art. 6. In artikel 77 van dezelfde wet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° Het tweede lid van § 1 wordt vervangen door de volgende bepalingen:

« Aan de vereiste tot inschrijving bedoeld in het eerste lid zijn niet onderworpen:

1° De verkopers of dienstverleners wiens tussenkomst zich uitsluitend beperkt tot het geheel of gedeeltelijk in ontvangst nemen van het kredietbedrag zonder bij te dragen tot het sluiten van de kredietovereenkomst;

2° De kredietagenten, voor wie de erkenning van de kredietgever volstaat, behalve wanneer het verkopers betreft van goederen of diensten gefinancierd door een kredietovereenkomst;

3° De personen bedoeld in artikel 67.»;

2° De §§ 2 en 3 worden vervangen door de volgende bepalingen:

«§ 2. Bij hun aanvraag om inschrijving moeten de in § 1 bedoelde personen het bewijs leveren van:

1° Hun oprichting in de vorm van een handelsvennootschap, wanneer het om vennootschappen gaat;

2° Hun inschrijving in het handelsregister.

Bovendien moeten zij zich verbinden:

1° De door de minister van Economische Zaken aangestelde ambtenaren kennis te laten nemen van alle documenten met betrekking tot hun bemiddelingen;

2° Zich voor hun bemiddeling uitsluitend te wenden tot erkende personen;

3° Geen enkele bezoldiging of vergoeding te eisen van de consument die om hun bemiddeling verzoekt.

§ 3. De personen die krachtens § 1, tweede lid, 1° en 2°, van dit artikel niet onderworpen zijn aan de inschrijvingen zijn niettemin gehouden tot de verplichtingen opgesomd in § 2, tweede lid.»

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 7. A l'article 104, premier alinéa, de la même loi, les mots «relatif à une infraction visée par la présente loi» sont remplacés par les mots «qui applique une ou plusieurs sanctions visées aux articles 85 à 103».

Art. 7. In artikel 104, eerste lid, van dezelfde wet, worden de woorden «betreffende een inbreuk bedoeld in deze wet» vervangen door de woorden «dat toepassing maakt van een of meerdere sancties bedoeld in de artikelen 85 tot 103.»

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 8. A l'article 114, § 5, *in fine*, de la même loi, les mots «et arrêt coulés en force de chose jugée» sont supprimés.

Art. 8. In artikel 114, § 5, *in fine*, van dezelfde wet, worden de woorden «en in kracht van gewijsde gegaan arrest» geschrapt.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 9. A l'article 118, de la même loi, les mots «et au plus tard douze mois» sont remplacés par les mots «et au plus tard dix-huit mois».

Art. 9. In artikel 118, van dezelfde wet, worden de woorden «en ten laatste twaalf maanden» vervangen door de woorden «en ten laatste achttien maanden».

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 10. Les dispositions de la présente loi entrent en vigueur le jour de sa publication au *Moniteur belge*, à l'exception de l'article 6, 1°, qui entre en vigueur trois mois après sa publication au *Moniteur belge*.

Art. 10. De bepalingen van deze wet treden in werking de dag waarop zij werd bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad*, met uitzondering van artikel 6, 1°, dat in werking treedt drie maanden na de bekendmaking in het *Belgisch Staatsblad*.

— Adopté.

Aangenomen.

De Voorzitter. — We stemmen later over het ontwerp van wet in zijn geheel.

Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

ORDRE DES TRAVAUX

De Voorzitter. — Dames en heren, eventueel zouden wij nog de interpellatie kunnen horen van mevrouw Maes, maar aangezien twee sprekers zich daarbij wensen aan te sluiten, stel ik voor ze tot vanmiddag te verdagen.

Mevrouw Maes. — Ik heb daartegen geen enkel bezwaar, mijnheer de Voorzitter.

De heer Wathélet, Vice-Eerste minister en minister van Justitie en Economische Zaken. — Mijnheer de Voorzitter, kunt u mij zeggen hoe laat die interpellatie vermoedelijk aan bod zal komen?

De Voorzitter. — Het is moeilijk om dat heel precies te bepalen, mijnheer de Vice-Eerste minister, maar ik vermoed dat het zal kunnen gebeuren tussen 16 en 17 uur.

Ik stel voor hier onze werkzaamheden te onderbreken.

Je propose d'interrompre ici nos travaux. (*Assentiment.*)

De Senaat vergadert opnieuw vanmiddag om 15 uur.

Le Sénat se réunira cet après-midi à 15 heures.

De vergadering is gesloten.

La séance est levée.

(*De vergadering wordt gesloten om 12 h 55 m.*)

(*La séance est levée à 12 h 55 m.*)